

การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ
ประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู

ปริญญานิพนธ์
ของ
วรรณศิริ ผลประมุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
กันยายน 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒
4๙๕.๙1071๒
๑๒๖411

การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ
ประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู

บทคัดย่อ
ของ
วรรณศิริ ผลประมุล

๑๒๖๔๑๑ ๒๕๔๕

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
กันยายน ๒๕๔๕

๑๒๖๔๑๑ ๒๕๔๕

วรรณศิริ ผลประมูล. (2545). การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและ
ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับ
การสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู.
ปริญญาณิพนธ์ : กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน
รุ่งเรืองธรรม, รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและ
ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน
โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน กับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย
(Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบ
การสอน และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู

แบบแผนการทดลองเป็นแบบทดสอบ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (Randomized
- Control Group Pretest - Posttest Design) ใช้เวลาในการทดลอง 20 คาบ คาบละ 50
นาที และใช้เนื้อหาเดียวกันในการสอนทั้ง 2 กลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง
แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียน
วิชาภาษาไทย สถิติที่ใช้ได้แก่ t - test for Independent Samples และ t - test for
Dependent Samples

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน กับนักเรียน
ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสามารถในการเขียนร้อยกรอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีความสามารถในการเขียนร้อยกรอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีความสามารถในการเขียนร้อยกรอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

5. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

6. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

A COMPARISON OF POEM WRITING PERFORMANCE AND INTEREST IN LEARNING
THAI OF MATHAYOM SUKSA V STUDENTS TAUGHT BY INSTRUCTION USING
SUPPLEMENTARY PRACTICE - EXERCISES AND THE TEACHER'S MANUAL.

AN ABSTRACT

BY

WANNASIRI PHOLPRAMOO

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

September 2002

Wannasiri pholpramool. (2002). *A Comparison of Poem Writing Performance and Interest in Learning Thai of Mathayom Suksa v Students Taught by Instruction Using Supplementary Practice - Exercise and the Teacher's Manual*. Master thesis, M.Ed (Secondary Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University, Advisor Committee : Assist. Prof.Sumanin Rungreangthum, Aassoc Prof. Ashara Sucaromana.

The purpose of this study was to compare poem writing performance and interest in learning Thai of Mathayom Suksa v students taught by instruction using supplementary practice - exercises and the Teacher's Manual. The samples in this study were 2 classrooms of Mathayom Suksa v students in the second semester of the 2002 academic year, at Aussumption College, Bangkok. They were selected by using simple random sampling and divided into the experimental group and control group, with 30 students in each.

The experimental group was taught by the instructional using supplementary practice - exercises and control group by the Manual.

As for the Randomized control group pretest - posttest design, each group was taught the same content for twenty 50 minute periods.

The instruments used in this study were supplementary practice - exercises poem Writing performance test and questionnaires on interest in learning Thai. The data were statistically analyzed by t - test for Independent Samples and t - test for Dependent samples.

The results of this study revealed that :

1. The Poem writing performance between the experimental group and control group was significantly different at the .01 level.

2. The Interest in learning Thai between the experimental group and control group was significantly different at the .05 level.

3. The Poem writing performance of the experimental group before and after the experiment was significantly different at the .01 level.

4. The poem writing performance of the control group before and after the experiment was significantly different at the .01 level.

5. The Interest in learning Thai of the experimental group before and after the experiment was significantly different at the .01 level.

6. The Interest in learning Thai of the control group before and after the experiment was significantly different at the .01 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ
ประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู

ของ

นางสาววรรณศิริ ผลประมูล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์อรรพรรณ สัมมาพันธ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาดิกานนท์)

ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุน
และส่งเสริมปริญญาโทของ
“ทบวงมหาวิทยาลัย”

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยคามอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา แนวคิด และคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี จากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ อาจารย์อรรณ สัมมาพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จรศรี ชาดิกานนท์ กรรมการสอบปากเปล่าเพิ่มเติม ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ อาจารย์ดารกา ทองมิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรศรี ชาดิกานนท์ รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม และ ดร.พรรณี บุญประกอบ ที่กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัย ส่งผลให้ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณภราดาสุรสิทธิ์ สุขชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ มาสเตอร์ทบ เสนีย์ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ มาสเตอร์วิธาน นิยมวัน หัวหน้างานวิจัยและพัฒนา และเพื่อนครูโรงเรียนอัสสัมชัญทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาในการดำเนินการ ทดลอง และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการทดลองในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณมาสเตอร์ทรงศักดิ์ ศักดิ์ศรี และมิสเตือนใจ หลายรัตน์ ที่ได้ร่วมมือเป็นอย่างดีในการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ นิสิตรุ่นพี่ เพื่อนนิสิตรุ่น 43 และเพื่อน ๆ ทุกคน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยหลายท่านที่ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่และน้อง ๆ ที่เป็นกำลังใจเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามจนสำเร็จการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดาผู้ให้กำลังใจในการศึกษาเป็นอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้งครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย จนประสบความสำเร็จในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

วรรณศิริ ผลประมูล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษา	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับร้อยกรอง	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเสริมทักษะ	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยกรอง	58
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ	65
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครู	68
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	72
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	73
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	74
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	74
วิธีดำเนินการทดลอง	84
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	86
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	91
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	91
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	99
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	103
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก	121
แผนการสอนกลุ่มทดลอง	122
แผนการสอนกลุ่มควบคุม	137
ตัวอย่างแบบฝึกเสริมทักษะ	141
เอกสารประกอบแผนการเรียนรู้กลุ่มควบคุม	
ภาคผนวก ข	221
แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง	222
แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย	233
ภาคผนวก ค	235
คุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง	236
คุณภาพของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย	239
คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองของกลุ่มทดลอง..	240
คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองของกลุ่มควบคุม....	240
คะแนนแบบสอบถามวัดความสามารถในการเรียนวิชาภาษาไทยของ	242
กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	244
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย	244
ประวัติย่อผู้วิจัย	247

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงลักษณะบังคับของร้อยกรอง	21
2 แสดงแผนผังการวิจัย Randomized Control Group Pretest - Posttest Design..	84
3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม	93
4 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม	94
5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	95
6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	96
7 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	97
8 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	98

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ภาษา และรูปแบบของร้อยกรอง	17
2 แสดงแผนผังบังคับของกลอนสุภาพ	24
3 แสดงแผนผังบังคับของโคลงสี่สุภาพ	28
4 แสดงแผนผังบังคับของกาพย์ยานี 11.....	33
5 แสดงแผนผังบังคับของกาพย์ฉบัง 16	35
6 แสดงแผนผังของกาพย์สุรางคนางค์ 28	37
7 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ	76
8 แผนภูมิแสดงขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประจำชาติที่มีบทบาทกับวิถีชีวิตของคนไทย มาตั้งแต่สมัยบรรพกาล เพราะใช้ภาษาเดียวกันในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างคนในชาติ คนไทยส่วนใหญ่มีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอนจะเห็นได้จาก สุภาษิต คำพังเพย เพลงกล่อมเด็กและเพลงพื้นบ้านซึ่งบ่งบอกถึงภูมิปัญญาไทย ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าหรือเป็นภาษาสร้างสรรค์ในรูปแบบของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่มีความไพเราะงดงามและคงอยู่คู่วัฒนธรรมไทย ตลอดจนการมีภาษาราชการสำหรับใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิชาการแขนงอื่น ๆ อีกด้วย ดังนั้นภาษาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่คนในชาติจะต้องศึกษาหาความรู้และได้รับการส่งเสริม โดยเริ่มจากการสร้างพื้นฐานที่ดีในการฝึกทักษะทางภาษา จนเป็นผู้เชี่ยวชาญเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2539 - 2550 เรื่องหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษในด้านพื้นฐานทางภาษาไทย เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่สูงขึ้น (กรมวิชาการ. 2539 : 24)

ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เป็นทักษะพื้นฐานในการจัดประสบการณ์ทางด้านภาษาให้แก่นักเรียน ทักษะทั้งสี่จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่เน้นให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นภาษาเขียน จึงเป็นทักษะที่ค่อนข้างยากและซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่น การที่จะเขียนได้ดีนั้นผู้เขียนจะต้องอ่านมาก ฟังมากมีประสบการณ์กว้างขวาง ตลอดจนต้องมีความรู้ทางหลักภาษาซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เขียนเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมและสามารถเรียบเรียงเป็นประโยคได้อย่างถูกต้องสละสลวย โดยเฉพาะการเขียนร้อยกรองด้วยแล้วยังมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การเขียนร้อยกรองมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากงานเขียนร้อยแก้ว เพราะมีฉันทลักษณ์เป็นลักษณะบังคับเฉพาะของบทร้อยกรอง และความสำคัญของร้อยกรอง

ไม่ได้อยู่ที่ความถูกต้องตามฉันทลักษณ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับเนื้อหาการใช้ภาษา ให้ไพเราะซาบซึ้งอีกด้วย ผู้เขียนต้องใช้ความสามารถในการเขียนถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน ดังนั้นจึงมีผู้กล่าวว่า การเขียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ หมายความว่า เป็นความรู้ที่สามารถฝึกฝนได้ และเป็นศิลป์ หมายความว่า เป็นเทคนิควิธีการ ของผู้เขียนแต่ละคนที่ทำให้ผู้อ่านประทับใจในงานเขียนนั้น (อัจจิมา เกิดผล . 2538 : 74)

งานเขียนที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาต้องเรียนทั้งในรายวิชาบังคับ และในรายวิชา เลือกเสรี ได้แก่ การเขียน 1, การเขียน 2 และเรื่องการแต่งคำประพันธ์ ล้วนเป็นงานเขียน ที่แสดงออกทางความคิดทั้งสิ้น นักเรียนจึงต้องมีความสามารถในการใช้ความคิด กวีโวหาร ความแม่นยำในด้านฉันทลักษณ์และเนื้อหาสาระ ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนา ความสามารถในการเขียนเรื่องในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะการเขียนร้อยกรองให้ได้ผลดีครูควร ศึกษาทวิวิธีการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนาความคิดในระดับที่นักเรียนทำได้ และนำสื่อ การสอนมาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ยิ่งขึ้น จนสามารถสร้างงานเขียนขึ้นได้

ในปัจจุบันการแต่งคำประพันธ์เป็นเรื่องที่น่าสนใจ น่าศึกษาและมีความตื่นตัว หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมการแต่งคำประพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการตีพิมพ์ เผยแพร่ผลงานหรือการจัดประกวดการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทนักเรียน นักศึกษา และประชาชน จึงนับได้ว่าเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าของผลงานทางด้านร้อยกรอง ตลอดจนทำให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการประพันธ์ ซึ่งมีส่วน ผลักดันให้อยากเขียนและรักงานเขียนในที่สุด

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรไว้เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ ลักษณะทั่วไปของภาษาไทยและสามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ความรู้และทักษะทางภาษาในการศึกษาหรือแสวงหาความรู้ทางวิทยาการต่างๆ ตามความสนใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 9) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 เกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ยึดหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 12) แต่การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนเท่าที่ผ่านมา ครูส่วนหนึ่งสอนให้นักเรียนเรียนพร้อมกันโดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของนักเรียน ตลอดจนมุ่งสอนโดยเน้นที่เนื้อหาให้นักเรียนจำเพื่อนำมาสอบมากกว่าที่จะฝึกทักษะทั้งสี่ซึ่งเป็นธรรมชาติของวิชาภาษาไทย รูปแบบการสอนจึงไม่เข้าใจให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะใฝ่รู้เพราะอยู่ในกรอบจำกัดความคิด กลวิธีการสอนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างความสนใจของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทั้งความรู้ ความคิดที่จะนำมาเขียน ตลอดจนพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเขียน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศให้น่าสนใจและเพิ่มพูนทักษะ ในการเขียนให้ดียิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกเขียนและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเขียนเพราะ ได้รับทั้งความรู้ความสนุกสนาน และการพัฒนาทางด้านภาษาไปพร้อมๆกัน กระบวนการเขียนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล ดังนั้นสิ่งสำคัญสำหรับการสอนเขียนคือต้องทำให้นักเรียนได้ทราบผลย้อนกลับ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อเขียนที่มีความบกพร่อง พร้อมทั้งได้รับการส่งเสริมงานเขียนจนเกิดความมั่นใจ ความสนใจที่จะคิดและสามารถเขียนได้ดีในที่สุด

สภาพการเรียนการสอนวิชาการเขียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายยังประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่มากโดยเฉพาะการสอนเขียนร้อยกรอง สาเหตุพบว่านักเรียนจำนวนมากไม่มีความถนัด ขาดทักษะการคิด พะวองอยู่กับกฎเกณฑ์ของร้อยกรองจึงทำให้คิดว่าการเขียนร้อยกรองเป็นเรื่องยาก ผู้ที่จะเขียนร้อยกรองได้ดีคือผู้ที่มีพรสวรรค์และมีความสามารถพิเศษเท่านั้น ตลอดจนเนื้อหาวิชามุ่งเน้นการแต่งคำประพันธ์ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์โบราณ แต่บทร้อยกรองที่พบเห็นอยู่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นบทร้อยกรองร่วมสมัยที่มีลักษณะเป็นอิสระ ในการเขียนทั้งรูปแบบ และกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์ ซึ่งมีอิทธิพลที่ทำให้นักเรียนเริ่มเลียนแบบในการแต่งคำประพันธ์มากขึ้น ในขณะที่ครูส่วนหนึ่งยังยึดถือกฎเกณฑ์ตามฉันทลักษณ์เดิม เมื่อมีการตรวจแก้ไขจึงเป็นเหตุให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจที่ไม่ได้เขียนตามแนวคิดอิสระของตน สาเหตุสำคัญ

อีกประการหนึ่งคือครูส่วนหนึ่งไม่ได้ฝึกการเขียนให้กับนักเรียนเท่าที่ควร สอนโดยขาดเทคนิคใหม่ ๆ ให้นักเรียนทำเฉพาะแบบฝึกหัดท้ายบทที่กำหนดไว้ในบทเรียนและใช้วิธีการบรรยายแต่เพียงผู้เดียวมากกว่าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมหรือฝึกใช้ ความคิด นิยมออกข้อสอบแบบปรนัย นักเรียนขาดโอกาสเขียนแสดงความคิดเห็นและไม่ได้รับการส่งเสริมให้เขียนอย่างเสรีเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน วิชาภาษาไทย โดยคิดว่าภาษาไทยไม่ใช่วิชาที่สำคัญ (สอวค ดำเนินสวัสดิ์. 2536 : 10) สำหรับปัญหาการเขียนร้อยแก้ว จากผลงานการวิจัย (รักดี วิศิษฐอนุพงษ์. 2529 : 3) พบว่านักเรียนไม่สามารถเขียนเพื่อถ่ายทอดความคิดหรือสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพรวมถึงการขาดความรู้ในเรื่องที่จะเขียนและครูส่วนหนึ่งขาดวิธีการสอนที่น่าสนใจ จากงานวิจัยของ (อิงอร อมาตยกุล. 2535 : 74 - 75) พบว่าปัญหาการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนที่บกพร่องมากที่สุดคือการเสนอเนื้อหาสาระที่ไม่แปลกใหม่ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากนักเรียนขาดความรู้ขาดประสบการณ์ที่จะเสนอออกมาในงานเขียน ประกอบกับขาดทักษะในการคิด ทำให้คิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง เกี่ยวกับเรื่องนี้ (โกวิท ประวาลพฤกษ์. 2535 : 8) ให้ความเห็นว่า การที่ครูใช้รูปแบบสรุป ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสฝึกทักษะการคิด ส่วนปัญหาการเขียนร้อยกรอง จากงานวิจัยของ (สุกัญญา จันทรเพ็ญ. 2524 : 5) การเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรองยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะครูมุ่งเน้นที่ฉันทลักษณ์และการอ่านบทร้อยกรองจากหนังสือหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์ ความหมาย เนื้อหาของบทร้อยกรองเป็นสำคัญ สำหรับปัญหาในการจัดกิจกรรมการสอนเขียนในลักษณะต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การเขียนที่เสริมสร้างจินตนาการและความคิด ยังขาดเครื่องชี้นำหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน (บันลือ พฤษะวัน. 2535 : 3)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540 ระดับประเทศ จำนวนนักเรียน 103,843 คน ได้คะแนนเฉลี่ย 57.93 % สูงกว่าเกณฑ์ 7.93 % ปรับปรุง 27.41 % พอใช้ 55.33 % ดี 17.27 % (กรมวิชาการ. 2542 : 16) จากข้อมูลดังกล่าว นักเรียนจึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเขียนภาษาไทยให้ดีทุกพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ

แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาการเขียนไม่ประสบผลเท่าที่ควร ครูควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวิธีสอนโดยการนำนวัตกรรมการศึกษาที่แปลกใหม่และน่าสนใจ

มาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นวัตกรรมมีหลายรูปแบบ เช่นการจัดศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนโมดูล บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอนมินิคอร์ส ชุดการเรียนรู้ และแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นต้น

แบบฝึกเสริมทักษะเป็นนวัตกรรมทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ เพราะแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการฝึกฝนการเรียนรู้ภาษา ซึ่งเป็นการจัดสภาพการณ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเขียนให้ได้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับการหมั่นฝึกฝนอยู่เป็นประจำและถูกวิธี แบบฝึกเสริมทักษะ จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการฝึกทักษะทางการเขียน ที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่ายเพราะนักเรียนได้ใช้ แบบฝึกเสริมทักษะทบทวนเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนไปแล้ว เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนได้พบความก้าวหน้าของตนเอง และมีประโยชน์สำหรับครู เพราะแบบฝึกเสริมทักษะช่วยประหยัดเวลาแรงงาน ซึ่งครูสามารถใช้แบบฝึกเสริมทักษะเป็นเครื่องมือ สำหรับประเมินผลการเรียน ทำให้ทราบ พัฒนาการทางทักษะของนักเรียน ดังนั้นการส่งเสริมความสามารถในการเขียนร้อยกรอง นอกจากอาศัยกลวิธีการสอนที่ดีแล้วนั้นสิ่งสำคัญเครื่องมือต้องดีมีคุณภาพด้วย พร้อมทั้งจะนำมา ช่วยในการฝึกฝนให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการเขียนแบบฝึกเสริมทักษะได้มีผู้ทำการวิจัยแล้ว และจากการศึกษาผลการวิจัย พบว่าความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะสูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู (จุฑาภรณ์ (กมลชัย) วงศ์คำดี. 2536 : 109)

คุณลักษณะที่ครูควรปลูกฝังเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเขียนร้อยกรองคือความสนใจ ในการเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นองค์ประกอบหรือคุณลักษณะพิเศษที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้เพราะถ้านักเรียนมีความสนใจแล้ว จะทำให้เกิดความตั้งใจเรียนมีสมาธิ สามารถติดตามเนื้อหาที่เรียนและเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอด ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถ เขียนร้อยกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าแบบฝึกเสริมทักษะการเขียน ร้อยกรองมีผู้ทำการวิจัยน้อยกว่าร้อยแก้ว ทำให้เกิดแนวคิดว่าน่าจะสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ การเขียนร้อยกรองเพราะผู้วิจัยเห็นความสำคัญและเชื่อว่าการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทดลองสอนด้วยวิธีการใช้ แบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจ

ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู เพื่อนำผลที่ได้จากการทดลองครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
5. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
6. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครูวิชาภาษาไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย ในการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ที่เรียนวิชาการเขียน 1 (ท 041) จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 190 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ด้วยการจับฉลากมา 2 ห้องเรียน ในจำนวน ทั้งหมด 3 ห้องเรียน แล้วนำมาจับฉลากอีกครั้ง เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวนนักเรียนกลุ่มละ 30 คน และจัดให้ได้รับการสอน ด้วยวิธีที่ต่างกันคือ

กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน

กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนตามคู่มือครู

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาตรงตามหลักสูตรวิชาภาษาไทย รายวิชา (ท041) การเขียน 1 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 กวีโวหารในร้อยกรองและการแต่งบทร้อยกรอง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 20 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 4 คาบ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

5.1.1 การสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน

5.1.2 การสอนตามคู่มือครู

5.2 ตัวแปรตาม

5.2.1 ความสามารถในการเขียนร้อยกรอง

5.2.2 ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง กิจกรรมและแบบฝึกเสริมทักษะเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนร้อยกรอง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อยและเป็นรายบุคคล ซึ่งมีทั้งกิจกรรมฝึกปฏิบัติ กิจกรรมวิเคราะห์แบบฝึกเสริมทักษะ แบบฝึกเสริมความรู้และแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ นักเรียนสามารถเลือกทำตามความสามารถและความสนใจเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ แบบฝึกเสริมทักษะประกอบด้วย

1. นิยามศัพท์เฉพาะของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง
2. จุดมุ่งหมายของแบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง จุดประสงค์การเรียนรู้
3. คำแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรมและแบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง ข้อปฏิบัติในการทำกิจกรรมและแบบฝึกเสริมทักษะที่กำหนดให้
4. องค์ประกอบของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หมายถึง ลักษณะการฝึกการให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติ
5. ร้อยกรองประกอบการฝึก หมายถึง ร้อยกรองที่นำมาให้นักเรียนอ่านในใจพร้อมพิจารณาตัวอย่างร้อยกรองที่กำหนดให้ เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติ
6. สาระสำคัญ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนในแต่ละหน่วย
7. กิจกรรมฝึกปฏิบัติ หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติร่วมกัน โดยศึกษาสาระสำคัญแล้วปฏิบัติกิจกรรมฝึกปฏิบัติ พร้อมสรุปสาระสำคัญ
8. กิจกรรมวิเคราะห์ หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์ร้อยกรองที่กำหนดให้ แล้วนำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็น
9. แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง แบบฝึกทักษะที่นักเรียนปฏิบัติเป็นรายบุคคล เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้
10. แบบฝึกเสริมความรู้ หมายถึง แบบฝึกปฏิบัติสำหรับนักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะไม่ผ่านเกณฑ์ 80 %

11. แบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ หมายถึง แบบฝึกปฏิบัติสำหรับนักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะผ่านเกณฑ์ 80 % นักเรียนเลือกทำแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษตามความสนใจจากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของกฎแห่งการฝึก จึงได้สร้างแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองสำหรับวิชาการเขียน 1 (ท 041) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการเขียนร้อยกรอง แบ่งออกเป็น 4 หน่วยคือ

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 1 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 2 เรื่อง การเตรียมคำและการเลือกใช้คำในร้อยกรอง

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 3 เรื่อง การศึกษาแนวคิดและการเชื่อมโยงความคิด

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 4 เรื่อง การเขียนร้อยกรอง

แบบฝึกเสริมทักษะนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองและผ่านการตรวจสอบหาคุณภาพแล้ว

2. ความสามารถในการเขียนร้อยกรอง หมายถึง ความสามารถทางการเรียบเรียงถ้อยคำ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดอันเกิดจากประสบการณ์เดิมรวมกับประสบการณ์ใหม่ของผู้เขียนออกมาในรูปแบบของงานเขียนอย่างอิสระทางความคิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เขียน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและรู้สึกได้ด้วยถ้อยคำที่ขัดเกล่าอย่างเหมาะสมถูกต้องตามประเภทของงานเขียนนั้น โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำประพันธ์ประเภท กลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์จัมบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 ตลอดจนกวีโวหารในร้อยกรอง และการแต่งร้อยกรอง

3. การสอนเขียนร้อยกรองโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง การนำแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองมาให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ตลอดจนสมรรถภาพของนักเรียนและสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ 9 ขั้นของกาเย ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนดังนี้

3.1 ขั้นสร้างความสนใจ เป็นวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูใช้การสนทนา ชักถามหรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เชื่อมประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและพร้อมที่จะเรียนเนื้อหาใหม่

3.2 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ คือบอกให้นักเรียนทราบว่าเรื่องที่จะเรียนต่อไปนี้ เรียนแล้วนักเรียนต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางใดและเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่

3.3 ขั้นทบทวนความรู้เดิม เป็นขั้นที่ครูตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน ก่อนที่จะเรียนต่อไป เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี

3.4 ขั้นเสนอเนื้อหาใหม่ตามคู่มือครู โดยอธิบายเนื้อหาและใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น รูปภาพ บัตรคำ แถบบันทึกเสียง แผ่นใส วีดีโอ เป็นต้น เพื่อให้การเรียนรู้ น่าสนใจ และน่าติดตาม เป็นขั้นตอนที่ครูจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อนักเรียน

3.5 ขั้นให้แนวการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานที่นักเรียนจะฝึกปฏิบัติต่อไป เป็นการแนะนำให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งครูจะหาแนวทางโดยวิธีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสมรรถภาพของนักเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ปลายทาง

3.6 ขั้นให้ปฏิบัติ เป็นขั้นการจัดกิจกรรมโดยมุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และได้แสดงออกพร้อมฝึกความสามารถในการเขียนหรือการเขียน โดยฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมฝึกปฏิบัติและกิจกรรมวิเคราะห์ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกตามความสามารถและความสนใจ ซึ่งการฝึกบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเกิดความคล่องและสามารถเขียนได้ดีในที่สุด

3.7 ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมให้นักเรียนทราบ การที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมใด ๆ ไปแล้วและสามารถทราบผลทันที ย่อมเป็นผลดีต่อนักเรียน ถ้าหากพบข้อบกพร่องก็จะสามารถแก้ไขได้ทันที ในขั้นตอนนี้ นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียน

3.8 ขั้นประเมินผลการเรียน เป็นการวัดผลและประเมินจากการที่ครูให้นักเรียน ทำแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อวัดความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหลังจากที่เรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน มีเกณฑ์การประเมิน 80 % ซึ่งส่งผลให้ครูได้ทราบถึงพัฒนาการของนักเรียน ขั้นตอนนี้ครูให้กำลังใจโดยการให้คำติชมและเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่อง

3.9 ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นการสรุปเน้นย้ำ ให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินจะทำแบบฝึกเสริมความรู้ ส่วนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินจะเลือกทำแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษตามความสามารถ และความสนใจ

4. การสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ

ซึ่งผู้สอนยึดกระบวนการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ คำนึงถึงสมรรถภาพของนักเรียนและสอดคล้องกับการเรียนรู้ของมนุษย์ 9 ขั้นของกาเย่ ดังนี้

4.1 ขั้นสร้างความสนใจ เป็นวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูใช้การสนทนา ชักถาม หรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เชื่อมประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ และพร้อมที่จะเรียนบทใหม่

4.2 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ คือบอกให้นักเรียนทราบว่าเรื่องที่จะเรียนต่อไปนี้ เรียนแล้ว นักเรียนต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางใดและเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่

4.3 ขั้นทบทวนความรู้เดิม เป็นขั้นที่ครูตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน ก่อนที่จะเรียนต่อไป เพื่อให้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี

4.4 ขั้นเสนอเนื้อหาเรียนใหม่ตามคู่มือครู โดยอธิบายเนื้อหาและใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น รูปภาพ บัตรคำ แถบบันทึกเสียง แผ่นใส วีดีโอ เป็นต้น เพื่อให้การเรียนน่าสนใจและ น่าติดตาม เป็นขั้นตอนที่ครูจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อนักเรียน

4.5 ขั้นให้แนวการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานที่นักเรียนจะฝึกปฏิบัติต่อไป เป็นการ แนะนำให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งครูจะหาแนวทางโดยวิธีที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับสมรรถภาพของนักเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ปลายทาง

4.6 ขั้นให้ปฏิบัติ เป็นขั้นการจัดกิจกรรมโดยมุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และได้แสดงออกพร้อมฝึกความสามารถในการเขียนร้อยกรอง โดยฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาใบความรู้พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในใบงาน และเลือกปฏิบัติกิจกรรม วิเคราะห์ด้วยวิธีระดมพลังสมองในการใช้ความคิด สติปัญญาในการแก้ปัญหา เพื่อเป็นการฝึก ความสามารถซึ่งทำให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้และประสบการณ์ในการฝึกฝน

4.7 ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมให้นักเรียนทราบ การที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมใด ๆ ไปแล้วและสามารถทราบผลทันที ย่อมเป็นผลดีต่อตัวนักเรียน เพราะถ้าหากพบข้อบกพร่องก็จะสามารถแก้ไขได้ทันที ในขั้นตอนนี้ นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียน

4.8 ขั้นประเมินผลการเรียน เป็นการวัดผลและประเมินจากการที่ครูให้นักเรียน ทำแบบฝึกหัดตามคู่มือครู เพื่อวัดความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหลังจากที่เรียน ตามคู่มือครู ซึ่งส่งผลให้ครูได้ทราบถึงพัฒนาการของนักเรียน ขั้นตอนนี้ครูให้กำลังใจ โดยการ ให้คำติชมและเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่อง

4.9 ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นการสรุปเน้นย้ำให้นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเรียนด้วยการศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับ

5. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนซึ่งแสดงออกถึงความประสงค์ที่จะเรียนวิชาภาษาไทยในลักษณะของความเอาใจใส่ จดจ่อ อยากรู้อยากเห็น มีความมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมต่างๆให้สำเร็จด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น ตลอดจนทำกิจกรรมด้วยความเพลิดเพลิน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการสร้างแบบสอบถามของ ลิเคิร์ท (Likert) ผู้วิจัยได้ปรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็น 4 ระดับ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำไปทดลองหาคุณภาพแล้ว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับร้อยกรอง
 - 1.1 ความหมายของร้อยกรอง
 - 1.2 ประเภทของร้อยกรอง
 - 1.3 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง
 - 1.4 จินตลักษณ์ไทยตามลักษณะการแต่ง
 - 1.5 ความเป็นมาของร้อยกรองในอดีต
 - 1.6 ร้อยกรองในสมัยปัจจุบัน
 - 1.7 คุณค่าของร้อยกรอง
 - 1.8 ลีลาความงามของร้อยกรอง
 - 1.9 วิธีสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 1.10 การจัดกิจกรรมการสอนเขียนบทร้อยกรอง
 - 1.11 การประเมินผลงานบทร้อยกรอง
 - 1.12 กวีโวหารในร้อยกรอง
 - 1.13 การแต่งบทร้อยกรอง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเสริมทักษะ
 - 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
 - 2.2 หลักในการสร้างแบบฝึก
 - 2.3 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี
 - 2.4 ประโยชน์ของแบบฝึก
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยกรอง

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ
 - 4.1 ความหมายของความสนใจ
 - 4.2 ลักษณะของความสนใจ
 - 4.3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ
 - 4.4 การสร้างความสนใจ
 - 4.5 การวัดความสนใจ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครู
 - 6.1 ทฤษฎีสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือครู
 - 6.2 หลักการและเหตุผลการจัดรูปแบบการเรียนการสอน
 - 6.3 การจัดลำดับเหตุการณ์การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรอง

1.1 ความหมายของร้อยกรอง

ชวน เพชรแก้ว (2519 : 216) ได้กล่าวถึงความหมายของร้อยกรองว่าบทประพันธ์ประเภทร้อยกรองแต่เดิมเรียกกันหลายอย่าง เรียกว่า "กลอน" บ้าง เช่นในลิลิตพระลอกล่าวว่า "เกลากกลอน" แต่แต่งเป็นโคลงและร่าย เรียกว่า "กาพย์" แต่แต่งเป็นร่ายยาว เช่น กาพย์มหาชาติ บ้าง เรียกว่า "ฉันท" แต่แต่งเป็นร่ายและโคลง เช่น ลิลิตยวนพ่าย จึงมักเรียกรวม ๆ ว่า "กาพย์กลอน" หรือ "กวีนิพนธ์" หรือ "จินตกวีนิพนธ์" ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2485 ในสมัยที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลสนใจ เรื่องวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ มาก รวมทั้งด้านวรรณคดี ได้ออกวรรณคดีสาร เผยแพร่ความคิดและส่งเสริม การแต่งหนังสือได้มีการใช้คำ "ร้อยแก้ว" และ "ร้อยกรอง" แพร่หลายในระยยะเวลานั้น จึงมีคำใช้เรียกประเภทของวรรณกรรมว่าร้อยแก้วและร้อยกรอง

ในตำราฉันทลักษณ์ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2493 : 350 - 351) ได้กล่าวว่าโบราณเรียกคำประพันธ์ที่เป็น กลอน กาพย์ โคลง ฉันท ต่าง ๆ ว่า "บทกานท์" หรือ "คำกานท์" ซึ่งมักเอาไว้ท้าย เช่น ถ้าเป็นกลอน ก็เรียก "กลอนกานท์" ถ้าเป็นโคลงก็เรียก "โคลงกานท์"

ชลธรา กลัดอยู่ และคนอื่น ๆ (2521 : 161 - 163) กล่าวว่า ร้อยกรองหมายถึงถ้อยคำ สำนวนภาษาที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมีบทบัญญัติ กฎเกณฑ์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่ามีฉันทลักษณ์แบบโบราณ รวมทั้งฉันทลักษณ์ที่ผู้แต่งคิดตั้งขึ้นมาเองก็ได้

ประภาศรี สีหอำไพ (2527 : 59) กล่าวว่า ร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ โคลง ฉันท กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต ใช้เรียกวรรณกรรมประเภทที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนดคณะ โบราณเรียกว่า คำกานท์ หรือกวีนิพนธ์ ที่กวีใช้จินตนาการสร้างสรรค์ ขึ้นมาตามลักษณะคำประพันธ์ที่บัญญัติไว้ในคำประพันธ์แต่ละชนิด

จากความหมายของร้อยกรองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า ร้อยกรองเป็นคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ โบราณเรียกว่า คำกานท์ บทกานท์ กวีวิจารณ์ หรือกวีนิพนธ์ ซึ่งมีลักษณะบังคับตามกฎหมายฉันทลักษณ์โบราณ หรือแบบแผนที่ผู้แต่งคิดขึ้นใหม่

1.2 ประเภทของบทร้อยกรอง

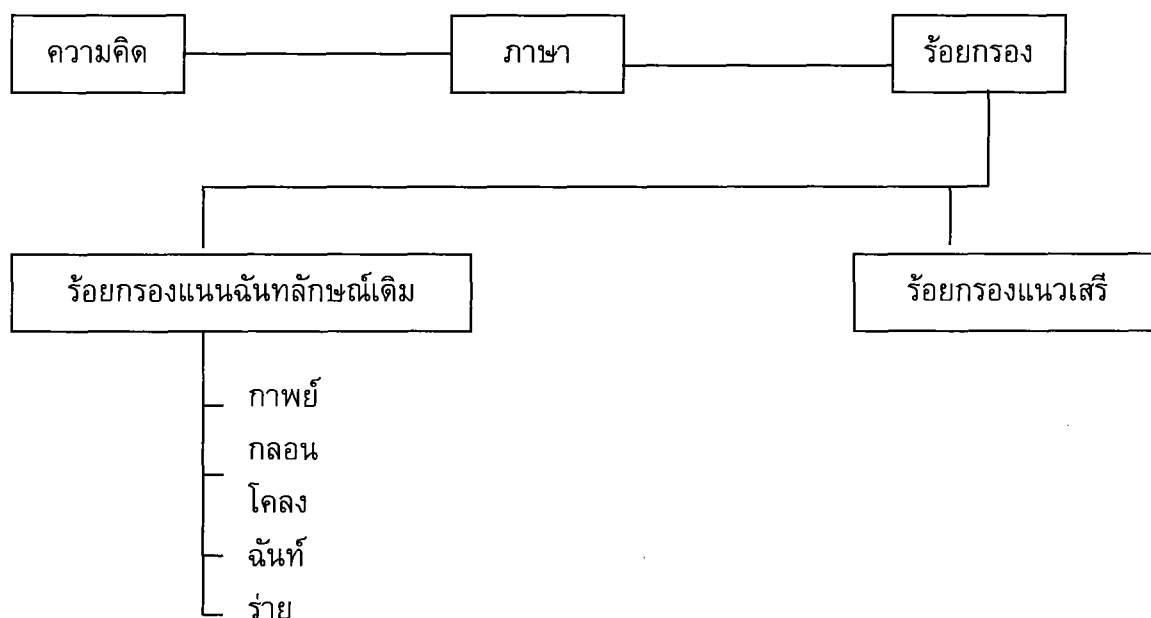
ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2530 : 29) กล่าวถึงบทร้อยกรองหรือคำประพันธ์ไทยว่า ร้อยกรองของไทยมีหลายประเภท หากจัดตามลักษณะการแต่งจะได้ 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กาพย์ แบ่งออกเป็น กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กาพย์สุรางคนางค์ กาพย์ขับไม้
2. กลอน แบ่งออกเป็น กลอนแปด กลอนหก ซึ่งจัดเป็นกลอนสุภาพ นอกจากนี้ กลอนยังมีรูปแบบที่นำไปแต่งเป็นดอกสร้อย สักวา เพลงยาว เสภา นิราศ กลอนบทละคร กลอนเพลงปฏิพากย์ ได้อีกหลายแบบและมีกลอนกลบทแบบต่างๆอีกมาก
3. โคลง แบ่งเป็น โคลงสอง โคลงสาม โคลงสี่ ซึ่งจัดเป็นโคลงสุภาพ แล้วยังมี โคลงตัน อีกหลายชนิดมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ โคลงกระทู้ โคลงกลอักษร และโคลงห้า หรือ มณฑกคติ ที่ใช้ในประกาศแข่งน้ำพระพินันต์สดยา

4. ฉันท์แบ่งออกเป็นหลายชนิด หลายชนิด เช่น อินทรวีเชียรฉันท์ ฤขงศ์ปายาตฉันท์ วิชชุมมลาฉันท์ มาณวภันท์ วสันตดิถีฉันท์ อิทธิสังฉันท์ ฯลฯ เป็นต้น

5. ร่ายแบ่งเป็น ร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ ร่ายตัน และร่ายยาว

นอกจากนี้ยังมีการนำบทร้อยกรองบางประเภทมาแต่งรวมกัน เช่น ร่ายแต่งรวมกับโคลง เรียกว่า "ลิลิต" โคลงแต่งรวมกับกาพย์ เรียกว่า "กาพย์เห่เรือ" หรือ"กาพย์ห่อโคลง" เป็นต้น ซึ่งในการเขียนบทร้อยกรองก็ต้องมีการเลือกรูปแบบของบทร้อยกรองก่อนว่าน่าจะเป็นชนิดใด เช่น อาจเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ หรือกลอน เป็นต้น ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2532 : 143) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ภาษา และรูปแบบของบทร้อยกรอง โดยเขียนเป็นแผนภูมิดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ภาษา และรูปแบบของร้อยกรอง

1.3 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2518 : 219) ได้อธิบายลักษณะที่ควรสังเกตของบทร้อยกรองไว้มีอยู่ 9 ประการเรียกว่า เนาวลักษณะ ดังนี้

1. คณะ เป็นลักษณะบังคับของบทร้อยกรองทุกประเภท กำหนดเกี่ยวกับรูปแบบของบทร้อยกรองแต่ละประเภทว่าจะต้องประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ อะไรบ้าง คำที่เป็นส่วนย่อยของคณะ ได้แก่ บท บาท วรรค คำ เช่น กาพย์ยานี กำหนด คณะไว้ว่า 1 บท จะมี 2 บาท แต่ละบาทประกอบด้วย 2 วรรค วรรคแรกมี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ ดังนี้ เป็นต้น

2. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ อาจจะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ ในการแต่งบทร้อยกรองเราถือว่าพยางค์ก็คือคำนั่นเอง บทร้อยกรองแต่ละประเภทมีการกำหนดพยางค์ไว้แน่นอนว่าแต่ละวรรคจะมีกี่พยางค์

3. สัมผัส คือ ลักษณะที่บังคับให้ใช้คำคล้องจองกัน เป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดในบทร้อยกรองทุกประเภท นอกจากมีสัมผัสในบทร้อยกรองแล้วไทยเรายังนิยมมีสัมผัสในสำนวนและภาษิตต่าง ๆ เช่น ชิงกีรีว ขำก็แรง เป็นต้น

คำสัมผัสในภาษาไทยมี 2 ชนิด คือ

3.1 สัมผัสสระ มีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1.1 สัมผัสสระที่มีเสียงสระคล้องจองกันเพราะใช้สระเสียงเดียวกัน เช่น ใบ - ใส ปา - กา นะ - คะ จะเห็นว่าเป็นคำที่มีเสียงสระคล้องจองกัน เพราะใช้สำเนียงเดียวกันในมาตรา ก.กา

3.1.2 สัมผัสสระที่มีเสียงสระคล้องจองกัน เพราะใช้เสียงสระและตัวสะกดมาตราเดียวกัน เช่น กาล - บ้าน จริง - นิ่ง กฏ - บท

3.2 สัมผัสอักษร มีลักษณะ ดังนี้

คล้องจองกันด้วยพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะตัวเดียวกัน เช่น ห่าง - เหิน จันท์ - เจ้า ความ - ความ อยาก - อยู่ หมอ - เหมือน หรือคล้องจองด้วยพยัญชนะต้นมีเสียงเดียวกัน เช่น ชึ่ง - สุข เพราะ ช เป็นอักษรคู่ของ ส หรือ ทับ - ถึง เพราะ ท เป็นอักษรคู่ของ ถ หรือ เย็น - หยาด เป็นสัมผัสอักษรระหว่าง ย กับ หย

ส่วนประเภทของคำสัมผัสมี 2 ประเภท คือ

1. สัมผัสนอกหรือสัมผัสบังคับไม่มีไม่ได้ เพราะถูกฉันทลักษณ์บังคับให้มีตามกำหนดไว้ที่เรียกว่าสัมผัสนอก ก็เพราะเป็นสัมผัสนอกวรรค หรือสัมผัสระหว่างวรรค สัมผัสนอกจะเป็นสัมผัสสระ

2. สัมผัสใน หมายถึง สัมผัสที่คล้องจองกันในวรรคเดียวกันเป็นสัมผัสที่ไม่บังคับ ดังนั้นจึงไม่มีก็ได้ไม่ถือว่าผิด แต่สัมผัสในนี้เองที่ทำให้กลอนมีความงามความไพเราะรื่นหู เพิ่มขึ้นถือว่าเป็นความสามารถพิเศษในการเขียนเพราะเป็นสัมผัสไม่บังคับ ถ้าสัมผัสนอกสร้างรูปร่างลักษณะให้แก่คำประพันธ์แล้ว สัมผัสในก็สร้างความมีชีวิตให้ สัมผัสในมีทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร ศาสตราจารย์เปลื้อง ณ นคร (2515 : 11) ได้รวบรวมลักษณะของสัมผัสในซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

2.1 สัมผัสแบบเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่มีสระเดียวกันเรียงสองคำ เช่น แม่นเนื้อเย็นเป็นห้วงมหรณพ

2.2 สัมผัสแบบเทียบเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่มีสระเคียงกันเรียงสามคำ เช่น จะได้กกิ่งไม่ในไพรสัณห์

2.3 สัมผัสแบบทบเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่เสียงสระเรียงกัน
สระละสองคำ เช่น รู้อะไรไม่สู้วิชา

2.4 สัมผัสแบบเทียบแอก หมายถึง สัมผัสสระที่สระเดียวกันสอง
คำมีสระอื่นคั่นกลางหนึ่งคำ และอยู่ปลายวรรค เช่น ดูประเทืองเรืองแสงทองสอดส่อง

2.5 สัมผัสแบบแทรกเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่มีสระเดียวกัน
สองคำ มีสระอื่นคั่นกลางหนึ่งคำ อาจอยู่ต้นวรรคหรือกลางวรรค เช่น ก็ใครเล่าที่เขามาหา
วันนั้น

2.6 สัมผัสแบบแทรกแอก หมายถึง สัมผัสที่มีสระเดียวกันสองคำ
มีสระอื่นคั่นกลาง 2 คำ เช่น ให้สมพรปากที่หล่นอวยพรมา

2.7 สัมผัสแบบคู่ หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะต้น
เดียวกัน เรียงสองคำเช่น จำคร้าครวญรญจวนจวนใจไปไเล่า

2.8 สัมผัสแบบเทียบมรด หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะ
เดียวกันเรียงสี่คำ เช่น เสียงจังหวิดแวววิแวจใจ

2.9 สัมผัสแบบเทียบมรด หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะ
ตัวเดียวกัน เรียงห้าคำ เช่น พีจำใจจำจากจำพรกมา

2.10 สัมผัสแบบทบคู่ หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะ
เรียงกันเป็นสองคู่ เช่น จำคร้าครวญหวนหาสดาดวง

2.11 สัมผัสแบบแทรกคู่ หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะ
เดียวกันสองคำ มีคำที่ใช้พยัญชนะอื่นคั่นกลางคำหนึ่งคำ เช่น มีคนเขาขึ้นขอบในชิงกลอน

2.12 สัมผัสแบบแทรกมรด หมายถึง สัมผัสพยัญชนะเดียวกันสองคำ
และมีพยัญชนะอื่นคั่นกลางสองคำ เช่น ไม่เคยคิดก็อย่าคอยระแงจใจ

4. คำ ครุ คำลหุ เป็นคำที่บังคับใช้เฉพาะร้อยกรองประเภทฉันท์ เท่านั้น

คำครุ คือ คำที่มีเสียงหนัก ได้แก่คำที่ประสมกับสระเสียงยาวในมาตราแม่ ก.กา
และคำที่ประสมกับสระเสียงสั้น หรือยาวในมาตราตัวสะกดทุกมาตรา เช่น กา ดี ปู เป็นต้น

คำลหุ คือ คำที่มีเสียงเบา ได้แก่ คำที่ประสมกับสระเสียงสั้น ในมาตรา แม่ ก.กา
และคำที่ใช้พยัญชนะตัวเดียว เช่น กิ ฦ บั ฐ (สำหรับคำที่มีสระอำประสมถือว่าเป็นคำครุ)

5. คำเอก คำโท หมายถึง พยางค์ที่บังคับด้วยไม้เอก และไม้โทบังคับในร้อยกรองประเภทโคลง และร่าย

คำเอก คือ พยางค์ที่มีไม้เอกบังคับทั้งหมด เช่น ฟ้า เล่า ไม่ สือ และ หมายถึง พยางค์ที่เป็นคำตายทั้งหมดจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใดก็ได้ เช่น เกิด จาก เจ็บ เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการใช้เอกโทษ คือคำที่ไม่เคยใช้ไม้เอก แต่เอามาแปลงใช้โดยเปลี่ยนวรรณยุกต์เป็นเอก เช่น หนูา เปลี่ยนเป็น ยา เป็นต้น

คำโทคือพยางค์ที่มีไม้โทบังคับทั้งหมดไม่ว่าจะออกเสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์อื่นใดก็ตาม เช่น หน้า ร้อย เป็นต้น และหมายรวมถึงพยางค์ที่ใช้โทโทษ คือ คำที่ไม่เคยใช้ไม้โท แต่เอามาแปลงใช้โดยเปลี่ยนวรรณยุกต์เป็นโท เช่น เล่น เปลี่ยนเป็น เหล้น เป็นต้น

6. คำเป็น คำตาย

คำเป็น หมายถึง คำที่ประสมด้วยสระเสียงยาวในมาตราแม่ ก.กา รวมทั้งคำซึ่งประสมด้วยสระ ทำ ไอ โอ เอ และคำที่ประสมสระเสียงสั้นหรือยาวในมาตราแม่กง กม เกย เกอว เช่น ตา ดี ไป ทำ เป็นต้น

คำตาย หมายถึง คำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้น หรือยาวในมาตรา แม่ กก กค กบ เช่น เออะอะ วิตก รูปภาพ เป็นต้น

7. เสียงวรรณยุกต์ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง ตามอักขรวิธีเป็นลักษณะสำคัญที่บังคับในกลอนและกาพย์บางชนิด เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง ได้แก่ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา

8. คำนำ หมายถึง คำที่ใช้ขึ้นต้นบทร้อยกรองบางประเภท เช่น กลอนบทละคร ขึ้นต้นด้วย เมื่อนั้น บัดนี้

9. คำสร้อย คือ คำที่ใช้เติมลงท้ายวรรคบ้าง ท้ายบาทบ้าง ท้ายบทบ้างเพื่อความไพเราะหรือเพื่อให้เต็มข้อความ เช่น ฟ้า อา ฮา ฯลฯ คำสร้อยส่วนใหญ่จะปรากฏในบทร้อยกรองประเภทโคลงและร่าย จากรายละเอียดดังกล่าว นำมาเขียนเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงลักษณะบังคับของร้อยกรอง

ร้อยกรอง	1	2	3	4	5	6	7
กาพย์	คณะ	พยางค์	สัมผัส	วรรณยุกต์	-	-	-
ฉันท์	คณะ	พยางค์	สัมผัส	ครุ ลหุ	-	-	-
ร่าย	คณะ	พยางค์	สัมผัส	เอกโท	คำสร้อย	-	-
โคลง	คณะ	พยางค์	สัมผัส	เอกโท	คำเป็น คำตาย	คำสร้อย	-
กลอน	คณะ	พยางค์	สัมผัส	เสียง วรรณยุกต์	คำเป็น คำตาย	คำนำ คำลงท้าย	คำสร้อย

1.4 ฉันท์ลักษณะไทยตามลักษณะการแต่ง

กลอน

ความหมายของ กลอน

สิทธิ พิณิจฎวดล และคนอื่น ๆ (2515 : 378 - 379) ให้ความหมายของกลอนไว้ว่า "ในสมัยก่อน คำว่ากลอน มีความหมายกว้างคือหมายถึงคำประพันธ์ทุกชนิด แต่ในระยะปัจจุบัน ความหมายของคำนี้แคบลง หมายถึงแต่คำประพันธ์ประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ"

กำเนิดและวิวัฒนาการของกลอน

ขจรศรี ขาดิกานนท์ (2540 : 18) กล่าวว่ากลอนเกิดขึ้นในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ก่อนนั้นมามีผู้เคยอ้างว่าพบพระราชนิพนธ์ จารึกอยู่ในพระราชวังลพบุรีเป็นกลอนกรอนยาว แต่ไม่มีหลักฐานอะไรมายืนยันให้เชื่อได้ว่าในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มีกลอน (แบบปัจจุบัน) เกิดขึ้นจริง ในหนังสือจินตตามณีของพระมหาราชครูมีเอ่ยถึงคำกลอนว่า "กลอน" อยู่หลายครั้ง แต่เอ่ยในความหมายว่าเป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะคล้องจอง สัมผัสกันจะเป็นคำประพันธ์ชนิดใด ๆ ก็ได้ ถ้ามีลักษณะดังกล่าวจะเรียกว่ากลอนทั้งสิ้น ไม่ใช่กลอนอย่างที่เข้าใจกันในปัจจุบันนี้

ในสมัยก่อนคำว่า"กลอน"ก็มีความหมายเท่ากับกาพย์ เลยมีคำเรียกว่า "กาพย์กลอน" คือคำประพันธ์อะไรก็ได้ สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ได้ประทานความเห็นไว้ว่า

"กลอนนั้นแต่งง่าย มักใช้แต่งสำเนาสำหรับขับร้องกันอยู่แล้ว เห็นว่าเป็นของสำหรับแต่งกลอนปากตลาด ไม่สมควรจะใช้แต่งเรื่องสำคัญชั้นสูง"

ความจริงพวกเพลงพื้นเมืองมีลักษณะใกล้เคียงเข้าไปในทางกลอนมากซึ่งล้วนใช้ร้องกล่าวแก่กันมานานแล้ว จนน่าจะเข้าใจได้ว่ากลอนสักวาและกลอนดอกสร้อยนั้น คงเป็นต้นเค้าให้เกิดกลอนบทละครขึ้น ที่แรกคงร้องคนละครึ่งกล่าวแก่กัน ภายหลังจึงคิดเล่นเป็นเรื่องดังเช่นการเล่นลำตัดแรก ๆ คนรำเป็นคนร้องเองภายหลังจึงคิดแต่งบทไว้ คนรำก็ร้องไปตามบทที่บอกให้ แล้วจึงมีทั้งคนร้องและลูกคู่ร้องด้วย ส่วนสักวาหรือดอกสร้อยนั้นคนแต่งคำ คนร้องเป็นคนละคนกัน คนแต่งจะส่งมาให้คนร้อง เพราะฉะนั้นคนร้องจึงต้องประดิษฐ์ทำนองร้องให้มีเอื้อนยืดจังหวะไว้ให้คนแต่งมีโอกาสคิดแต่งได้ทัน

ในกระบวนร้อยกรองด้วยกัน กลอนนับว่าเป็นที่นิยมแต่งและอ่านกันแพร่หลายมากกว่าร้อยกรองประเภทอื่น ๆ

กลอนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กลอนขับร้องและกลอนเพลง

กลอนขับร้อง คือกลอนสำหรับใช้เป็นสำเนาร้องมีกลอนดอกสร้อย กลอนสักวา กลอนบทละคร กลอนเสภาและกลอนเพลงไทย

กลอนเพลง คือกลอนซึ่งส่วนใหญ่ใช้สำหรับอ่านจะใช้ขับร้องก็ได้ มีกลอนสุภาพ กลอนนิราศ กลอนเพลงยาว กลอนหกและกลอนกลบท

ร้อยกรองประเภทกลอนนี้มีหลักอยู่ที่กลอนสุภาพ ฉะนั้นจึงควรเริ่มต้นศึกษา กลอนสุภาพเสียก่อน

ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ

กุหลาบ มัลลิกะมาสและวิพุธ โสภางค์ (2533 : 135) กล่าวถึงลักษณะบังคับของกลอนสุภาพไว้ดังนี้

1. กลอนบทหนึ่ง ๆ มี 2 คำกลอน หรือ 4 วรรค
2. วรรคหนึ่ง ๆ มีคำ 7 - 9 คำ ส่วนมากนิยมให้มี 8 คำ
 - วรรคที่ 1 เรียกว่า วรรคสดับ
 - วรรคที่ 2 เรียกว่า วรรครับ
 - วรรคที่ 3 เรียกว่า วรรครอง
 - วรรคที่ 4 เรียกว่า วรรคส่ง

3. มีสัมผัสบังคับหรือสัมผัสนอก 3 แห่ง คือสัมผัสในบท 2 แห่ง และสัมผัสเชื่อมระหว่างบท 1 แห่งในกรณีที่เขียนมากกว่าหนึ่งบท มีสัมผัสไม่บังคับคือสัมผัสสระภายในวรรค เพื่อความไพเราะรื่นหู และอาจสัมผัสอักษรเพื่อเน้นความไพเราะยิ่งขึ้น

4. กำหนดเสียงวรรณยุกต์ ในคำสุดท้ายของแต่ละวรรค คือ

วรรคที่ 1 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญ เอก โท ตรี จัตวาได้ แต่ไม่นิยมเสียงสามัญ

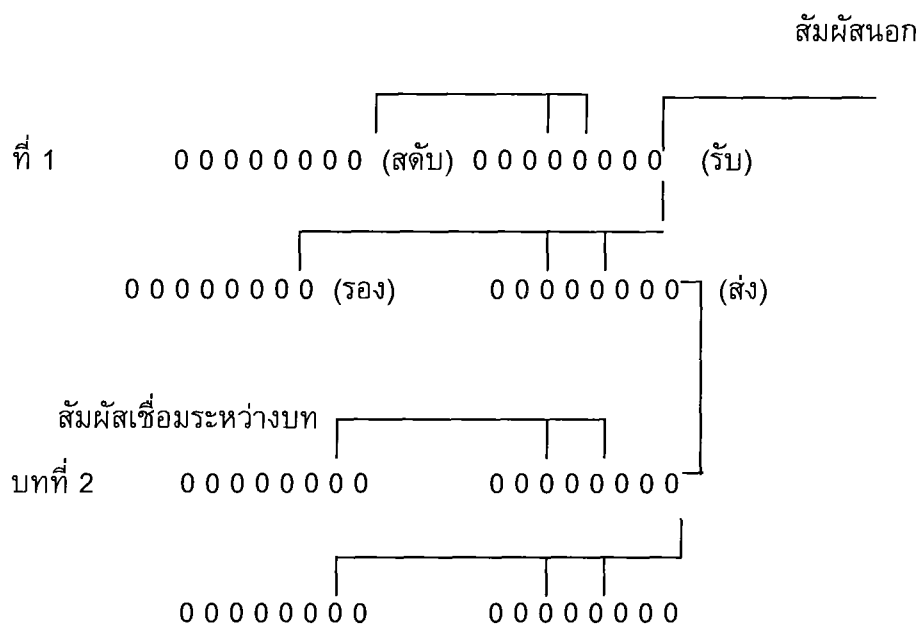
วรรคที่ 2 คำสุดท้ายห้ามใช้เสียงสามัญและตรี นิยมใช้เสียงจัตวา

วรรคที่ 3 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญหรือเสียงตรี ห้ามใช้เสียงเอก โท จัตวา

วรรคที่ 4 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญหรือตรี ห้ามใช้เสียงเอก โท จัตวา นิยมใช้เสียงสามัญ ดังแผนผังกลอนสุภาพ

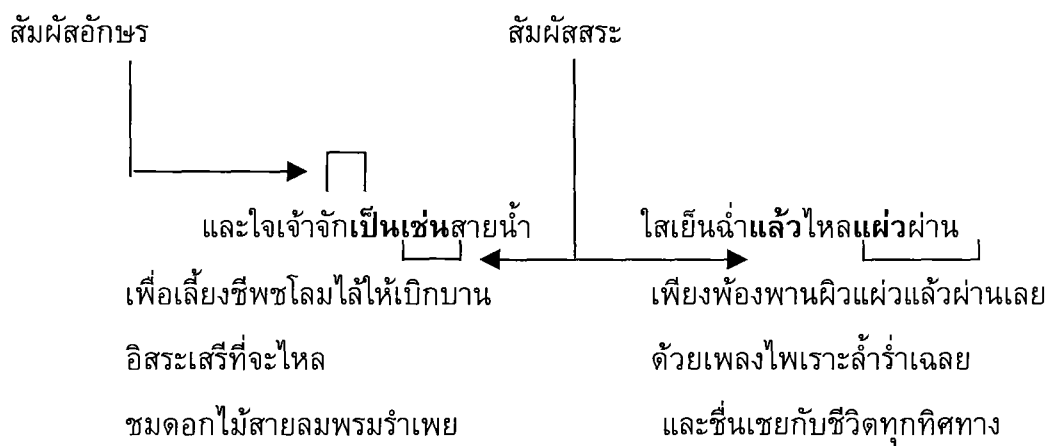
แผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

แสดง คำ วรรค และสัมผัสนอก

ภาพประกอบ 2 แสดงแผนผังบังคับของกลอนสุภาพ

ตัวอย่างกลอนสุภาพ

(คำหยาด ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

เทคนิคหรือกลวิธีในการแต่งกลอน

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542 : 179 - 180) กล่าวถึงเทคนิคหรือกลวิธีในการแต่งกลอนไว้ว่า

1. กำหนดจุดมุ่งหมายก่อนว่าจะเสนอสิ่งใดแก่ผู้อ่าน ความคิด จินตนาการหรืออารมณ์แล้วเรียบเรียงเนื้อความออกมาเป็นวรรค ๆ ให้แต่ละวรรคมีจำนวนคำตามกฎหมายฉันทลักษณ์
2. หาคำมารับสัมผัสให้ถูกต้องตามกฎหมายฉันทลักษณ์
3. เลือกคำที่มีเสียงวรรณยุกต์เหมาะสมมาใส่ เพราะถ้าใช้เสียงวรรณยุกต์ผิดจากนิยมหรือใช้เสียงวรรณยุกต์ที่ห้ามใช้ก็จะทำให้เสียงอ่านเพี้ยนหรือไม่ไพเราะ ซึ่งถือว่าเป็นการแต่งกลอนที่ผิดไปได้
4. เลือกหาคำที่เป็นสัมผัสสระและสัมผัสอักษรมาใช้ในแต่ละวรรค เพื่อสร้างเสียงไพเราะในบทกลอน
5. พยายามสรรหาคำมาใช้ให้ตรงกับความเป็นจริงที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อกับผู้อ่าน หากคำที่สร้างภาพพจน์แก่ผู้อ่านได้ก็จะเป็นการดี

สุนทรียรสของคำประพันธ์ประเภทกลอน

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542 : 180) ได้กล่าวว่าสุนทรียรสของคำประพันธ์ประเภทกลอนก็เหมือนกับคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ คือต้องคำนึงถึงคำที่เลือกสรรใช้เฉพาะภาษาวิเสียงเสนาะ ความหมายอันลึกซึ้งกินใจ การสร้างภาพพจน์ และการเสนอความคิด นอกจากนี้สิ่งที่จะช่วยให้บทกลอนมีความไพเราะ ได้แก่

1. คำรับสัมผัสของวรรครับและวรรคส่ง ในกลอนแปดควรตกในคำที่ 3 หรือ 5 จะได้เสียงที่ไพเราะ
2. การแบ่งช่วงในการอ่านจะช่วยสร้างเสียงไพเราะได้
3. ในการรับสัมผัส ไม่ควรให้มีการรับสัมผัสหลายคำ ที่เรียกว่า "สัมผัสเลื่อน"
4. เสียงวรรณยุกต์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กลอนไพเราะ ดังนั้นผู้แต่งกลอนต้องคำนึงถึงเรื่องนี้เป็นสำคัญ

สรุปได้ว่าความไพเราะในเชิงลีลาของกลอนพิจารณาตามลักษณะบังคับในเรื่องสัมผัส การแบ่งช่วงจังหวะของคำในแต่ละวรรค และเสียงวรรณยุกต์ทำวรรคเป็นสำคัญ

โคลง

ความหมายของโคลง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 200) ให้ความหมายของ "โคลง" ไว้ว่า "โคลงคือคำประพันธ์ประเภทหนึ่ง มีสัมผัสและบังคับคำเอกโทตามตำราฉันทลักษณ์"

กำเนิดและวิวัฒนาการของโคลง

ขจรศรี ชาดิกานนท์ (2540 : 31 - 32) กล่าวว่าโคลงเป็นร้อยกรองที่น่าสนใจ มีผู้นิยมแต่งกันแพร่หลายทั้งในสมัยโบราณและปัจจุบัน โคลงมาจากฉญาหรือกะรงอันเป็นแบบ การแต่งคำประพันธ์ของไทยภาคเหนือมาช้านานแล้ว ไทยได้อาแบบโคลงลาวมาหลายอย่าง ดังจะเห็นได้ว่าโคลงนิราศหริภุญไชย ก็ถอดออกมาจากโคลงลาวที่กว๊านภาคเหนือแต่งไว้ ในหนังสือ จินตามณีก็มีพูดถึงโคลงลาวอยู่หลายแห่งหลายชื่อ เช่น ชำนาญ เกลากลอน เป็นต้น ถ้าสังเกต ให้ดีจะพบว่าโคลงที่แต่งกันอยู่นี้มักมีคำไทยภาคเหนือ เช่น บ่ ข้อย ฯลฯ ถือกันว่าใครแต่งได้ดี มีความไพเราะ โดยมีคำภาคเหนือนี้แทรกอยู่ด้วย นับว่าแต่งเก่ง สำนวนดี มีความรู้ความสามารถ เชิงร้อยกรองสูง

โคลงมีการบังคับวรรณยุกต์ ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์สำหรับผันหรือ เปลี่ยนเสียงของคำให้สูงต่ำ จึงเหมาะที่จะเรียกได้ว่าเป็นร้อยกรองหรือคำประพันธ์แบบไทย มากกว่าอย่างอื่น

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงอธิบายไว้ว่า "โคลง เก่า ๆ ที่มีรับสัมผัสและกำหนดใช้อักษรสูงต่ำน้อยแห่ง แต่มาบังคับมากขึ้นภายหลังที่เห็นจะเป็นเมื่อพวกไทยข้างฝ่ายได้รับตัวอย่างมาประดิษฐ์ดีขึ้น" คำกล่าวในลักษณะเช่นนี้ ก็เท่ากับว่า โคลงเป็นของไทยฝ่ายเหนือคิดขึ้นก่อนโดยมีกฎเกณฑ์ การใช้วรรณยุกต์และสัมผัสน้อยแห่งกว่า โคลงในปัจจุบัน

เพราะฉะนั้นโคลงสุภาพ (รัชกาลที่ 6 พระมหาธีรราชเจ้าทรงเรียกว่าโคลงใหญ่) กิติ โคลงต้นกิติ เท่าที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ก็น่าจะเป็นโคลงที่ดัดแปลงมาจากโคลงโบราณ ซึ่ง น่าจะสันนิษฐานได้ว่าเป็นโคลงลาวหรือโคลงของกวีทางภาคเหนือได้สร้างขึ้น และสั่งสมบรรจง แต่งกันสืบมา

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

กุหลาบ มัลลิกะมาสและวิพุธ โสภวงศ์ (2533 : 137) กล่าวถึงลักษณะบังคับของโคลงไว้ว่า

1. คณะ โคลงสี่สุภาพมีคณะดังนี้

บทหนึ่งมี 4 บาท

บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 2 คำ วรรคสุดท้ายมี 4 คำ

อาจมีคำสร้อยในบาท 1 และบาท 3 ได้อีกวรรคละ 2 คำ

ดังนั้นโคลงสี่สุภาพบทหนึ่ง มีคำอย่างน้อย 30 คำ อย่างมาก 34 คำ จำนวนคำในโคลงไม่เหมือนในกลอน คือไม่ยืดหยุ่นขยายออกไปเหมือนกลอน วรรคหลังของบาทที่ 4 ซึ่งมีอยู่ 4 คำนั้นต้องเขียนติดกันไม่แยกเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 2 คำ

2. กำหนดเสียงเอก โท ของโคลงสี่สุภาพ กำหนดให้มีคำเอก 7 แห่ง และคำโท 4 แห่ง

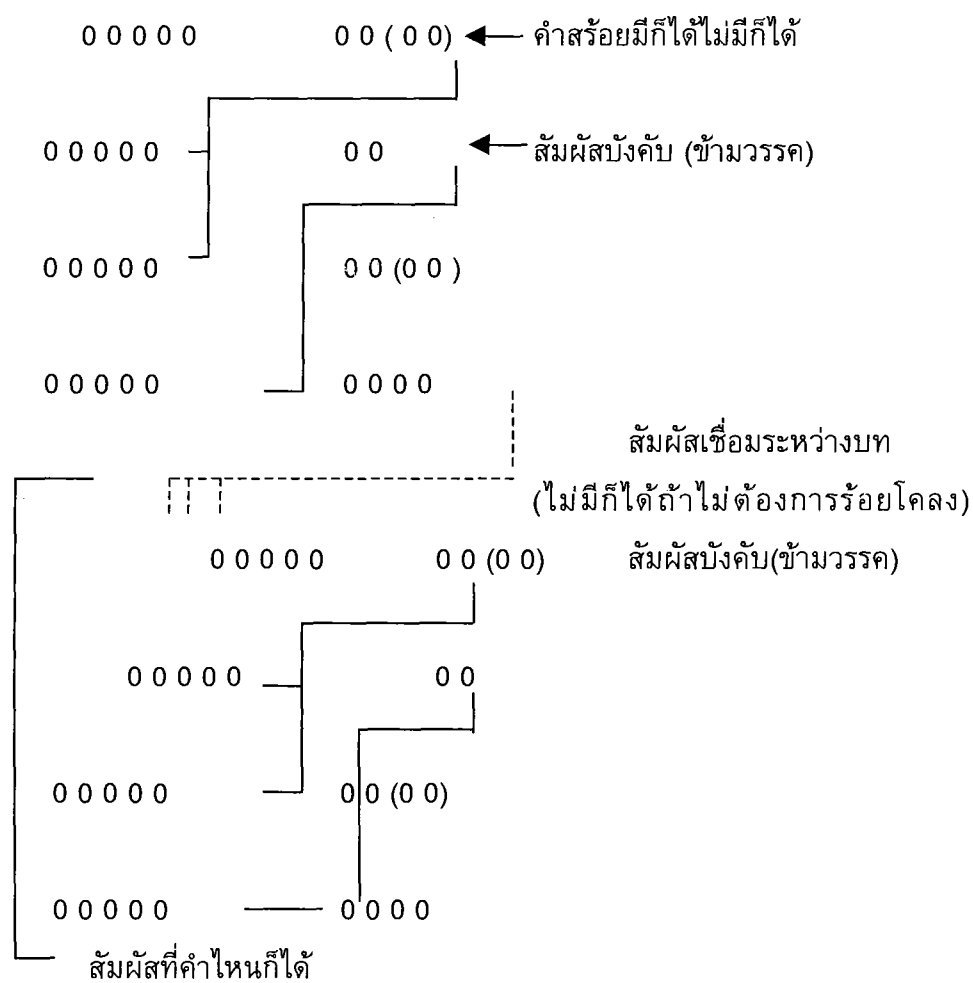
แต่อาจสลับคำเอก คำโทได้บ้างคือ ใช้คำโทในที่เอก และใช้คำเอกในที่โท ยังมีเอกโท โทษ เป็นการแปลงวรรณยุกต์ให้เสียงคงเดิม แต่รูปวรรณยุกต์ผิดไป

3. สัมผัส บทหนึ่งมีสัมผัสบังคับ 3 แห่ง คือ

คำสุดท้ายของบาทที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 5 ของบาทที่ 2 และบาทที่ 3 ส่วนสัมผัสไม่บังคับนั้น โคลงสี่สุภาพไม่นิยมสัมผัสในแบบสัมผัสสระ แต่นิยมสัมผัสอักษร โดยเฉพาะสัมผัสอักษรข้ามวรรค ในกรณีนี้ที่แต่งมากกว่า 1 บท จึงจะมีสัมผัสเชื่อมระหว่างบทดังแผนผังโคลงสี่สุภาพ

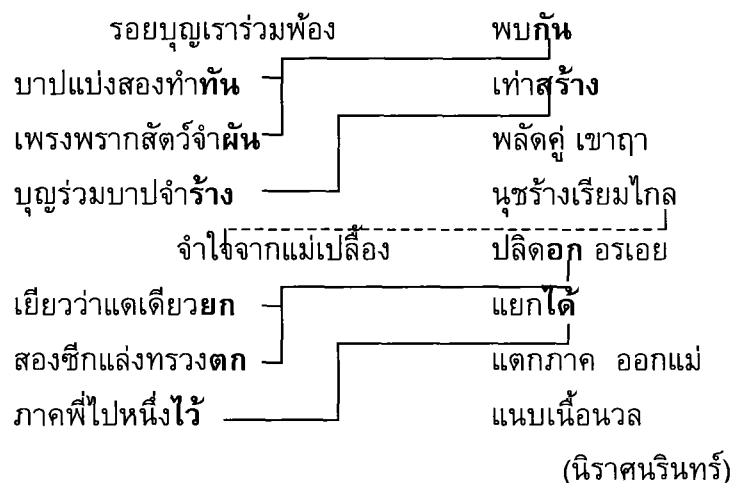
แผนผังโคลงสี่สุภาพ

เอก 7 โท 4

ภาพประกอบ 3 แสดงแผนผังบังคับของโคลงสี่สุภาพ

ตัวอย่างโคลงสี่สุภาพ

เทคนิคหรือกลวิธีในการแต่งโคลง

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542 : 67 - 70) กล่าวว่า รายละเอียดของเทคนิคหรือกลวิธีในการแต่งโคลงย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทและชนิดของโคลง แต่เทคนิคหรือกลวิธีโดยส่วนรวมอาจสรุปได้ 5 ประการดังนี้

1. ถ้าต้องการจะเขียนอะไร ก็ให้นึกเรื่องเป็นความเรียงเสียก่อน
2. นำความเรียงนั้นมาเขียนต่อกันทีละวรรค วรรคละ 5 คำ เช่นนี้เรื่อยไป หากเป็นโคลงสี่ก็ให้แยกเป็นวรรคละ 5 คำ และวรรคละ 2 คำ จำนวนสี่ครั้งด้วยกัน
3. พยายามดัดแปลง แก้ไขให้คำต่าง ๆ รับผิดชอบกันตามกฎข้อบังคับของโคลงแต่ละประเภท พร้อมทั้งดูเรื่องข้อบังคับคำเอกคำโทด้วย ถ้าหาคำเอกไม่ได้ ให้ใช้คำเอกโทษหรือคำตายแทน ถ้าหาคำโทไม่ได้ ให้ใช้คำโทโทษหรือคำเป็นแทน
4. ในการจบโคลง ต้องพิจารณาว่าเป็นโคลงประเภทใด หรือชนิดใด เพื่อจะได้จบด้วยจำนวนคำในวรรคสุดท้ายได้ถูกต้อง

สุนทรียรสของคำประพันธ์ประเภทโคลง

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542 : 70 - 72) กล่าวว่า โคลงก็เหมือนกับร้อยกรองประเภทอื่นที่มีองค์ประกอบของสุนทรียรส 5 ประการคือคำที่เลือกใช้เฉพาะภาษาวิเศษเสียงเสนาะ ความหมายลึกซึ้งกินใจ การสร้างภาพพจน์และการเสนอความคิด นอกจากนี้ ยังมีข้อปลีกย่อยเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำให้โคลงไพเราะ ดังนี้

1. การเลือกใช้คำเอก คำโท คำสุภาพ ให้ถูกต้องตามข้อบังคับ รวมไปถึงการเลือกใช้คำสร้อยท้ายบาทและท้ายบทด้วย
2. การสลับที่คำเอกคำโท จะอนุโลมเฉพาะ "วรรคหน้าของบาทหนึ่ง" เท่านั้น นั่นคืออาจเปลี่ยนคำที่ 4 - 5 จากคำเอกคำโท เป็นคำโทคำเอกได้
3. อย่าใช้คำที่มีเสียงเดียวกันรับส่งสัมผัสกัน
4. ไม่ควรใช้รูปวรรณยุกต์ กับคำที่ 7 บาทหนึ่ง คำที่ 5 บาทสองและสาม
5. ไม่ควรให้คำที่ 7 บาทหนึ่งและบาทสองสัมผัสกัน
6. อย่าให้คำที่ 5 และคำที่ 7 ในบาทที่สี่ มีเสียงสัมผัสสระกัน และคำที่ 7 กับ 8 ก็ไม่ควรสัมผัสสระเช่นเดียวกัน
7. ให้คำที่ 5 และคำที่ 7 ของบาทที่สี่ เป็นคำเดียวกัน จะสร้างความไพเราะให้โคลงบทนั้น
8. ทำให้คำที่ 5 และคำที่ 6 ของทุกบาท สัมผัสพยัญชนะกัน คือมีเสียงพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน จะทำให้โคลงไพเราะ
9. โคลงนิยม เล่นสัมผัสอักษรหรือสัมผัสพยัญชนะ ถ้ามีมากจนเป็นชั้นการเล่น "กลบท" ได้ยิ่งดี
10. โคลงไม่นิยมสัมผัสสระ ดังนั้นในบาทหนึ่งๆ ไม่ควรมีสัมผัสสระมากกว่าหนึ่งแห่ง มิฉะนั้นจะเฝือและมีเป็นกลอนไป
11. สัมผัสสระในโคลง ถ้าจะมีควรอยู่ที่วรรคหน้าทุกบาท
12. คำที่ 7 บาทหนึ่ง คำที่ 5 บาทสองและสามนั้น หากให้คำใดคำหนึ่งเป็นเสียงสูง ก็จะเสริมให้ไพเราะขึ้น
13. คำที่ 7 บาทหนึ่ง คำที่ 5 บาทสองและสาม ไม่นิยมคำตาย เว้นแต่เนื้อความนั้นเกี่ยวกับความเศร้าโศกหรืออัดอั้นตันใจ หรือมีความซุกซนวุ่นวาย
14. อย่าใช้คำแผลงโดยมุ่งเรื่องสัมผัสเป็นสำคัญ
15. คำสร้อยคำสุดท้าย ไม่ควรให้ความหมายต่อเนื่องกับคำสร้อยคำแรก คำสร้อยตัวสุดท้ายมักเป็นคำว่า ถา แม่ นา เฮย แฮ ซึ่งบางคำก็มีความหมายซ่อนอยู่ในเชิงเป็นคำถาม คำปรารภ คำบอกเล่า

16. คำจบบท อย่าใช้คำที่รูปวรรณยุกต์หรือคำตาย ถ้ามีการแต่งต่อกันหลายบทอย่าลงท้ายบทด้วยคำที่มีเสียงเดียวกันกับคำที่จบบทในบทก่อน ๆ

17. คำจบบท ถ้าเป็นเสียงจัตวา จะช่วยเอื้อให้อ่านทำนองเสนาะได้ไพเราะขึ้น
สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้โคลงไพเราะคือการรู้จักเลือกใช้คำสัมผัสคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ของคำในตำแหน่งต่าง ๆ และเลือกใช้คำให้อ่านง่าย ลงจังหวะได้ถูกต้องเหมาะสมตามลักษณะของโคลง

ภาพย

ความหมายของภาพย

กำชัย ทองหล่อ (2515 : 607) อธิบายว่าภาพยแปลตามรูปศัพท์ว่าเหล้ากอแห่งกวีหรือประกอบด้วยคุณกวีหรือคำที่กวีได้ร้อยกรองไว้ ภาพยมาจากคำว่า กาวย หรือภาพยมาจากคำ "กวี" กวีออกมาจากคำเดิมในภาษาบาลีสันสกฤตว่า "กวี" แปลว่า ผู้คงแก่เรียน ผู้เฉลียวฉลาดผู้มีปัญญาปราชญ์เปรี๊ยะ ผู้ประพันธ์ภาพยกลอน คำ "กวี" หรือ "กวี" มาจากรากศัพท์เดิมคือ "กฺวธาตุ" แปลว่าทำให้เกิดเสียง

กำเนิดและวิวัฒนาการของภาพย

ขจรศรี ชาดิกานนท์ (2540 : 55 - 57) ได้อธิบายว่าภาพยเป็นร้อยกรองประเภทหนึ่งที่แต่งได้ง่ายและมีความไพเราะไม่แพ้ร้อยกรองประเภทอื่น โดยทั่วไปนิยมใช้ภาพยเล่าเรื่องหรือพรรณนาความ ภาพยที่นิยมเขียนกันมี 3 ชนิด คือ ภาพยยานี 11 ภาพยฉับ 16 และภาพยสุรางคนางค์ 28 กวีใช้ภาพยฉับและภาพยสุรางคนางค์แต่งปะปนกับฉันทในหนังสือ ที่เรียกกันว่าคำฉันท ใช้ภาพยยานีแต่งสลับกับโคลงสี่สุภาพบทต่อบทเรียกกันว่าภาพยห่อโคลง และใช้ภาพยยานีหลายบทแต่งขยายความจากโคลงสี่สุภาพเรียกว่าภาพยเห่เรือ

ในหนังสือมหาชาติเวสสันดรชาดกที่พระเจ้าทรงธรรมพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2170 ก็ใช้ชื่อว่าภาพยมหาชาติ ทั้ง ๆ ที่เป็นร้อยยาวทั้งนั้น แสดงว่าภาพยเป็นคำศัพท์กลาง ๆ ใช้เรียกคำประพันธ์ทั่วไป แต่ในปัจจุบันมีภาพยยานี ภาพยฉับ ภาพยสุรางคนางค์ ภาพยขับไม้ใช้กันอยู่ในวรรณคดีไทย แต่ละชนิดมีแบบวิธีแต่งผิดต่างกันไป คำว่าภาพยจึงเกิดเป็นความหมายเฉพาะคำประพันธ์ที่แต่งตามกฎข้อบังคับของภาพยแต่ละชนิด ทำให้พบคำว่าภาพยบ่อยขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเกิดปัญหาว่าภาพยมีในวรรณคดีไทยเมื่อใด เพราะความหมายของภาพยมีสองทางคือเป็นคำประพันธ์ชนิดหนึ่งและเป็นคำประพันธ์เฉพาะที่คล้ายฉันทอีกอย่างหนึ่ง

สมเด็จพระปรมัยยิกายะราชานุภาพทรงเห็นว่า ภาพยี่คงมีก่อนตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงประชุมกวีแต่งมหาชาติคำหลวง ทั้งนี้เพราะภาพยี่อยู่ในมหาชาติคำหลวงนั่นเอง แต่น่ากำหนดเอาว่ามีในสมัยพระบรมไตรโลกนาถเลยจะดีกว่า เพราะก่อนหน้ามหาชาติหลวงขึ้นไปไม่มีวรรณคดีอะไรเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ว่ามีคำประพันธ์อื่น ๆ นอกจากร้อยโบราณและโคลงห้าเกิดขึ้นแล้ว

ตำราภาพยี่นั้นเพิ่งพบในภายหลังมีสองคัมภีร์คือภาพยี่สารวิลาสนี้มีภาพยี่อยู่ 15 ชนิด กับภาพยี่คันทะมีภาพยี่อยู่ 5 ชนิด ตำราภาพยี่ทั้งสองคัมภีร์นี้แต่งเป็นภาษามคธหรือภาษาบาลีแต่มีลักษณะคล้องจองกันแบบคำประพันธ์ไทย ๆ ซึ่งไม่ปรากฏในคำประพันธ์บาลีสันสกฤตฉบับอื่น ทำให้สันนิษฐานว่าคงจะมีผู้เชี่ยวชาญภาษาบาลีในยุคเดียวกับพระสิริมังคลาจารย์แต่งมังคลัตถปิฎกนั่นเอง

ลักษณะบังคับของภาพยี่ยานี 11

กุหลาบ มลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์ (2533 : 140) กล่าวถึงลักษณะบังคับของภาพยี่ยานี 11 ไว้ว่า

1. คณะ ภาพยี่ยานี 11 มีคณะดังนี้

บทหนึ่งมี 2 บาท

บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคแรกมี 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ รวมเป็น 11 คำ บาทแรกเรียกว่าบาทเอก บาทที่สองเรียกว่าบาทโท จะต้องแต่งให้จบในบาทโทเสมอ

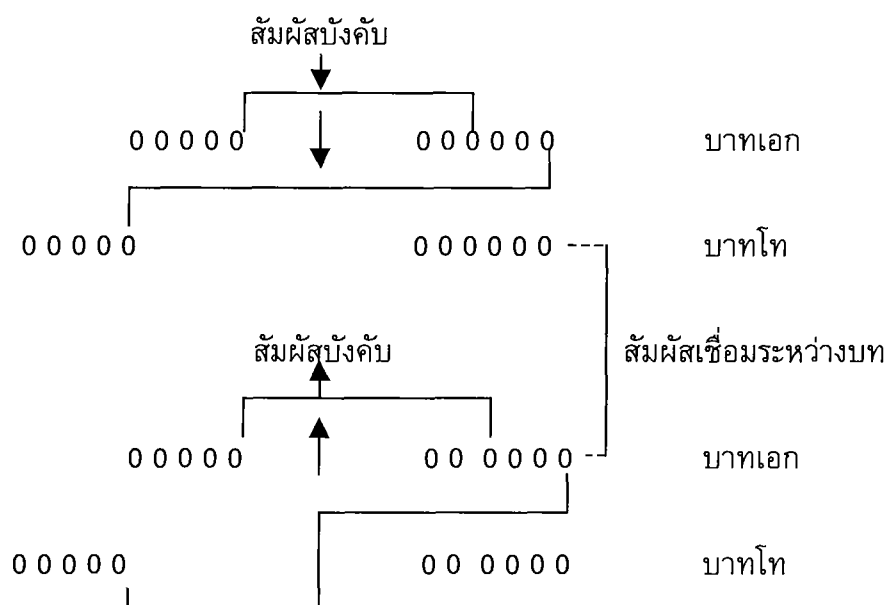
2. สัมผัส

สัมผัสบังคับคือ คำที่ 5 ของวรรคแรกบาทเอก สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 ในบาทเดียวกัน และคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบาทเอก สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่ 3 ในบาทโท

สัมผัสเชื่อมระหว่างบทในกรณีที่แต่งเกินกว่าหนึ่งบท ต้องส่งสัมผัสเชื่อมคือ คำสุดท้ายของวรรคที่สองในบาทโท ส่งสัมผัสเชื่อมกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ในบาทเอกของบทต่อไป

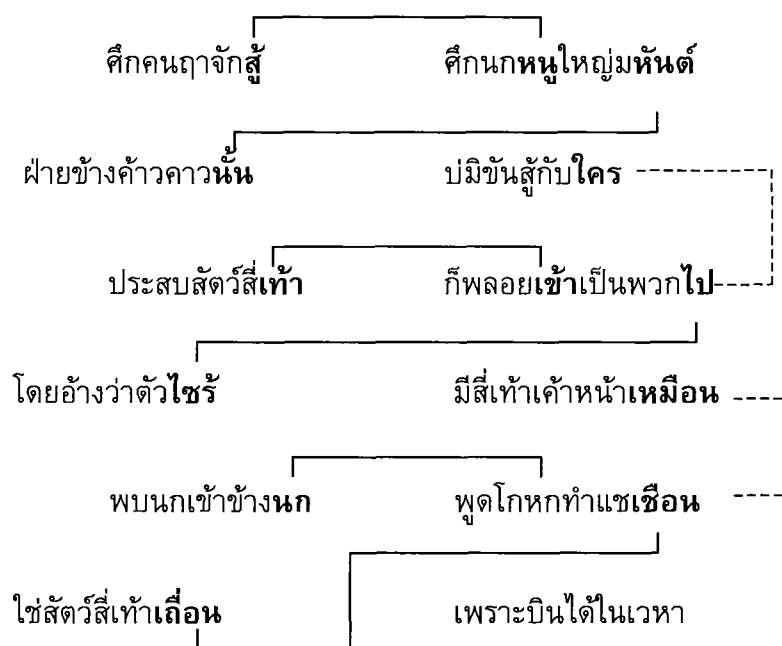
สัมผัสใน ไม่บังคับ นิยมเช่นเดียวกับกลอน ดังแผนผังภาพยี่ยานี 11

แผนผังกายภาพยานี้ 11

ภาพประกอบ 4 แสดงแผนผังบังคับของกายภาพยานี้ 11

ตัวอย่างกายภาพยานี้ 11

(นิทานที่ข้าพเจ้าชอบ ปกิณกประพันธ์ ของครูเทพ)

ลักษณะบังคับของกาพย์ฉบัง 16

กุหลาบ มลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์ (2533 : 139) กล่าวถึงลักษณะบังคับของกาพย์ฉบัง 16 ไว้ว่า

1. คณะ กาพย์ฉบัง 16 มีคณะดังนี้

บทหนึ่งมี 3 วรรค

วรรคหน้ามี 6 คำ วรรคที่สอง 4 คำ

วรรคหลัง 6 คำ

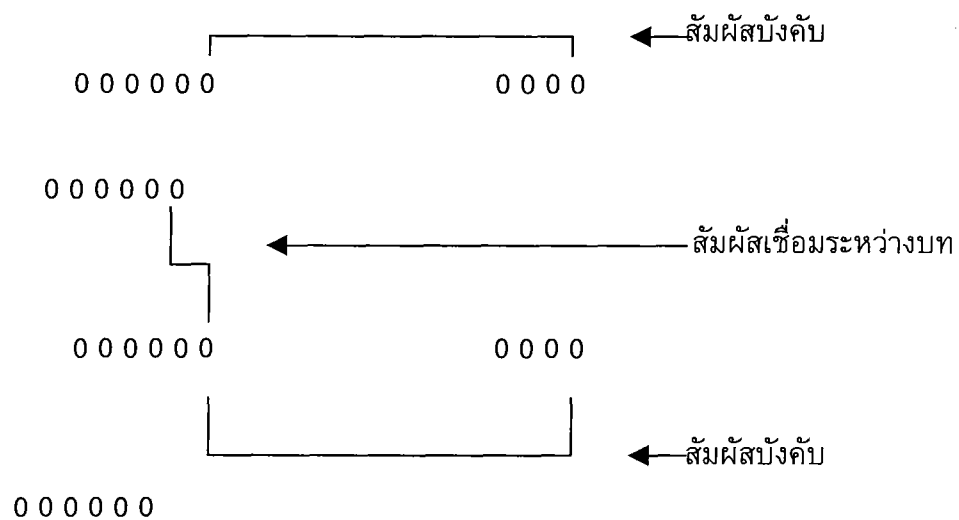
ดังนั้นกาพย์ฉบัง 16 หนึ่งบท จึงมีคำรวม 16 คำ

2. สัมผัส

สัมผัสบังคับ บทหนึ่งมีสัมผัสหนึ่งแห่ง คือ คำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 และสัมผัสเชื่อมระหว่างบท ในกรณีที่แต่งมากกว่าหนึ่งบท จะต้องส่งสัมผัสเชื่อมคือคำสุดท้ายของวรรคที่สาม ต้องสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคแรกในบทต่อไป

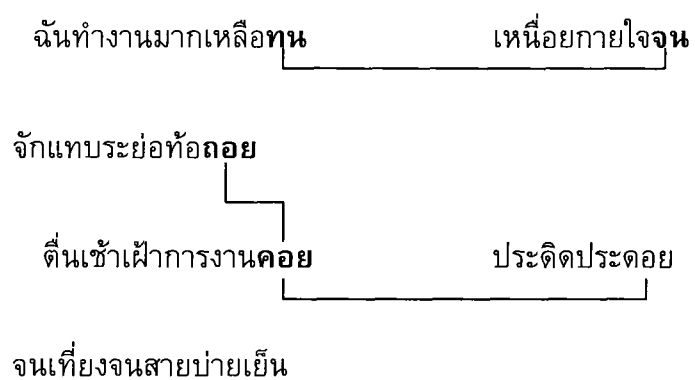
สัมผัสใน นิยมแบบเดียวกับสัมผัสในของกลอน กล่าวคือมีทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร ดังแผนผังกาพย์ฉบัง 16

แผนผังภาพยนต์บัง 16

ภาพประกอบ 5 แสดงแผนผังบังคับของภาพยนต์บัง 16

ตัวอย่างภาพยนต์บัง 16

(ฉัน ขยันจริงๆ ปกติกประพันธ์ ของครูเทพ)

ลักษณะบังคับของภาพยฺสูรางคณางค์ 28

กุหลาบ มัลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์ (2533 : 141) กล่าวถึงลักษณะบังคับของภาพยฺสูรางคณางค์ 28 ไว้ว่า

1. คณะ

ภาพยฺสูรางคณางค์ 28 มีคณะดังนี้

บทหนึ่งมี 7 วรรค

วรรคหนึ่งมี 4 คำ

ดังนั้นภาพยฺสูรางคณางค์ 28 หนึ่งบทมี 28 คำ

2. สัมผัส

สัมผัสบังคับ มี 4 แห่งคือ

คำที่ 4 ของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 2

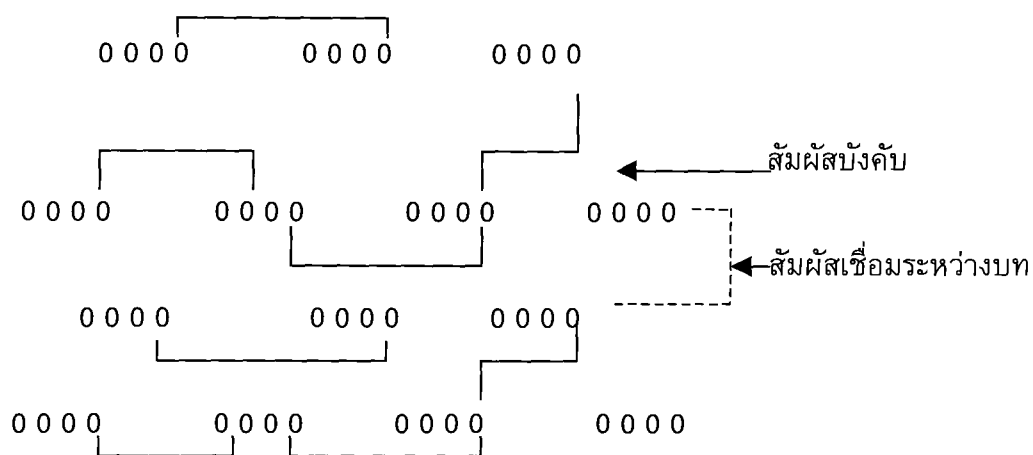
คำที่ 4 ของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 5 และที่ 6

คำที่ 4 ของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 5

สัมผัสใน นิยมเช่นเดียวกับกลอน คือ มีทั้งสัมผัสสระ และสัมผัสอักษร

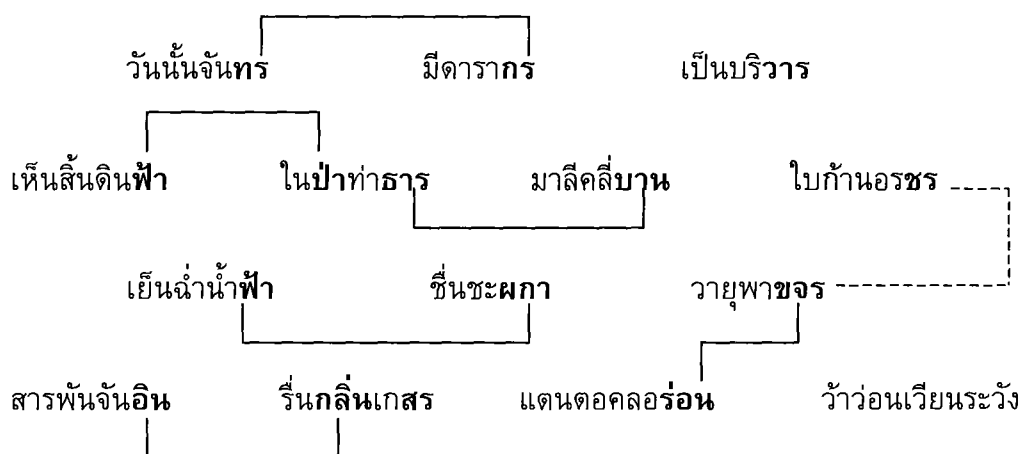
สัมผัสเชื่อมระหว่างบท ในกรณีที่แต่งมากกว่าหนึ่งบท ต้องมีสัมผัสเชื่อมคือ คำสุดท้ายของวรรคที่ 7 ในบทแรก สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 3 ในบทต่อไป ดังแผนผังภาพยฺสูรางคณางค์ 28

แผนผังภาพยฺสฺรางคณางค์ 28

ภาพประกอบ 6 แสดงแผนผังของภาพยฺสฺรางคณางค์ 28

ตัวอย่างภาพยฺสฺรางคณางค์ 28

(ภาพยฺสฺรางคณางค์ 28 ของสุนทรภู่)

เทคนิคหรือกลวิธีในการแต่งกาพย์

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542 : 104) กล่าวรายละเอียดว่า กาพย์แต่ละประเภทจะมีเทคนิคหรือกลวิธีในการแต่งต่างกันบ้าง แต่ที่พอจะกล่าวโดยส่วนรวม ดังนี้

1. ถ้าต้องการจะแต่งเรื่องอะไร ก็ให้คิดเป็นความเรียงธรรมดาเสียก่อน แล้วพยายามทำให้เนื้อความเป็นวรรคละ 5 - 6 คำ (ถ้าเป็นกาพย์ยานี 11) วรรคละ 6 - 4 - 6 คำ (กาพย์ฉบัง 16) และวรรคละ 4 คำ จำนวน 7, 8 หรือ 9 วรรค (ถ้าเป็นกาพย์สุรางคนางค์ 28)

2. หาสัมผัสนอก ซึ่งเป็นสัมผัสบังคับให้ได้ โดยการปรับเปลี่ยนถ้อยคำมารับสัมผัสกัน

3. หาสัมผัสในทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษรมาช่วยสร้างเสียงเสนาะ พยายามให้มีสัมผัสในวรรค อย่างน้อย 1 แห่ง

4. ต้องคำนึงว่า กาพย์แต่ละประเภทเหมาะกับเนื้อความต่างกัน

4.1 กาพย์ยานี 11 มีจังหวะที่ดำเนินช้า จึงนิยมแต่งพรรณนา เช่น ชมนกชมไม้ พรรณนาธรรมชาติของธรรมชาติ หรือใช้แต่งบทสวด บทสัทญะที่ใช้ในบทละคร

นิยมแต่งปนกับกาพย์ฉบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 ในบทพากย์โขน โดยจะใช้กับฝ่ายของพระราม ซึ่งเรียกว่า ฝ่ายพลับพลา นั่นคือเมื่อใดที่กล่าวถึงมนุษย์ ลิง เทวดา ฤาษี ก็จะใช้กาพย์ยานี 11

ใช้แต่งปนกับโคลงสี่สุภาพ ในกาพย์ห่อโคลง และกาพย์เห่เรือ

สำหรับการแต่งฉันท์ไม่สัณนิยมนำกาพย์ยานี 11 ไปใช้นักเพราะกาพย์นี้ คล้ายกับอินทริวิเชียรฉันท์ 11 มาก (คือต่างกันที่คำครุหุเท่านั้น)

4.2 กาพย์ฉบัง 16 ใช้พรรณนาธรรมชาติที่เคลื่อนไหว

ในบทพากย์โขน จะใช้กาพย์ฉบัง 16 กับฝ่ายยักษ์ หรือที่เรียกว่า ฝ่ายลงกา

4.3 กาพย์สุรางคนางค์ 28 เป็นกาพย์ที่กวีไม่นิยมแต่งโดยลำพัง แต่นิยมนำไปแต่งกับฉันท์ในคำฉันท์ เพื่อใช้เป็นความบรรยายสุภาพิตเพราะไม่ต้องระว่างครุหุในบรรยายความ เพื่อรวบรัดเนื้อความให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสะดวกกว่าการใช้ฉันท์

สุนทรียรสของคำประพันธ์ประเภทกาพย์

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542 : 105 - 106) กล่าวว่า สุนทรียรส หรือความไพเราะของกาพย์ ก็เหมือนกับร้อยกรองประเภทอื่นคือ ต้องมีคำที่เลือกสรรใช้เฉพาะภาษากวี เสียงเสนาะ ความหมายอันลึกซึ้งกินใจ การสร้างภาพพจน์และการเสนอความคิด แต่ยังมี สิ่งที่ต้องคำนึงอีก ดังนี้คือ

1. โดยทั่วไปถือหลักเหมือนคำประพันธ์อื่น ๆ คือไม่ควรใช้คำที่มีเสียงเดียวกันมารับส่งสัมผัสกัน
 2. ไม่ควรจบบทด้วยคำที่มีรูปวรรณยุกต์
 3. กาพย์ยานี 11 มีการแบ่งช่วง จึงควรเสริมสัมผัสในระหว่างช่วง จะทำให้เสียงอ่านถูกจังหวะ ไม่ควรใช้สัมผัสในผิดช่วง และไม่ควรถูกใช้คำที่มี 2 พยางค์มาอยู่ระหว่างช่วง
 4. กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 นั้น จะแบ่งช่วงเป็นช่วงละ 2 คำ
 5. ระหว่างวรรคที่ 3 และ 4 ซึ่งไม่ต้องสัมผัสกันนั้น ได้มีกวีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเฉพาะพระสุนทรโวหาร (ภู่) เติมสัมผัสเข้าไป ทำให้ความในบทนั้นไพเราะขึ้น ดังนั้นสัมผัสระหว่างวรรคที่ 3 และ 4 จะช่วยให้ไพเราะ
 6. การรับส่งสัมผัสระหว่างวรรคแรกกับวรรคที่สองนั้น อาจอนุโลมให้ใช้คำที่ 1 เป็นคำรับสัมผัสก็ได้
 7. การใช้สัมผัสใน
- สรุปได้ว่ากาพย์เป็นคำประพันธ์ที่กำหนดคณะ พยางค์และสัมผัสคล้ายฉันทซึ่งความไพเราะในเชิงลีลาของกาพย์ พิจารณาได้จากรูปแบบและความงามในรสคำ

1.5 ความเป็นมาของร้อยกรองในอดีต

สิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร (2516 : 30 - 41) ไม่มีใครสามารถให้คำตอบได้ว่าร้อยกรองของไทยเราก่อเกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อใด แต่ถ้าหากจะเชื่อตามทฤษฎีที่ว่าร้อยกรองเก่ากว่าร้อยแก้ว และเชื่อตามที่เคยกล่าวกันมาว่าไทยเป็นชาตินักกลอนแล้ว ร้อยกรองก็ต้องมีมาก่อนที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช จะทรงประดิษฐ์อักษรไทยในปี พ.ศ. 1826 แต่เป็นร้อยกรองชนิดที่บันทึกอยู่ในสมอ่งและถ่ายทอดกันด้วยปากหรือที่เรียกว่ากลอนสดนั่นเอง

ร้อยกรองปรากฏอย่างเป็นหลักฐานครั้งแรกในวรรณคดีเรื่องลิลิตโองการแช่งน้ำ หรือประกาศแช่งน้ำโคลงห้า ซึ่งเชื่อกันว่าแต่งในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 เป็นร้อยกรองประเภทโคลงกับร่าย ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นนี้มีร้อยกรองแทบทุกประเภท ยกเว้นกลอน

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง การแต่งบทร้อยกรองเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น การแต่งฉันทและโคลงสี่สุภาพได้รับความนิยมมากกว่าบทร้อยกรองประเภทอื่น ๆ กาพย์ห่อโคลงก็เริ่มนิยมแต่งกันในระยะนี้

บทร้อยกรองประเภทกลอนเริ่มได้รับความนิยมอย่างสูงในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย และในสมัยนี้มีการแต่งร้อยกรองครบทุกประเภท

สมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ 1 นับได้ว่าเป็นระยะที่มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมทุก ๆ ด้าน มีการแต่งร้อยกรองขึ้นใหม่พอ ๆ กับการรวบรวมของเก่าที่ขาดสูญหายไปตั้งแต่คราวเสียกรุงศรีอยุธยา พอถึงรัชกาลที่ 2 การแต่งร้อยกรองได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นทุกประเภท บทร้อยกรองเริ่มมีรูปแบบชัดเจนตามตัว กวีต่างเสนองานออกมาอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลอนสุภาพได้ก้าวหน้าเฟื่องฟู เมื่อสุนทรภู่ได้พัฒนาให้มีสัมผัสแพรวพราวยิ่งขึ้น ยุคนี้นับว่าเป็นยุคทองของวรรณคดียุคหนึ่ง ในรัชกาลที่ 3 ร้อยกรองประเภทกลอน โดยเฉพาะกลอนเพลงยาว ยังคงมีผู้นิยมแต่งกันมากและได้รับการยกย่องว่าแต่งดีที่สุด ในสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 6 ก็ยังคงนิยมร้อยกรองกันมาก และเป็นสมัยที่เคร่งครัด เรื่องฉันทลักษณ์มากกว่าสมัยใด ๆ ที่ผ่านมา และในระยะนี้เองที่ความนิยมในการแต่งร้อยแก้วได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเมื่อประมาณหลังรัชกาลที่ 6 โฉมหน้าของร้อยกรองก็เปลี่ยนแปลงไป

บทร้อยกรองในอดีตส่วนใหญ่เป็นร้อยกรองขนาดยาว มีทั้งที่เป็นเรื่องเล่าบทพรรณนา และบทที่ใช้ขับร้อง เนื้อเรื่องก็มีทั้งที่เป็นสารคดี และบันเทิงคดี โดยครอบคลุมเรื่องทางศาสนา คำสอน นิทาน บทแสดง บทสดุดี ประวัติ พงศาวดาร ฯลฯ การแต่งร้อยกรองในอดีต กวีจะเน้นอุดมคติด้านความงาม และความประพจน์ นิยมแต่งเรื่องประเภทจินตนาการและเรื่องไกลตัว เช่น เรื่องยักษ์ เทวดา นรก สวรรค์ ป่าหิมพานต์ ฯลฯ ทั้งยังเน้นถึงความงามในการตกแต่งถ้อยคำ เช่น เล่นคำ เล่นความ เน้นเสียง เน้นโวหาร ให้ไพเราะด้วย ซึ่งใจด้วยความหมายยิ่งกว่าเนื้อเรื่องและแนวคิดอื่น ๆ

กวีสมัยก่อนไม่ต้องการเน้นแง่คิด หรือปรัชญา ความแปลกใหม่ แต่จะพยายามใช้ความสามารถในการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีโวหาร สีสาวและเน้นให้มีความไพเราะ

เป็นประการสำคัญ นอกจากนี้ก็มีส่วนใหญ่ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ๆ ยังมิได้มีความเคร่งครัดในเรื่องฉันทลักษณ์มากนัก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งของร้อยกรองในอดีต

1.6 ร้อยกรองในสมัยปัจจุบัน

สิทธา พิณีภูวดล และประทีป วาทิกทินกร (2516 : 41 - 42) ประมาณหลังสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมาร้อยกรองเริ่มเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปมีทั้งในด้านความคิด ลักษณะการแต่ง และขนาดของร้อยกรอง

เมื่อครูเทพ (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี) เริ่มแต่งบทกลอนสั้น ๆ แสดงข้อคิดต่าง ๆ นั้น อาจเรียกได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของร้อยกรองสมัยปัจจุบันอย่างแท้จริง ร้อยกรองมีขนาดสั้นลง และเสนอความคิดหรือเนื้อหาอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา ฉะนั้นหากจะกล่าวว่าร้อยกรองในสมัยปัจจุบันเป็นร้อยกรองแห่งความคิดก็คงจะไม่ผิดนัก ความคิดของผู้แต่งร้อยกรองรุ่นใหม่ ที่ปรากฏออกมานั้นขยายแวงกว้างขวางออกไปจากเดิมเป็นอันมาก ทำให้เนื้อเรื่องของร้อยกรองมีทั้งบทพรรณนา บทบรรยายความรู้สึกต่าง ๆ บทวิจารณ์การเมือง สังคม สภาพการณ์ปัจจุบัน และบทแสดงพฤติกรรมของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอันแท้จริง ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่าร้อยกรองสมัยก่อน

ทางด้านฉันทลักษณ์นั้น ปัจจุบันนี้มีผู้แต่งร้อยกรองทั้งแบบที่เคร่งครัดฉันทลักษณ์และไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ ซึ่งในปัจจุบันการแต่งร้อยกรองแบบไม่เคร่งครัดในเรื่องฉันทลักษณ์กำลังเป็นที่สนใจของผู้แต่งรุ่นใหม่อยู่มาก นอกจากนี้ยังมีผู้พยายามแสวงหารูปแบบใหม่ที่แปลกออกไป แต่ยังมีผู้ยึดถือฉันทลักษณ์เดิมอยู่บ้างเหมือนกัน บางคนพยายามปรับปรุงฉันทลักษณ์โบราณให้เป็นลักษณะแบบฉบับของตน การเลือกฉันทลักษณ์มาแต่งส่วนใหญ่จะนิยมแต่งคำประพันธ์ง่าย ๆ เช่น กลอน กาพย์ และโคลง กลอนได้รับความนิยมมากที่สุด นอกจากนี้ยังนำเอาเพลงพื้นบ้านหรือบทกล่อมเด็ก มาเป็นสื่อในการเสนอแนวความคิดใหม่ อย่างแนบเนียนการใช้ถ้อยคำส่วนใหญ่มีทั้งถ้อยคำประณีตอ่อนหวานและถ้อยคำก้าวร้าวรุนแรง โวหารที่ใช้มักเป็นโวหารเปรียบเทียบเป็นส่วนใหญ่ สำหรับทางด้านแนวความคิด บทร้อยกรองในยุคปัจจุบันมักเสนอแนวคิดที่รุนแรง การวิพากษ์วิจารณ์เป็นไปอย่างมีอารมณ์โดยมุ่งให้เกิดความสะเทือนใจในด้านความจริงมากกว่าความไพเราะ

การแต่งร้อยกรองในปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจน่าติดตามอยู่ไม่น้อย ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ ตลอดจนการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ที่ผู้แต่งมีแบบฉบับของตนเองในการเสนอผลงานเพื่อเป็นการสะท้อนภาพและรับใช้สังคม

1.7 คุณค่าของร้อยกรอง

นภลัย สุวรรณธาดา (2526 : 40 - 47) ได้กล่าวถึงคุณค่าของร้อยกรองไว้ดังนี้

คุณค่าของร้อยกรองที่มีต่อผู้แต่งมี 4 ประการคือ

1. คุณค่าทางจิตใจ เป็นเครื่องระบายอารมณ์และพัฒนาจิตใจของผู้เขียน
2. คุณค่าทางสติปัญญา ผู้เขียนจะต้องฝึกฝนความคิดโดยใช้วิจารณญาณอันลึกซึ้งในการเขียน เพื่อให้ได้เนื้อหาในร้อยกรองที่ประพันธ์ขึ้นมา

3. คุณค่าทางสังคม เมื่อผู้เขียนประสบความสำเร็จในการเขียนบทกวี จะเกิดความมั่นใจ ภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น ๆ สังคมยอมรับว่าเป็นผู้มีความสามารถ

4. คุณค่าทางการสื่อสาร ทำให้กวีสามารถเล่าเรื่องราวหรือถ่ายทอดความในใจสู่ผู้อ่านโดยผ่านสื่อต่าง ๆ

คุณค่าของร้อยกรองที่มีต่อผู้อ่าน มี 2 ประเภทคือ

1. คุณค่าต่อผู้อ่านเฉพาะบุคคล ได้แก่ คุณค่าในด้านจิตใจ คุณค่าในด้านสติปัญญา และคุณค่าในด้านการปฏิบัติ บทร้อยกรองที่ไพเราะจะช่วยกล่อมเกลาจิตใจของผู้อ่าน ให้มองโลกในแง่ดี มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น สามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อ่านได้โดยง่าย ทำให้เกิดความเข้าใจ เห็นใจ และปรารถนาจะช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นการยกระดับความคิดของผู้อ่านที่ต้องใช้วิจารณญาณในการไตร่ตรองตีความในความหมายของบทร้อยกรอง บทร้อยกรองมักเป็นเครื่องมือสั่งสอนจริยธรรมแก่คนมาทุกยุคทุกสมัย ร้อยกรองจึงมีคุณค่า ในด้านการประพฤติปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง

2. คุณค่าต่อสังคม ร้อยกรองเป็นสื่อทางวัฒนธรรม เป็นที่รวมของขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาและความรู้สึกนึกคิดของคนทุกท้องถิ่น สามารถจะใช้ศึกษาค้นคว้าและควรแก่การอนุรักษ์สืบไป

ร้อยกรองจึงมีคุณค่าต่อผู้แต่งและผู้อ่าน โดยที่ผู้แต่งได้ประโยชน์ในการแสดงออกเพื่อสนองตอบอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ส่วนผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินเจริญใจ และยังมีคุณค่าต่อสังคมในด้านของขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งผู้อ่านและสังคมได้รับนั่นเอง

1.8 ลีลาและความงามของร้อยกรอง

ชวน เพชรแก้ว (2519 : 230 - 233) บทร้อยกรองที่ได้รับการยกย่องว่าดีงาม มีความไพเราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ย่อมมีองค์ประกอบอยู่หลายประการ คุณสมบัติเหล่านั้นบทร้อยกรองบทหนึ่ง ๆ อาจจะไม่มีครบสมบูรณ์ก็ได้ แต่อย่างน้อยก็ต้องมีสิ่งเหล่านี้แฝงอยู่เกือบทุกประการ ความไพเราะของร้อยกรองสังเกตได้จากสิ่งต่อไปนี้คือ

1. การใช้คำ ผู้แต่งบทร้อยกรองจะต้องรู้จักเลือกสรรใช้ถ้อยคำอย่างพิถีพิถัน เพราะถ้าใช้คำแบบขอไปที จะทำให้บทร้อยกรองด้อยคุณค่าลงไปได้ เสียงของคำจะไพเราะได้นั้นต้องคำนึงถึงสัมผัส ลีลาจังหวะของคำ ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ และมีการเล่นคำต่าง ๆ นอกจากนั้นความหมายของคำก็เป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มความไพเราะ ความหมายของคำจะดีและลึกซึ้งกินใจ ผู้เขียนต้องใช้โวหารและการสร้างภาพพจน์เป็นสำคัญ แต่การนำโวหารมาใช้จะต้องคำนึงถึงลักษณะของเนื้อหาควบคู่ไปด้วย

2. การเสนอแนวความคิด บทร้อยกรองที่ดีหรือประทับใจแก่ผู้อ่าน นอกจากจะใช้คำได้ดีแล้ว การเสนอแนวความคิดก็เป็นองค์ประกอบสำคัญ บทร้อยกรองในอดีต มุ่งความงามในการใช้ถ้อยคำ แต่ในปัจจุบันเป็นบทร้อยกรองแห่งความคิด ด้วยเหตุนี้ การเสนอแนวคิดในร้อยกรองจึงควรเป็นความคิดที่แยบคาย มีความแปลกใหม่ มุ่งแสดง ภูมิปัญญา และมีความเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมปัจจุบันควบคู่ไปด้วย

3. การสร้างบรรยากาศในเนื้อหาที่นำมาแต่ง การสร้างบรรยากาศก็คือการสะท้อนความรู้สึกแทรกไปในบทร้อยกรอง โดยรักษาความสะเทือนใจที่เป็นมูลเหตุให้เขียนบทร้อยกรอง เพื่อให้ผู้อ่านได้รับบรรยากาศที่แท้จริงของผู้แต่งด้วยเหตุนี้การสร้างบรรยากาศ จึงมีความจำเป็นไม่น้อยไปกว่าการใช้คำและการเสนอความคิด

สรุปได้ว่าบทร้อยกรองจะมีความงาม ความไพเราะ น่าสนใจ ย่อมที่จะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ ดังนั้นการใช้ถ้อยคำ การเสนอแนวคิดและการสร้างบรรยากาศ จึงเป็นคุณสมบัติด้านลีลาและความงามของบทร้อยกรอง

1.9 วิธีสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชวน เพชรแก้ว (2519 : 283 - 285) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับวิธีสอน แต่งคำประพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ครูควรเริ่มแนะนำให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย

ประเภท ลักษณะ คุณค่า สีลาและความงามของบทร้อยกรอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแต่งคำประพันธ์เสียก่อนแล้วจึงเริ่มสอนเนื้อหาเรียงลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมคำเพื่อใช้ในการแต่งบทร้อยกรอง โดยให้นักเรียนศึกษาคำชนิดต่าง ๆ เช่นคำไวพจน์ คำที่ให้ความรู้สึก เป็นต้น
2. ศึกษาแนวความคิดของนักเขียนบทร้อยกรองที่มีชื่อเสียง เพื่อปลูกเร้าให้เกิดความคิด
3. การลำดับแนวความคิด ครูต้องแนะนำการลำดับความคิดที่ดีของบทร้อยกรองว่ามีหลักการลำดับความคิดอย่างไร และควรชี้แจงให้เห็นถึงการลำดับความคิดที่ไม่ถูกต้องควบคู่ไปด้วย
4. การเลือกฉันทลักษณ์ให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะนำมาแต่ง ครูจะต้องเน้นให้นักเรียนรู้ว่าฉันทลักษณ์ชนิดใดเหมาะที่จะใช้แต่งกับเนื้อหาอย่างไร คือให้นักเรียนเรียนรู้ลีลา ท่วงทำนองของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ นั้นเอง
5. การใช้ถ้อยคำภาษาในบทร้อยกรอง ครูจะต้องเน้นให้นักเรียนเรียนรู้คำที่ทำให้เกิดภาพ เกิดเสียง เกิดความรู้สึก คำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และถ้อยคำสั้น ๆ ที่มีความหมายเด่นชัด โดยนำบทร้อยกรองที่เด่นในเรื่องดังกล่าวมาชี้แนะให้นักเรียนพิจารณาแล้วร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์
6. การขึ้นต้นบทร้อยกรอง ครูจะต้องนำวิธีการขึ้นต้นบทร้อยกรองของนักเขียนที่มีชื่อเสียงมาแยกแยะพิจารณาให้นักเรียนเห็นว่า นักเขียนบทร้อยกรองเหล่านั้นมีกลวิธี ในการขึ้นต้นบทร้อยกรองอย่างไร
7. การจบบทร้อยกรอง สิ่งที่นักเรียนจะต้องศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจบบทร้อยกรอง คือ จะต้องศึกษาการจบบทร้อยกรองของนักเขียนที่มีชื่อเสียง เช่นเดียวกับการศึกษาการขึ้นต้นบทร้อยกรอง
8. การตั้งชื่อเรื่องครูจะต้องเน้นให้เห็นความสำคัญของการตั้งชื่อเรื่องและชี้ให้เห็นว่า การตั้งชื่อเรื่องควรคำนึงถึง ชื่อเรื่องต้องตรงกับเนื้อหา ต้องรัดกุม ต้องแปลกใหม่ ต้องใช้ภาษาง่ายและไม่ซ้ำกับของบุคคลอื่น
9. การดำเนินการแต่งบทร้อยกรอง เมื่อถึงขั้นนี้ครูจะต้องเน้นให้เห็นว่านักเรียนจะต้องมีแนวความคิดว่าจะเขียนเรื่องอะไร แล้วพยายามลำดับความคิดนั้น หาแบบการขึ้นต้น

และเตรียมการจบของบทร้อยกรอง โดยนักเรียนจะต้องคิดวางโครงเรื่องไว้ใจหรือใส่กระดาน เพื่อช่วยให้บทร้อยกรองดำเนินเรื่องไปตามลำดับ ไม่เขียนนอกเรื่องและไม่ขาดเอกภาพ

10. กิจกรรมและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนแต่งบทร้อยกรอง ครูต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมตามโอกาสและความสะดวก

11. การวัดผลการเขียนบทร้อยกรอง ครูควรจะวัดผลการเขียนบทร้อยกรองควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ไม่ควรสอบเพียงครั้งเดียวเมื่อจบเนื้อหา เพราะจะเป็นการวัดผลที่ไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ส่วนการตรวจงานเขียน ครูควรชี้ข้อบกพร่องเล็กน้อย ๆ และให้กำลังใจแก่นักเรียน ไม่ควรทำให้นักเรียนท้อใจ นักเรียนควรจะทราบความเปลี่ยนแปลงของตนโดยดูได้จากผลงานที่ครูตรวจแก้ไขให้

การดำเนินการสอนการแต่งคำประพันธ์เท่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นการมุ่งเน้นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูที่จะจัดให้แก่นักเรียนตามความเหมาะสม

1.10 การจัดกิจกรรมการสอนเขียนบทร้อยกรอง

ในเรื่องการจัดกิจกรรมและอุปกรณ์ประกอบการสอนบทร้อยกรองนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในการแต่งคำประพันธ์ หน่วยงานนิเทศกรรมการสามัญศึกษา (2506 : 167 - 170) ได้เสนอกิจกรรมและอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ให้การเรียนการสอนน่าสนใจและบังเกิดผล ดังนี้

1. รูปภาพ รูปภาพที่จะนำมาใช้เป็นอุปกรณ์นั้นหาได้ไม่ยาก แต่ผู้สอนจะต้องพึงระลึกไว้เสมอว่า จะเลือกภาพใดมาเป็นอุปกรณ์ก็ตาม ต้องคำนึงหรือเลือกรูปภาพที่มีชีวิตชีวาหรือที่ฝรั่งเรียกว่า A Picture that Speaks หมายความว่ารูปภาพนั้นต้องให้ความหมายได้ ภาพนั้นต้องไม่ใช่ภาพตาย คือ เป็นภาพสวยและแสดงความหมาย ภาพเช่นนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดได้ดีที่สุด

2. แผ่นเสียงบทเพลงต่าง ๆ อาจจะเป็นบทเพลงปลุกใจหรือเพลงที่ให้ความไพเราะ ความบันเทิง หรือบทเพลงที่สะท้อนภาพสังคมปัจจุบันทั้งสังคมเมืองและชนบท

3. แนะนำให้นักเรียนมีสมุด หรือแฟ้มส่วนตัว คัดลอกบทร้อยกรองจากวรรณคดี หรือตัดข้อความจากนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ที่เห็นว่าแต่งดี รวบรวมไว้เพื่อเป็นแนวทางในการแต่ง

4. รวบรวมเรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจเช่นนิทานส่งเสริมจริยศึกษาหรือเรื่องของเหตุการณ์ต่าง ๆ มาให้นักเรียนอ่านแล้วแปลงเรื่องเป็นบทร้อยกรอง

5. นอกจากหนังสือบทร้อยกรองแล้ว หนังสืออื่น ๆ ที่จะเป็นซึ่งครูและนักเรียนควรรวบรวมไว้ค้นคว้า คือ ประเพณีไทย ประวัติบุคคลสำคัญ และสารคดีท่องเที่ยว ฯลฯ เพราะหนังสือเหล่านี้ให้แง่มุม แนวคิด ในการแต่งบทร้อยกรองกว้างขวางขึ้น

6. ครูควรให้นักเรียนทำหนังสือพิมพ์ประจำชั้น เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนแต่งบทร้อยกรองของชั้น เพื่อให้กำลังใจแก่นักเรียน

7. ครูควรรวบรวมบทร้อยกรองที่นักเรียนแต่งดี มาพิมพ์ติดไว้ในสมุดรวบรวมบทร้อยกรองของชั้น เพื่อให้กำลังใจแก่นักเรียน

8. ครูควรจัดกิจกรรม กลอนสด ต่อสัปดาห์ หรือประกวดดอกสร้อยในวันสำคัญ หรือตามโอกาสที่เหมาะสม

9. ครูนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ชมความงามของโบราณสถาน โบราณวัตถุธรรมชาติ หรือไปดูหมู่บ้านสลัม ฯลฯ เพื่อจะได้เกิดแรงบันดาลใจที่จะถ่ายทอดบทร้อยกรองออกมา

นอกจากนี้ นัยนา สุทธิธรรม (2517 : 215 - 216) ยังได้เสนอแนะกิจกรรมที่น่าสนใจในการสอนแต่งคำประพันธ์ไว้ ดังนี้

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ฝึกหัดแต่งคำประพันธ์ตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กลุ่มของตนถนัดหรือสนใจ หรืออาจจัดให้นักเรียนแข่งขันแต่งคำประพันธ์โต้ตอบกัน

2. ฝึกให้นักเรียนคิดแบบสืบเนื่องต่อ ๆ กันไปทุกคน หรืออาจแบ่งกลุ่มฝึกก็ได้ โดยครูเป็นผู้กล่าวเริ่มต้น เช่น ครูกล่าวคำว่า ดวงดาว แล้วให้นักเรียนคิดสืบเนื่องต่อเชื่อมโยงกันไปเรื่อย ๆ เช่น จากดวงดาวก็อาจคิดไปถึงท้องฟ้า - แสงสว่าง - กลางคืน การฝึกแบบนี้จะช่วยทำให้สามารถผูกเรื่องราวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อย่างน้อยก็ทำให้เกิดแนวความคิดในเรื่องต่าง ๆ ได้

3. ในบางครั้งครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์โดยไม่จำกัดรูปแบบและเนื้อหาบ้าง แต่ควรจะทำภายหลังจากที่นักเรียนเข้าใจหลักเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์โบราณ และได้ฝึกหัดการแต่งตามแบบแผนนั้น ๆ แล้ว

4. การเปลี่ยนบรรยากาศจากในห้องเรียนไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น สนามหญ้า หน้าโรงเรียนหรือการไปทัศนศึกษาก็จะช่วยให้นักเรียนได้เห็นจาก หรือเกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ขึ้นได้ เป็นต้น

5. กิจกรรมในห้องเรียนอาจใช้อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ภาพหรือการเล่าเรื่องให้เด็ก เกิดจินตนาการต่อเนื่องจากภาพ หรือเรื่องที่เล่า เป็นต้น

6. สนับสนุนให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองมาลงในหนังสือวารสารของโรงเรียน หรือหนังสือที่พิมพ์จำหน่ายโดยทั่วไป

7. จัดให้มีป้ายประกาศสำหรับให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์โต้ตอบกันหรือหาคำ ประพันธ์บทเด่น ๆ มาติดไว้เสมอ

ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2533 : 15 - 45) ได้เสนอวิธีสอนเขียนบทร้อยกรอง เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกสรรหาบทกลอนที่ประทับใจมาให้เด็กอ่าน เป็นการปลูกฝังนิสัยเชิงกวี เสียก่อน

2. การให้เด็กฝึกความคิดในเชิงเปรียบเทียบโดยแสดงความคิดนั้น ๆ ออกมา เป็นภาษาหนังสือสั้น ๆ พอได้ใจความอย่างอิสระ

3. การลำนาคำความคิดเป็นการฝึกความคิดอย่างต่อเนื่องโดยใช้ประโยคและ กลุ่มคำวลีที่กระชับเกินความคล้อยท่วงทำนองของร้อยกรองฉันทลักษณ์ ไม่เน้นบังคับสัมผัส คล้องจองแต่อาจจะสัมผัสเสียงอักษรตามแต่จะทำได้

4. การฝึกให้เด็กได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง คำสัมผัส คำคล้องจอง

5. เริ่มสอนให้เด็กแต่งบทร้อยกรองด้วยรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ง่ายมีคำในแต่ละ บรรทัดน้อย ๆ แล้วจึงเขียนในรูปแบบที่ยากขึ้น มีกฎเกณฑ์ซับซ้อนขึ้น

6. ควรให้เด็กเรียนรู้และฝึกฝนหลังจากที่ได้ฝึกแต่งบทร้อยกรองบทเดียว จนชำนาญแล้ว

การจัดกิจกรรมการสอนเขียนบทร้อยกรองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าครูควร เลือกกิจกรรมและอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ให้การเรียนการสอนน่าสนใจ เป็นกิจกรรมที่จัดง่าย เหมาะสมกับโอกาสโดยคำนึงประโยชน์ที่จะเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพแก่นักเรียน

1.11 การประเมินผลงานบทร้อยกรอง

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518 : 9 - 12) ได้เสนอแนะข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียนแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจนำไปปรับปรุงใช้ในการประเมินผลงานการเขียนร้อยกรองได้ ข้อควรพิจารณาดังกล่าวได้แก่

1. เนื้อหา พิจารณาแนวคิด การจัดระเบียบความคิด การขยายความชัดเจน
2. การใช้ภาษา พิจารณาการใช้คำที่ตรงความหมาย ระดับภาษาถูกต้อง เรียงลำดับคำได้ดี แต่ละย่อหน้ามีเอกภาพ ใช้สำนวนโวหารได้ถูกต้องตรงตามความหมาย
3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแบบแผนแน่นอนว่าทำได้ถูกต้อง ทุกรูปแบบการเขียนชนิดนั้น ๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทความ
4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ ได้แก่การสะกดการันต์ ลายมือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

จันทิมา พรหมโชติกุล (2529 : 142) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลบทร้อยกรอง ว่าควรให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์จากเรื่องที่กำหนดให้ แล้วให้คะแนนโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการสอบแบบอัตนัย

การประเมินผลงานบทร้อยกรอง ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ในการสอนเขียนบทร้อยกรอง นอกจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว การประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญที่ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ควรกระทำการวัดผลการเขียนหลาย ๆ ครั้ง ๆ เพื่อนำมาพิจารณา หาข้อบกพร่อง และดูพัฒนาการของนักเรียน

1.12 กวีโวหารในร้อยกรอง

กุหลาบ มัลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์ (2531 : 142 - 144) กวีโวหาร คือวิธีการเสนอข้อความอย่างมีชั้นเชิงโดยมุ่งผลกระทบทางอารมณ์มากกว่าชี้แจง ข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา กวีโวหารประกอบด้วยการใช้คำและวิธีการต่าง ๆ ผู้ฝึกควรหัดสังเกตวิธีการเหล่านั้นให้เป็นที่เข้าใจ เพื่อก่อให้เกิดความคิดของตนเองบ้าง ควรสังเกตในเรื่องต่อไปนี้

1. การสรรใช้คำ

การสรรคำ คือ การเลือกใช้คำที่เหมาะสม คำสุภาพ คำศัพท์ เรียงของอย่างหนึ่ง แต่ใช้คำได้หลายคำ เช่น ทอง อาจใช้คำว่า สุวรรณ แทนได้ในบางแห่ง

2. การเปรียบเทียบหรือการอุปมาอุปไมย โดยการเปรียบเทียบว่า

2.1 สิ่งหนึ่งว่าเหมือนกับสิ่งหนึ่ง โดยมีคำที่แสดงว่าเหมือนปรากฏอยู่ เช่น

“พี่ดังพฤษภาทมิฬวัน จะอาศัยเพราะลูกดังกล่าวนมา ”

(อิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชการที่ 2)

2.2 เปรียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง แต่ไม่มีคำที่แสดงว่าเหมือนปรากฏอยู่ เป็นการเปรียบเทียบว่า สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งไปโดยตรง เช่น

“มันก็เป็นช้างงาอันกล้าหาญ เราก็คือคนขสสารอันสูงใหญ่”

(เสภาขุนช้างขุนแผน)

3. การสมมติขึ้นเป็นบุคคล คือ การสมมติให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ทำกริยาเหมือนมนุษย์ได้ เช่น

“เสียงน้ำค้างอย่างจะบอกแก่ดอกบัว กระซิบแผ่วแว่วมาน่าถวิล

สว่างวันฉันจะลบล้างกับดิน แก้วหมดกลั่นสิ้นสวลงด้วยกัน”

(รอยฝัน ของ มะเนาะ ยูเด็น)

4. การกล่าวเกินความจริงหรือผิดความจริง เพื่อเน้นความรู้สึกมากกว่าเน้นข้อเท็จจริง ถือเป็นกวีโวหาร ไม่ถือเป็นการกล่าวเท็จ เช่น

“ปาดน้ำตาจากแก้มแถมกระดาก เป็นประกาศกลอนแปดแผดศัพท์เสียง”

(คำหยาด ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

5. การเล่นคำ

การเล่นคำ หมายถึง การซ้ำอักษร ซ้ำคำ ซ้ำความ เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความไพเราะ ด้านเสียง และความหมายที่เน้นหนักหน่วงขึ้น เช่น

“ครั้งนี้เสียรักก็ได้รับ เสียรู้ได้เชิงที่เจาฉงน”

(บทมโหรีเรื่องกาเกี ของ เจ้าพระยาพระคลัง (หน))

กวีโวหารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กวีโวหารเป็นการสรรใช้ถ้อยคำ มีการเปรียบเทียบ สมมติ และเล่นคำ เพื่อเน้นความรู้สึกที่มุ่งชี้แจงข้อเท็จจริงซึ่งเป็นวิธีการที่มีชั้นเชิง ในการทำให้เกิดความไพเราะด้านเสียงและความหมาย

1.13 การแต่งบทร้อยกรอง

กุหลาบ มัลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์ (2533 : 144 - 145) การได้อ่านวรรณกรรมที่ดีอยู่เสมอ อ่านให้มาก อ่านอย่างกว้างขวาง และอ่านอย่าง พินิจพิจารณาเป็นเครื่องช่วยการเขียนให้ดีขึ้นเสมอ ไม่ว่าจะเขียนเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ฉะนั้น ขอเสนอแนะสำหรับ ผู้ใคร่ฝึกฝนตนเองในการแต่งร้อยกรอง คือ

1. ฝึกนิสัยให้เป็นผู้รักการอ่าน
 2. ทำตนให้เป็นคนตื่นตัวและสนใจในสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ โดยพยายามมีปฏิกริยาต่อสิ่งที่กระทบประสาทสัมผัสของเรา ถ้าได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้สัมผัส ได้ลิ้มรส หรือมีความรู้สึกอย่างไร (เช่น โกรธ พอใจ ชื่นชม) ก็ต้องให้ชัดตระหนกอย่างแท้จริง สิ่งที่เห็นนั้น รูปพรรณ เป็นอย่างไร สีอะไร คำพูดที่ได้ยินนั้น น้ำเสียงของผู้พูดเป็นอย่างไร อ่อนหวาน หรือดุตัน กลิ่นหอมประเภทอาหาร หรือประเภทดอกไม้ เช่นนี้เป็นตัวอย่าง การตื่นตัว สนใจอย่างแท้จริงในสิ่งแวดล้อมนี้เป็นสิ่งที่ฝึกหัดให้เป็นนิสัยได้ และจะช่วยเป็นกำลังในการแต่งร้อยกรองได้โดยปริยาย
 3. ศึกษาลักษณะการแต่งหรือฉันทลักษณ์ของร้อยกรองที่ต้องการเขียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเพียงพอ
 4. กำหนดความมุ่งหมายให้แน่ชัดว่าต้องการความรู้สึก ความเห็น หรือความคิดในเรื่องใด ความมุ่งหมายนี้ควรเฉพาะเจาะจง ไม่ควรกว้างขวางจนไม่ชัดเจนว่าต้องการ จะสื่อสารในเรื่องใดแน่
 5. กำหนดเนื้อเรื่องโดยคิดว่ากลอนบทหนึ่ง หรือโคลงบทหนึ่งมีจำนวนกี่คำ ในระยะฝึกฝนนี้ควรกำหนดเนื้อเรื่องที่เป็นร้อยแก้วให้ใกล้เคียงกับคำในร้อยกรองบทหนึ่ง ๆ เช่น โคลง 1 บท 30 คำ ก็ให้มีเนื้อเรื่องในร้อยแก้วประมาณกัน ถ้ามีหลายบทต่อกันก็ใช้หลักการของการเขียนย่อหน้า ร้อยแก้วเทียบเคียงคือบทหนึ่งความคิดหนึ่งเหมือนความคิดหนึ่งย่อหน้าหนึ่ง ความสำคัญที่สุดอยู่ที่สุดท้ายที่สุด เพื่อขมวดให้รวบความคิดทั้งหมดเข้าไว้ในตอบจบ
 6. พยายามใช้กวีโวหารบ้าง กวีโวหารเป็นเสน่ห์สำคัญซึ่งเพิ่มคุณค่าให้แก่บทร้อยกรองเพราะกวีโวหารบอกกล่าวได้ลึกซึ้งกว่าที่จะพูดอย่างตรงไปตรงมา
- การแต่งบทร้อยกรองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การเขียนร้อยกรองต้องอาศัยความพยายามและความสามารถในการเลือกคำมาใช้ ฝึกนิสัยให้เป็นผู้รักการอ่าน ศึกษา

ลักษณะการแต่ง กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน กำหนดเนื้อเรื่องโดยครูเป็นผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียน ข้อสำคัญครูต้องมีความรู้รัก สนใจ และซาบซึ้งในบทร้อยกรองด้วยจึงจะสามารถสอนและส่งเสริมนักเรียนได้เต็มที่

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเสริมทักษะ

การฝึกเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน ชาญชัย วลิตรังสิมา และเชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์ (2523:114) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่าเป็นการจัดสภาพการณ์เพื่อให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรม จนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึงหลักการสร้างทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก ลักษณะของแบบฝึกที่ดี ประโยชน์ของแบบฝึก หลักการนำไปใช้ ฯลฯ

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

ทฤษฎีและแนวคิดของธอร์นไดค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 99) กล่าวถึงทฤษฎีของธอร์นไดค์ว่าการเรียนรู้เกิดจากเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยแสดงในรูปแบบต่าง ๆ จนกว่าจะเป็นที่พอใจซึ่งเรียกว่าลองผิดลองถูก สรุปเป็นกฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม กล่าวถึงสภาพความพร้อมของนักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจ ถ้านักเรียนมีความพร้อมย่อมนำไปสู่การเรียนรู้
2. กฎแห่งการฝึกหัด กล่าวถึงการฝึกกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นาน แต่ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นไม่คงทนถาวร
3. กฎแห่งผลที่ได้รับ กล่าวถึงผลที่ได้รับว่าเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ไปแล้ว ถ้าได้รับผลเป็นที่พึงพอใจ นักเรียนย่อมอยากจะเรียนรู้อีกต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ ย่อมไม่อยากจะเรียนรู้หรือเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบุคคล

จากกฎแห่งการฝึกของธอร์นไดค์ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกได้

พรณี ชูทัย (2522 : 145 - 148) แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรใช้ในการสร้างแบบฝึกดังนี้

1. การຈຸງໃນຄືການຈັດແບບຝຶກຫັດເຣຶ່ງຕາມລຳດັບຈາກງ່າຍໄປຫຍາກ ຈາກສັ້ນໄປສູ່ຍາວ ດຽວສ້າງແບບຝຶກໃຫ້ຫຼາຍຮູບແບບ ໂດຍໃຫ້ເໝາະສົມກັບຄວາມສົນໃຈຂອງຜູ້ຮຽນເພື່ອຊ່ວຍກະຕຸ້ນໃຫ້ ອຸຍາກຮຽນຫຼາກຫຼາຍຂຶ້ນ

2. ການຝຶກຫັດຄືການໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ປຸກປັດຕິກຣມຂ້າ ໆ ເພື່ອຊ່ວຍເສີມຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ຖືກຕ້ອງ

3. ຄວາມໂກລັຊິດຄືການໃຊ້ສິ່ງເວົ້າແລະການຕອບສະໜອງເກີດຂຶ້ນໃນເວລາໂກລັເຢຶ່ງກັນ ຈະສ້າງຄວາມພໍໃຈໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ

4. ກຸງແຫ່ງຜົນ ຄືການໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ທຽບຜົນຂອງການເຮັດງານຂອງຕົນເອງໂດຍການ ເຊລຍຄຳຕອບໃຫ້ທຽບ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນທຽບຂັບກຸ່ມຮ່ວມແລະນຳໄປປັບປຸງແກ້ໄຂ ກະບວນການ ເຫຼົ່ານີ້ຈະສ້າງຄວາມພໍໃຈໃຫ້ນັກຮຽນ

ໂຣເຊັນບາຣນ (Rosenbaum. 1969 : 112 - 115) ກ່າວວ່າ ໃນການຈັດຫຼັກແບບຝຶກ ນັ້ນ ຄູ່ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງຂອງເດັກສ່ວນໃຫຍ່ ແລ້ວຈັດຫຼັກແບບຝຶກໄວ້ໃຫ້ຫຼາກພໍທີ່ເດັກທັງແກ່ງ ແລະອ່ອນຈະເລືອກຫຼັກໄດ້ຕາມຄວາມສາມາດແລະແບບຝຶກນັ້ນຄູ່ຈະຊັດເຈນ ມີຄວາມຫມາຍຕໍ່ການນຳ ໄປໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນໄດ້

ຣັຊນີ ສຣີໂພຣຣນ (2517 : 412 - 413) ທີ່ກ່າວເຖິງຫຼັກໃນການຈັດຫຼັກແບບຝຶກທັກຊະວ່າ

1. ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຈິດຕະວິຖາແລະພັດທະນາການຂອງເດັກແລະລຳດັບຂັ້ນຂອງການຮຽນ ເດັກເລີຍເກີດຍັງມີປະສະການຣ໌ນ້ອຍ ແບບຝຶກທັກຊະຈະຕ້ອງອາດຮູບແບບສີ່ສວຍຈຸງໃຈເດັກແລະເປັນໄປ ຕາມລຳດັບຄວາມຍາກງ່າຍ ເພື່ອໃຫ້ເດັກມີກຳລັງໃຈຫຼັກ

2. ໃຫ້ມີຈຸດມຸ່ງຫມາຍວ່າມຸ່ງຈະຝຶກໃນດ້ານໃດແລ້ວຈັດເນື້ອຫາ ໃຫ້ຕຽບກັບຄວາມມຸ່ງຫມາຍ ທີ່ວາງໄວ້ ຄູ່ຕ້ອງຈັດຫຼັກໄວ້ລ່ວງຫນ້າເສມອ

3. ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງຂອງເດັກ ຖ້າສາມາດແຍກຕາມຄວາມສາມາດແລ້ວຈັດ ຫຼັກແບບຝຶກເພື່ອສ່ເສີມເດັກແຕ່ລະກຸ່ມໄດ້ກໍ່ຍິ່ງດີ

4. ແບບຝຶກຕ້ອງມີຄຳຊີ້ແຈງງ່າຍໆໃຫ້ເດັກສາມາດຫຼັກຕາມຄຳສັ່ງໄດ້

5. ແບບຝຶກຕ້ອງມີຄວາມຖືກຕ້ອງ ຄູ່ຕ້ອງຕຽວພິຈາຣນາໃຫ້ດີຄ້ວນ ອຸ່ຍາໃຫ້ມີຂໍ້ຜິດພາດໄດ້

6. ການໃຫ້ເດັກຫຼັກແບບຝຶກແຕ່ລະຄັ້ງຕ້ອງ ໃຫ້ເໝາະສົມກັບເວລາແລະຄວາມສົນໃຈຂອງເດັກ ເດັກເລີຍ ໆ ຍ່ອມສົນໃຈຈະຫຼັກສິ່ງໄດ້ອຸ່ຍໄດ້ໄມ່ນານ

7. ດຽວຫຼັກແບບຝຶກຫຼາຍ ໆ ແບບ ເພື່ອໃຫ້ເດັກຮຽນຮູ້ໄດ້ກວ້າງຂວາງແລະສ່ເສີມ ໃຫ້ເກີດຄວາມຄິດ

แบบฝึกเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์เพราะเป็นการจัดประสบการณ์ให้นักเรียน
จนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 หลักในการสร้างแบบฝึก

นอกจากหลักจิตวิทยาที่ต้องคำนึงในการสร้างแบบฝึกแล้วได้มีนักการศึกษาเสนอ
หลักในการสร้างแบบฝึกเพิ่มเติมดังนี้

วรรณถ พ่วงสุวรรณ (2518 : 34 - 37) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างแบบฝึกเพื่อให้
ได้แบบฝึกที่ดีและสามารถจะนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก
 - 3.1 ศึกษาปัญหาในการสอน
 - 3.2 ศึกษาจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ
 - 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
 - 3.4 ศึกษาลักษณะของแบบฝึก
 - 3.5 วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของการฝึกให้สัมพันธ์กับโครงเรื่อง
 - 3.6 เลือกเนื้อหาต่างๆที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกให้ครบตามที่กำหนด

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529 : 149 - 151) ได้เสนอหลักในการ
สร้างแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเอง ดังนี้

1. บทเรียนมีหลักการดังนี้ :
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
การเรียนรู้
 - 1.2 เนื้อหาต้องเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
2. แบบฝึกมีหลักการดังนี้ :
 - 2.1 แบบฝึกนี้ต้องเกี่ยวกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
 - 2.2 มีคำชี้แจงง่ายๆ และสั้นๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจ
 - 2.3 เรียงให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของความยากง่ายเพื่อให้เด็กมีกำลังใจ

ทำแบบฝึกหัดน่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

2.4 ต้องมีความถูกต้อง ครูต้องตรวจพิจารณาดูให้ดีด้วย อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้

2.5 เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน แบบฝึกหัดที่กำหนดให้นักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ควรยากกว่ากัน นั่นคือ ควรมีแบบฝึกหัดให้มาก ๆ เด็กที่มีความสามารถมากจะได้ทำมาก

การสร้างแบบฝึกต้องอาศัยหลักจิตวิทยาเข้าช่วยโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ความสนใจของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2517 : 72) ได้ศึกษาพบว่า แบบฝึกที่นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำเป็นแบบฝึกที่มีลักษณะดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. สำนวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาด้วยตนเองได้

นิตยา ฤทธิโยธี (2520 : 1) กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสมคือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

นิภา เล็กบำรุง (2518 : 14 - 15) ได้กล่าวถึงหลักการให้แบบฝึกแก่นักเรียนไว้ว่า
ครูมีหลักการในการให้แบบฝึกเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนดังนี้

1. แบบฝึกต้องแจ่มแจ้งและแน่นอน ครูจะต้องอธิบายวิธีทำให้ชัดเจนให้นักเรียนเข้าใจได้ถูกต้อง และกำหนดขอบเขตให้แน่นอนไม่กว้างขวางเกินไป
2. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน
3. แบบฝึกควรเป็นเรื่องที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วเพราะความรู้หรือประสบการณ์เดิม ย่อมเป็นรากฐานหรือประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปได้ง่ายและสะดวกขึ้น
4. ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของแบบฝึก เพื่อให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าอันเป็นเครื่องเร้าใจให้นักเรียนทำสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
5. ครูต้องเร้าความสนใจของนักเรียนให้มีต่อแบบฝึกนั้น
6. ครูต้องเป็นผู้ตั้งปัญหาขึ้น และปัญหานั้นไม่ยากเกินความสนใจของนักเรียน แต่เร้าความอยากรู้อยากเห็น และยั่วยุให้นักเรียนอยากแก้ปัญหาขึ้นๆ
7. การให้นักเรียนรู้เค้าโครงเสียก่อนจะเป็นเครื่องเร้าใจให้นักเรียนทำต่อไปให้สำเร็จ
8. เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน แบบฝึกที่กำหนดให้นักเรียนเก่ง นักเรียนปานกลาง และนักเรียนอ่อนควรยากง่ายต่างกัน ถ้าให้เหมือนกันก็พิจารณาด้านคุณภาพให้แตกต่างกัน หรือให้นักเรียนที่เรียนมีเวลาทำมากกว่า
9. ควรยั่วยุให้นักเรียนพยายามทำเพื่อผลงานมากกว่าหวังรางวัลหรือเกรงกลัวการลงโทษ การเข้าใจคุณค่าคำถาม ยั่วยุให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจทำจริงๆ
10. ควรคำนึงถึงวัยของนักเรียน เด็กเล็กควรมุ่งให้เกิดความรู้ ความชำนาญสำหรับเด็กโตรู้จักใช้ความคิดแล้ว ควรให้งานที่ส่งเสริมให้ใช้ความคิดมากขึ้น
11. การให้แบบฝึกควรเหมาะสมกับเวลาที่นักเรียนมีอยู่ ไม่ควรให้มากเกินไปจนนักเรียนไม่สามารถทำสำเร็จได้ และไม่ควรให้น้อยจนมีเวลามากเกินไป ควรให้นักเรียนใช้เวลาทำแบบฝึกจนเกิดความรู้และทักษะจริง
12. แบบฝึกที่ให้ควรมีความแตกต่างกัน และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อมิให้ซ้ำจนเกิดความเบื่อหน่าย

ริเวอร์ (River. 1968 : 97 - 105) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอควรในเรื่องหนึ่งก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่น ๆ
ต่อไปทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อการสอนมิใช่ทำขึ้นเพื่อทดสอบ

2. แต่ละบทควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว
4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ
5. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จักดีแล้ว
6. เป็นแบบฝึกที่นักเรียนใช้ความคิดด้วย
7. แบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
8. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ดังนั้นครูจะต้องฝึกฝนหรือให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ ดังที่ กมล ดิษฐกมล (2509 : 41) กล่าวว่า สิ่งที่จะช่วยให้พัฒนาการทางภาษาดีขึ้นนั้น คือการนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจ การสอนวิชาทักษะอยู่ที่ “การฝึก” การฝึกอย่างถูกวิธีเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่วว่องไว ทักษะ ในด้านภาษา เป็นสิ่งจำเป็นจะต้องฝึกให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการติดต่อสื่อความหมายกัน อันเป็นวัตถุประสงค์ของการสอนภาษา

ก่อ สวัสดิพาณิษฐ์ (2514 : 1 - 2) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. ครูต้องเตรียมแบบฝึกให้รอบคอบว่าจะต้องการให้เกิดทักษะใด ใช้แบบฝึกแบบไหนและมีวิธีการอย่างไร
2. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ แต่หลายแบบเพื่อฝึกทักษะอันเดียวกันนั้น จนเกิดความแม่นยำแบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบ เด็กจะไม่เบื่อหน่าย
3. ให้ฝึกในสภาพการณ์ที่ต่างกัน เช่น เขียนบนกระดานดำ เขียนบนกระดาน แล้วนำมาปิดไว้ให้อ่าน
4. ประเมินผล การประเมินผลขณะที่ฝึกนั้นต้องประเมินเพื่อดูว่าเด็กเกิดความชำนาญ ในทักษะนั้นเพียงใด อาจให้เด็กออกมาพูดว่า ทำอะไรไม่ได้ในแบบฝึกนั้น หรืออาจหาวิธีอื่น ค้นคว้าเด็กทำแบบฝึกนั้น ๆ ไม่ได้เพราะอะไร ถ้าเราไม่ประเมินผลเราจะไม่มีโอกาสฝึกให้เกิดทักษะที่ต้องการได้

ลักษณะของแบบฝึกหัดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าแบบฝึกหัดเสริมทักษะที่ดีมีองค์ประกอบหลายประการซึ่งต้องอาศัยหลักจิตวิทยาและศึกษาวิธีสร้างแบบฝึกให้หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะมาก เพ็ตตี (Petty. 1963 : 469 - 472) ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ต้องอาศัยการส่งเสริม และความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษา แตกต่างกันการให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น
4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทนได้โดยกระทำดังนี้
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
5. แบบฝึกที่ใช้จะต้องเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มแล้วนั้น เด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป
7. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันเวลาที่
8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่อยู่ในหนังสือแบบเรียนจะช่วยให้เด็กได้ฝึกอย่างเต็มที่
9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านนักเรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

10. แบบฝึกจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ ลงในกระดาษไขทุกครั้ง และนักเรียนสามารถบันทึกและมองเห็น ความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเสริมทักษะที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อนักเรียนในด้านการฝึกทักษะทางภาษาให้กับนักเรียนซึ่งต้อง อาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ ทางจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึกให้เหมาะสม น่าสนใจ มีความหลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายและเป็นประโยชน์แก่นักเรียน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ สำหรับครูเพราะแบบฝึกเสริมทักษะทำให้ครูทราบพัฒนาการตลอดจนสภาพปัญหาของนักเรียน ซึ่งมีส่วนช่วยในการแก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องของนักเรียนให้สามารถเขียนร้อยกรองอย่างมี ประสิทธิภาพ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยกรอง

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2523 : 86) สร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ ร้อยกรองร่วมสมัยในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสร้างแบบฝึก ดังกล่าวแล้วหาประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยปรากฏว่าแบบฝึกมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งเอาไว้และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน

สุกัญญา จันท์เพ็ญ (2524 : 44) ได้สร้างแบบฝึกการเขียนกลอนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูงวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ผลการวิจัย เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนกลอนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนฝึกและหลังฝึก ผลปรากฏว่า ความสามารถในการด้านความคิดและการเรียบเรียงความคิด การใช้ภาษาและความไพเราะสละสลวย ในด้านฉันทลักษณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.1 และผลการเปรียบเทียบความสามารถ ในการเขียนกลอนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนฝึกและหลังฝึก มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01 ความแตกต่างเป็นไปในทางเพิ่มขึ้น แสดงว่าภายหลังการฝึกเขียน กลอนเชิงสร้างสรรค์ โดยแบบฝึกแล้ว นักศึกษามีความสามารถในการเขียนกลอนเชิงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น

จุฑาภรณ์ (กมลชัย) วงศ์คำดี (2536 : 109) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ในการเขียนร้อยกรองและพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนร้อยกรองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองพบว่า การเรียนการสอนที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนบทร้อยกรองสูงขึ้น ทั้งในด้านความสามารถทางการเขียนและการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

4.1 ความหมายของความสนใจ

วัชร ทรัพย์มี (2520 : 58) ได้อธิบายว่า ความสนใจคือความรู้สึกที่จดจ่ออยากรู้ อยากเห็น อยากกระทำในสิ่งที่ตนสนใจ ความสนใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนหรือการทำงาน

ประสาธ อิศรปริดา (2521 : 135 - 136) ได้กล่าวถึงความสนใจตามแนวคิดของ กายะ วามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ เพราะความสนใจเป็นทักษะทางจิตในที่มีความสืบเนื่องกันเป็นชุด โดยเริ่มจากการที่มีสิ่งเร้ามาเร้าให้เกิดความสนใจและตอบสนองต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ตรวจจับที่ยังมีความสนใจอยู่ การตอบสนองดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกหรือความคิดอันนำไปสู่ความสงสัย ความอยากรู้อยากเห็นและความต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้น นั่นคือความสนใจชี้ให้เห็นถึงความปรารถนาที่ใครจะได้รับการสอนหรือพยายามที่จะสอนตนเอง ความสนใจจึงเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความพร้อมที่จะเรียน ซึ่งเมื่อมีความพร้อมที่จะเรียนสิ่งใดแม้มีอุปสรรคบ้างก็มักไม่ลดความสนใจจากสิ่งนั้นง่าย ๆ

วารินทร์ สายโอบเอื้อ (2522 : 129) กล่าวว่า ความสนใจเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เป็นความรู้สึกในทางที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งจะทำให้แนวโน้มของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ดี

เปลื้อง ณ นคร (2523 : 235) ให้ความหมายว่า คืออาการของจิตที่เพ่งเล็งต่อวัตถุ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความใส่ใจ หรือภาวะซึ่งประกอบด้วยอาการอยากรู้อยากเห็นอย่างรู้สึกตัว และใช้ปัญญา

กมลรัตน์ หล้าสูงส์ (2528 : 233) กล่าวว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความสนใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันก็เนื่องมาจากองค์ประกอบสำคัญ ๆ คือ ความต้องการ ความถนัด และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมที่แตกต่างกัน

ธอร์นไดค์ (Thorndike. 1959 : 118) กล่าวถึง ความสนใจว่า เป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกและความนึกคิดของคนเราในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

โพลเวลล์ (Powell. 1963 : 330) ได้กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง แรงผลักดันที่จะกระตุ้นให้บุคคลกระทำการใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กู๊ด (Good. 1973 : 311) กล่าวว่า ความสนใจหมายถึง สภาพจิตใจ ความเกี่ยวข้องหรือสภาวะที่จะรับรู้ความคิดความตั้งใจที่มีรากฐานมาจากความอยากรู้อยากเห็นอันเกิดมาจากกำเนิดหรือประสบการณ์ที่เป็นเครื่องทำให้ความสนใจของแต่ละบุคคลมีชั่วขณะหนึ่ง หรืออาจมียาวนานมากน้อยแล้วแต่ความอยากรู้อยากเห็นจึงมีสภาพที่ต่างกัน

ซัมเมอร์ส (Summers. 1995 : 741) กล่าวว่า ความสนใจคือ ความรู้สึกที่แสดงให้เห็นว่าชอบ และต้องการจะมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น

ความหมายของความสนใจที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าความสนใจเป็นความรู้สึกที่ส่งผลให้นักเรียน เกิดความพอใจและเต็มใจที่จะกระทำในสิ่งที่ตนสนใจ อยากรู้อยากเห็นยอมรับ ตลอดจนเห็นคุณค่า ในสิ่งที่ได้กระทำ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

4.2 ลักษณะของความสนใจ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2528 : 91 - 92) ได้อธิบายถึงลักษณะความสนใจของบุคคลไว้ดังนี้

1. ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม
2. ความสนใจเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล ดังนั้นความสนใจของบุคคลย่อมต่างกันได้
3. ความสนใจย่อมทำให้บุคคลเอาใจใส่ต่อสิ่งที่ตนสนใจ
4. ความสนใจของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงได้

5. ความสนใจจะเป็นเครื่องกำหนดวิถีชีวิตของบุคคลได้

6. ความสนใจทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ

นอกจากนี้ สุธณีย์ ชีรดากร (2524 : 154 -159) ยังได้กล่าวถึงลักษณะความสนใจของบุคคลเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ความสนใจเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ แต่เป็นความรู้สึกที่แคบกว่าทัศนคติ เพราะเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอย่าง ใด ไป เช่น สนใจการอ่านหนังสือ สนใจการเขียนการ์ตูน เป็นต้น

2. ความสนใจของคนเราจะเปลี่ยนไปตามวัย

ลักษณะของความสนใจที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าความสนใจมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของนักเรียน ความเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ ตลอดจนจุดมุ่งหมายของแต่ละบุคคล

4.3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

บงกช สิปปพันธ์ (2529 : 48) ได้รวบรวมองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจเอาไว้ดังนี้

1. ความสนใจจะเกิดจากความพร้อม ความต้องการ และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม
2. ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะ ทุกคนจะมีความสนใจในสิ่งต่างแตกต่างกัน

3. ความสนใจนั้นมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสุขภาพร่างกาย เด็กจะสนใจสิ่งใดเป็นระยะสั้นหรือยาว ย่อมขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกาย

4. ความสนใจเฉพาะอย่างนั้นอาจเปลี่ยนไปตามวัยและเวลาของแต่ละบุคคล แต่แบบแผนของความสนใจค่อนข้างคงที่ ทำให้การวัดความสนใจช่วยทำนายความสนใจในอนาคตของตนได้

5. ความสนใจมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสภาพทางจิตใจ และเชาว์ปัญญาของบุคคล ผู้ที่มีระดับเชาว์ปัญญาต่ำจะสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่มากอย่าง และไม่สลับซับซ้อนนัก ผิดกับผู้ที่มีระดับเชาว์ปัญญาสูงมักจะสนใจหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก

6. ความสนใจมีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับพื้นฐานทางประสบการณ์ของเด็ก เด็กจะสนใจเรื่องใดเด็กจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องนั้นพอสมควร ถ้าเด็กขาดประสบการณ์เด็กอาจไม่สนใจ เป็นแต่เพียงอยากรู้อยากเห็นชั่วคราวแล้วก็เลิกความสนใจไป องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าความสนใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เกิดจากความพร้อม ความต้องการ สภาพแวดล้อมตลอดจนประสบการณ์ของนักเรียน

4.4 การสร้างความสนใจ

วณิช บรรจง และคนอื่น ๆ (2516 : 33 - 34) เสนอแนะวิธีการสร้างความสนใจไว้ดังนี้

1. ก่อนจะสอนเรื่องใดก็ตามต้องสร้างความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ ให้แก่นักเรียนเสียก่อน
2. จัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนของนักเรียน
3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานได้สำเร็จเป็นชิ้นเป็นอัน
4. ชี้แจงให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าของตน ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้นักเรียนอยากเรียนและมีความสนใจในงานนั้นมากขึ้น
5. ในการสอนครูควรชี้ให้นักเรียนได้เห็นความน่าสนใจของเรื่องที่เรียน
6. จัดสภาพในการเรียนให้เป็นที่น่ารื่นรมย์
7. ในการสอนแต่ละครั้ง ครูควรจัดหาอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมมาใช้
8. ในการสอนแต่ละครั้ง ครูต้องมุ่งสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชานั้นควบคู่ไปด้วย
9. ควรจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด
10. จัดบทเรียนให้มีความหมายต่อชีวิตของนักเรียน

สุโท เจริญสุข (2525 : 72) ได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียน มีความสนใจในการเรียนดังนี้

1. นำเอาเรื่องหรือสิ่งที่แปลกใหม่มาเล่าหรือแสดงให้นักเรียนดู
2. ทำบทเรียนให้สนุก โดยการใช้อุปกรณ์การสอนและเทคนิควิธีหลายรูปแบบ
3. ทำบทเรียนให้กระชับ โดยใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย และเป็นรูปธรรม
4. ให้นักเรียนมีโอกาสดูแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เสมอ

5. ชัดสิ่งแวดล้อมให้น่าสนใจ

6. มีการเสริมแรง

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 143) ได้เสนอแนะวิธีการสร้างความสนใจไว้ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของนักเรียนส่วนใหญ่ เพื่อจะได้จัดบทเรียน สภาพห้องเรียน และสื่อการสอนต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน

2. สำรวจความถนัดของนักเรียนเพื่อจัดสภาพการเรียนการสอนให้ตรงกับ ความถนัดนั้น ๆ

3. จัดสภาพการเรียนใหม่ให้น่าสนใจ มีการตั้งคำถามย่อย และท้าทายความสามารถ ของนักเรียน พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด ตลอดจนการนำ สิ่งแปลกใหม่และทันสมัยมากล่าวถึงด้วย

4. การให้การเสริมแรง โดยพยายามให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงานนั้น ๆ โดยเลือกให้ตรงกับความถนัดและความสามารถของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสนใจสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้ทำ

5. แจ้งผลการเรียนหรือการทำงาน เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าทุกระยะ ของตนซึ่งจะทำให้ นักเรียนสนใจที่จะทำงานนั้น ๆ ต่อไป

มาสโลว (Maslow.1970 : 109) กล่าวว่า การสร้างความสนใจในการเรียน ควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. พยายามที่จะตอบสนองความต้องการขั้นต่ำ เช่น จัดบรรยากาศการเรียนที่ ผ่อนปรน ให้ความสนใจนักเรียน ให้การยอมรับนักเรียนทุกคน จัดกิจกรรมที่ต้องแข่งกับตนเอง ลดการเปรียบเทียบกับผู้อื่น

2. กระตุ้นให้มีการพัฒนาความสามารถ เช่น จัดสภาพการเรียนให้กระตุ้น ความพยายามของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ไม่ลงโทษเมื่อทำการบ้านหรือ ทำการทดสอบไม่ได้

3. จัดประสบการณ์การเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จเพื่อกระตุ้น ให้นักเรียนรู้จักตั้งความหวังที่ตรงกับความเป็นจริงคาดหวังความสำเร็จและความรู้สึกเกี่ยวกับ ตนเองในทางบวก

4. คำนึงถึงผลเสียของการแข่งขัน แม้การแข่งขันจะเป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบัน แต่ สภาพการณ์ในการเรียนไม่ควรให้เกิดการแข่งขันอย่างมากมาย เพราะนักเรียนจะไม่มีการช่วยเหลือ

กันและกัน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นจะมีนักเรียนเพียง 2-3 คนเท่านั้น ที่จะประสบความสำเร็จ พยายามให้นักเรียนแข่งกับตนเองใช้การแข่งขันเพียงเพื่อความสนุกเท่านั้น มิใช่เพื่อเอาชนะ

5. ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนบางคนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

6. กระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้เพราะรู้สึกอยากเรียนด้วยตนเอง ไม่ใช่จากสิ่งล่อตามธรรมชาติของมนุษย์ ทุกคนมีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ อยู่แล้ว ถ้าจัดสภาพภายในชั้นเรียนให้เหมาะสมก็จะสามารถเร้าความสนใจซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ได้

7. กระตุ้นให้เกิดความสนใจโดยใช้เครื่องล่อใจต่าง ๆ การเรียนโดยให้นักเรียนมีความสนใจด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญและพึงประสงค์ แต่บางครั้งหากครูพบว่าการเรียนน่าเบื่อ มีเพียงบางคนเท่านั้นที่สนใจ ครูต้องหาวิธีกระตุ้นด้วยเครื่องล่อต่าง ๆ เช่น ใช้แผนภูมิแสดงความก้าวหน้า หรือรางวัล วิธีที่ดีที่สุดคือให้นักเรียนเป็นผู้ใช้เครื่องล่อด้วยตนเอง

การสร้างความสนใจที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ครูสามารถสร้างความสนใจให้กับนักเรียนได้โดยอาศัยหลักจิตวิทยา การจัดกิจกรรม สภาพแวดล้อม การใช้อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรมเทคนิควิธีการสอนหลายรูปแบบ ตลอดจนการให้แรงเสริม เพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน จนสามารถสร้างผลงานการเขียนร้อยกรองได้

4.5 การวัดความสนใจ

กมล สุตประเสริฐ (2516 : 152) ได้กล่าวถึงวิธีวัดความสนใจโดยใช้สเกลกำหนดเนื้อหาว่าจะวัดความสนใจในด้านใด และเขียนคำถามหรือข้อกระทู้ตามเนื้อหานั้น ตัวเลือกเป็น 5 ระดับ คือ ชอบมากที่สุด ชอบมาก เฉย ๆ ไม่ชอบ ไม่ชอบเลย

กล่าวโดยสรุป การวัดความสนใจ อาจใช้วิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. ใช้แบบสำรวจความสนใจ
2. ใช้แบบสอบถามปลายเปิด
3. ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า
4. ใช้การสัมภาษณ์
5. ใช้การสังเกต

ความสนใจของบุคคลนั้นสามารถวัดได้หลายวิธีตามความคิดของ พาเวล (Powell. 1963 : 337 - 338) ความสนใจอาจวัดได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ใช้แบบวัดความสนใจ แบบวัดความสนใจประกอบด้วยข้อความชุดหนึ่งสำหรับให้แต่ละบุคคล แสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ เหล่านั้น
 2. ใช้แบบสอบถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบมีอิสระที่จะตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน
 3. ใช้การสัมภาษณ์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์สังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ เดวิส (Davis. 1964 : 160 - 161) ได้เสนอเทคนิคสำหรับวัดความสนใจได้ดังนี้
 1. ค้นหาสิ่งที่แต่ละบุคคลชอบทำในระยะเวลา 2 - 3 ปีที่ผ่านมา ถ้าเขายอมสละเวลาว่างที่มีอยู่ เพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ก็แสดงว่าเขามีความสนใจในสิ่งนั้น
 2. ค้นหาว่าแต่ละบุคคลมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ถ้าเขามีความรู้ในเรื่องนั้นมากก็แสดงว่า เขาสนใจในเรื่องนั้น เพราะคนเรายอมจะทำการที่ตนสนใจได้ดีกว่าสิ่งที่ไม่สนใจ
 3. ให้แต่ละคนแสดงความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ ที่กำหนดให้
- การวัดความสนใจที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าการวัดความสนใจกระทำได้หลายวิธี ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวัดที่เหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์และอยู่ในดุลยพินิจของผู้ครูที่จะนำไปปฏิบัติวัดความสนใจของนักเรียน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

สภาภาษาอังกฤษแห่งชาติ (บุญปลุก สิทธิไชย. 2534 : 48 ; อ้างอิงจาก National Council of English.1956 : 488) กล่าวถึงความสนใจของเด็กอายุ 12 - 15 ปีไว้ว่า

1. ชอบเรื่องตลก เรื่องจริง เรื่องกีฬา และจะมีวุฒิภาวะในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถการทำงานเป็นหมู่คณะ สนใจเรื่องที่เขียนเกี่ยวกับสัตว์ การผจญภัยลึกลับ การสะสม การทดลองสำหรับเด็กผู้หญิงสนใจเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ
2. ความสนใจนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำงานในด้านมนุษยสัมพันธ์ เด็กจะสนใจภาษาของแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่ม
3. บรรณานาที่จะแสดงความคิด จินตนาการ และต้องการเข้าใจถึงความสามารถของแต่ละบุคคลในด้านภาษา ซึ่งจะช่วยให้เขารู้จักภาษาขึ้น

4. ต้องการที่จะรู้เรื่องราว และแสดงความเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมนุษย์
5. ต้องการแสดงความเห็นเกี่ยวกับรัฐบาล สนใจทำงานอดิเรกที่ต้องการใช้ความรู้ทางเทคนิค และทักษะ รู้จักแก้ปัญหายิ่งขึ้น เริ่มปลูกฝังนิสัยในการอ่านหนังสือต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเอง

ไวท์เฮด (Whitehead. 1968 : 234) ได้ศึกษาความสนใจของเด็กผู้หญิง และเด็กผู้ชาย อายุ 12 - 13 ปี ไว้ว่า เรื่องที่เด็กชายและเด็กหญิงชอบคือ เรื่องการผจญภัย และเรื่องลึกลับ เรื่องชีวิตชาวอเมริกันสมัยบุกเบิกและปัจจุบัน เรื่องชีวประวัติ เรื่องพ่อผี เรื่องประวัติศาสตร์ เรื่องตลกขบขัน เรื่องเทพนิยาย นิทาน เรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษ เรื่องเกี่ยวกับคนในประเทศต่าง ๆ เรื่องเหตุการณ์ของโลก ส่วนเรื่องที่เด็กชายชอบมากกว่าเด็กหญิงคือ เรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ และเรื่องกีฬา ส่วนเรื่องที่เด็กหญิงชอบมากกว่าเด็กชายคือ เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ และเรื่องรักใคร่

งานวิจัยภายในประเทศ

โสภา ธรรมรงวุฑ์ (2528 : 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2527 ที่สอนโดยใช้หลักการเรียนเพื่อรอบรู้กับการสอนตามปกติ ผลการทดลองพบว่า ความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้หลักการเรียนเพื่อรอบรู้กับกลุ่มที่สอนโดยใช้วิธีสอนตามปกติแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่สอนโดยใช้หลักการเรียนเพื่อรอบรู้มีความสนใจในวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่สอนตามปกติ

ปิยศักดิ์ สินทรัพย์ (2530 : 60) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนห้วยตะพานวิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2530 ผลการทดลองพบว่า ความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมและเพลงประกอบการสอนกับการเรียนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 10 แตกต่างกัน โดยความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน ด้วยการใช้เกมเพลงประกอบการสอนสูงกว่าการสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 10

น้ำเพชร จำปาทอง (2537 : 89 - 90) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่านความสามารถในการเขียน และความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนตูม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 โดยคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โครงสร้างระดับสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

นันทิยา สุวรรณรัตน์ (2544 : 70) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการรับสารและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียช่วยสอนและการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียช่วยสอน กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พุลศรี กิจเจลา (2544 : 91) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนภาษาไทยและความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC กับการสอนตามคู่มือครู ปีการศึกษา 2543 ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดลองค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับความสนใจในวิชาภาษาไทย จะพบว่าการวิจัยส่วนมากเป็นการทดลองวิธีการสร้างความสนใจให้กับนักเรียนซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีความจำเป็นสำหรับนักเรียนเพื่อให้เกิดความสนใจใฝ่รู้และมีเจตคติที่ดีในวิชาที่เรียน

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

6.1 ทฤษฎีสันับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือครู

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดประชุมสัมมนา เพื่อหาวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าว เป็นไปตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยศึกษานิเทศก์ จึงจัดทำคู่มือการสอน เพื่อให้โรงเรียนได้ยึดเป็นแนวทางการสอนที่เรียกว่า คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ โดยกรมสามัญศึกษาได้ยึดหลักการและรูปแบบการเรียนรู้ของ กาเย่ (Robert M. Gagne) และ บริกส์ (Lisles J. Briggs) เป็นหลัก (มัลลิกา พงษ์ปริตร.2527 : บทนำ) ดังนี้

การเรียนรู้ตามแนวของกาเย่

กาเย่ แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 8 ประเภท ตั้งแต่การเรียนรู้แบบพื้นฐานง่าย ๆ ไปจนถึงการเรียนรู้แบบยากและซับซ้อน ดังนี้

1. การเรียนรู้เครื่องหมายและสัญญาณ เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองที่จะไม่ให้แสดงออกมาได้ การเรียนรู้ประเภทนี้ได้แก่ การเรียนรู้ โดยการวางเงื่อนไขตามแบบของพาฟลอฟ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก

2. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองเป็นการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง ต่างจากชนิดแรกที่นักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ นักเรียนมีความตั้งใจและรู้ตัวในการที่จะเชื่อมโยงการตอบสนองที่เหมาะสมต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ กัน เมื่อทำได้ถูกต้องและเหมาะสม จะได้รับรางวัลหรือการเสริมแรง การเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกของธอร์นไดค์ และการวางเงื่อนไขแบบกระทำของสกินเนอร์

3. การเรียนรู้แบบลูกโซ่เป็นการเรียนรู้กิจกรรมต่อเนื่องตามลำดับประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กับการตอบสนองตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไป เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและทักษะ

4. การเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงภาษาถ้อยคำ การใช้ภาษา เน้นความสำคัญของภาษาถ้อยคำ

5. การเรียนรู้แบบการจำแนกความแตกต่าง เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถมองเห็นและแยกความแตกต่างระหว่างสิ่ง เราเพื่อที่จะตอบสนองสิ่งเร้านั้นให้ถูกต้อง

6. การเรียนรู้โมติเป็นการเรียนการตอบสนองร่วมกันต่อกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีความต่างกัน นักเรียนต้องเรียนรู้สิ่งที่คล้ายกัน สามารถสรุปความเหมือนและแยกความต่างของสิ่งเร้าได้

7. การเรียนรู้กฎหรือหลักการ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวม หรือ เชื่อมโยงโมติ ตั้งแต่ 2 โมติขึ้นไปเข้าด้วยกัน และสามารถตั้งเป็นเกณฑ์ขึ้นได้ นำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีคล้ายกัน

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการคิด โดยการรวมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ที่ 7 เข้าด้วยกัน และนำไปใช้แก้ปัญหา

การเรียนรู้ตามแนวของกาเย่ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าเป็นการเรียนรู้แบบพื้นฐานง่าย ๆ ที่นักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ มีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองและสามารถเชื่อมโยงกันได้เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีคล้ายกัน

6.2 หลักการและเหตุผลการจัดรูปแบบการเรียนการสอน

อาคม จันทรสุนทร (2527 : 6 - 7) อธิบายถึงหลักการและเหตุผลการจัดรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวของกาเย่ ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยการหาความต้องการที่จำเป็นของการเรียนการสอนนั้นโดยกลุ่มผู้รับผิดชอบกำหนดเป้าหมายใหม่ ๆ ของการเรียนการสอน พร้อมกับศึกษาดูว่ามีทรัพยากรสิ่งสนับสนุนที่จะใช้ในการเรียนการสอนอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด มีข้อจำกัดอย่างไร

2. นำเป้าหมายใหญ่ ๆ ในการเรียนการสอนมากำหนดโครงสร้างของหลักสูตรโดยยึดเป้าหมายใหญ่ข้อ 1 มาจัดทำเป็นเป้าหมายของแต่ละรายวิชา

3. จุดประสงค์แต่ละรายวิชาระบุสมรรถภาพการเรียนรู้ นั่นคือสามารถบอกผลการเรียนการสอน หรือการเรียนรู้ออกมาในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตได้

4. ระบุมสมรรถภาพต่าง ๆ ของมนุษย์ให้ชัดเจน ทั้งสภาพภายนอกและสภาพภายใน โดยใช้หลักการเรียนรู้ทั่ว ๆ ไป

5. เมื่อรู้สภาพหรือเงื่อนไขของการเรียนรู้แต่ละสมรรถภาพ จะช่วยให้มีการวางแผน กำหนดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

6. ขั้นตอนต่อมาของการวางแผนการเรียนการสอน คือต้องทำเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่มีขอบเขตแคบลง แต่มีรายละเอียดมากขึ้น แล้วจัดทำเป็นรายละเอียดจากจุดประสงค์รายวิชา เป็นเป้าหมายที่เห็นได้ในเชิงการกระทำหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

7. เมื่อแต่ละรายวิชาทำเป็นหน่วยหรือทำเป็นบทเรียน ซึ่งมีจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจนแล้ว ก็ต้องจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์นั้น ๆ ทั้งนี้ รวมทั้งการปฏิบัติของผู้สอน และการกระทำ หรือ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

8. ขั้นตอนที่จะทำให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ก็คือ การประเมินผลต้องประเมินตามจุดประสงค์ ที่ตั้งไว้ในแต่ละบทเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมควรใช้การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ หรือการทดสอบโดยจุดประสงค์เป็นหลัก

9. เพื่อให้เห็นภาพการวางแผนการเรียนการสอนทั้งระบบ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จัดระบบการเรียนการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน โดยเน้นความสามารถของแต่ละคน เพื่อให้ระบบการเรียนการสอนสมบูรณ์ก็ต้องพิจารณาการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดงาน เพื่อดูประสิทธิภาพการจัดรูปแบบการสอนด้วย

หลักการและเหตุผลการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการวางแผนการเรียนการสอนให้ออกมาในรูปของระบบ เพื่อกำหนดภาพรวมของการวางแผนทั้งระบบ

6.3 การจัดลำดับเหตุการณ์การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์

การจัดการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับการเรียนรู้ของมนุษย์ การสอนต้องยึดตามจุดประสงค์ และคำนึงถึงสมรรถภาพของนักเรียน โดยจัดเหตุการณ์สอนตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความสนใจ เป็นวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน ครูอาจใช้การพูดคุย ชักถาม หรือใช้วัสดุอุปกรณ์เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่

2. แจ้งจุดประสงค์ คือบอกให้นักเรียนทราบว่าเรื่องที่จะเรียนต่อไปนั้นเมื่อเรียนจบแล้ว นักเรียนจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางใด และเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่

3. ทบทวนความรู้เดิมเป็นขั้นตอนที่ครูตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนที่จะเรียนต่อไป เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี

4. เสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้อุปกรณ์มาช่วยเพื่อให้บทเรียนใหม่น่าสนใจและน่าติดตาม เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดประสบการณ์ใหม่ให้นักเรียนและเป็นประสบการณ์ที่มีความสำคัญต่อนักเรียน

5. ให้แนวความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานที่นักเรียนจะฝึกปฏิบัติต่อไป ครูจะหาแนวทางการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนโดยวิธีการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสมรรถภาพของมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ปลายทาง

6. นักเรียนปฏิบัติย้อนกลับ คือให้นักเรียนทราบผลการปฏิบัติ การที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง

7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ คือให้นักเรียนทราบผลการปฏิบัติ การที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมใด ๆ ไปแล้ว และสามารถทราบผลทันที ย่อมเป็นผลดีต่อนักเรียนเอง ถ้าหากพบข้อบกพร่อง จะได้แก้ไขได้ทันที ในขั้นตอนนี้ครูอาจจัดชมด้วยตนเองหรือให้กลุ่มเพื่อน หรือนักเรียนเอง เป็นผู้ประเมินผลก็ได้

8. การประเมินผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ ขั้นตอนนี้จะสามารถทราบได้ทันทีว่านักเรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการในแต่ละคาบหรือไม่ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการสอนของครูหรือเกิดจากตัวนักเรียนเอง วิธีการปฏิบัติก็คือครูจะประเมินจากการทดสอบย่อยหรือสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ของนักเรียน

9. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนความรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ โดยครูสรุปเน้นและย้ำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ตนเรียน เช่น ให้ทำการบ้าน ทำรายงาน หรือศึกษาเพิ่มเติม นอกจากความรู้ที่ได้รับ

จากลำดับขั้นของเหตุการณ์การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของมนุษย์ เมื่อนำมาจัดแผนการสอน สามารถจัดลำดับขั้นตอนได้ ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2534 : 45)

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์

ขั้นที่ 3 ทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่โดยใช้วัสดุอุปกรณ์เข้าช่วย

ขั้นที่ 5 ให้แนวการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 ปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลย้อนกลับ

ขั้นที่ 8 ประเมินผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้

การจัดลำดับเหตุการณ์การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงสมรรถภาพของนักเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการเรียนรู้ของมนุษย์ จิตวิทยาการศึกษา เทคนิคการสอน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูได้ปฏิบัติตามจนเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
5. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
6. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ มาประกอบการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการคุณภาพของเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ที่เรียนวิชาการเขียน 1 (ท 041) จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียน 190 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน 60 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

1. จับสลากห้องเรียนมา 2 ห้องเรียน จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 3 ห้องเรียน
2. เมื่อได้นักเรียนมาจำนวน 2 ห้องเรียนแล้ว จับสลากอีกครั้ง เพื่อเลือกเป็นกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

กลุ่มทดลอง สอนเขียนร้อยกรองโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน

กลุ่มควบคุม สอนเขียนร้อยกรองโดยสอนตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1. แบบฝึกเสริมทักษะ
2. แผนการสอนการเขียนร้อยกรองโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน
3. แผนการสอนการเขียนร้อยกรองโดยสอนตามคู่มือครู
4. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง
5. แบบทดสอบวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่ใช้ในการทดลองศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบฝึกเสริมทักษะรายวิชา ท 041 การเขียน 1 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. เลือกเนื้อหาสำหรับสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และศึกษาคู่มือครูรายวิชา ท 041 การเขียน 1 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วยดังนี้

- หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง
- หน่วยที่ 2 การเตรียมคำและการเลือกใช้คำในร้อยกรอง
- หน่วยที่ 3 การศึกษาแนวคิดและการเชื่อมโยงความคิด
- หน่วยที่ 4 การเขียนร้อยกรอง

เนื้อหาทั้งหมดนี้ ใช้เวลารวม 20 คาบ คาบละ 50 นาที

2. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

2.1 กำหนดจุดประสงค์ โดยตั้งจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมและกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์หรือไม่

2.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะจากเอกสาร งานวิจัย และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อที่จะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่ดี

2.3 สร้างแบบฝึกเสริมทักษะ โดยการกำหนดกิจกรรมและแบบฝึกเสริมทักษะให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ แบบฝึกเสริมทักษะแต่ละหน่วยประกอบด้วยนิยามศัพท์เฉพาะของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง จุดมุ่งหมายของแบบฝึกเสริมทักษะ คำแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรมและแบบฝึกเสริมทักษะ องค์ประกอบของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง ร้อยกรองประกอบการฝึก สาระสำคัญ กิจกรรมฝึกปฏิบัติ กิจกรรมวิเคราะห์ แบบฝึกเสริมทักษะ แบบฝึกเสริมความรู้และแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ

2.4 ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยนำแบบฝึกเสริมทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในการเขียนร้อยกรอง ผู้เชี่ยวชาญในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องพร้อมทั้งให้คำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 ทดลองกลุ่มเล็ก โดยนำแบบฝึกเสริมทักษะที่ปรับปรุงแก้ไขมาทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน เพื่อที่จะได้ข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในด้านความเหมาะสมและเวลาที่ใช้

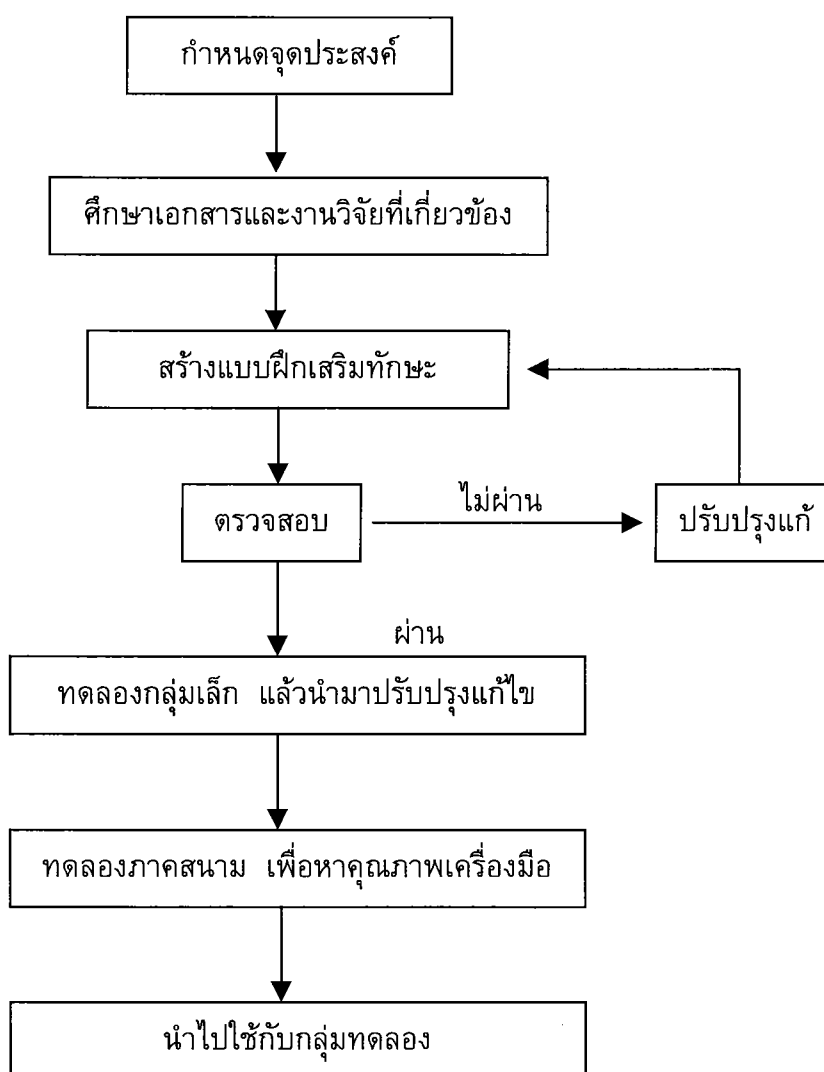
2.6 ทดลองภาคสนาม โดยนำแบบฝึกเสริมทักษะที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หลังจากการทดลอง และนำคะแนนไปวิเคราะห์ทางสถิติ แล้วนำแบบฝึกเสริมทักษะมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งก่อนนำไปสอนจริง

2.7 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบฝึกที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมาทดลองสอนจริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 กล่าวคือ 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคำตอบในการทำแบบฝึกเสริมทักษะของนักเรียน

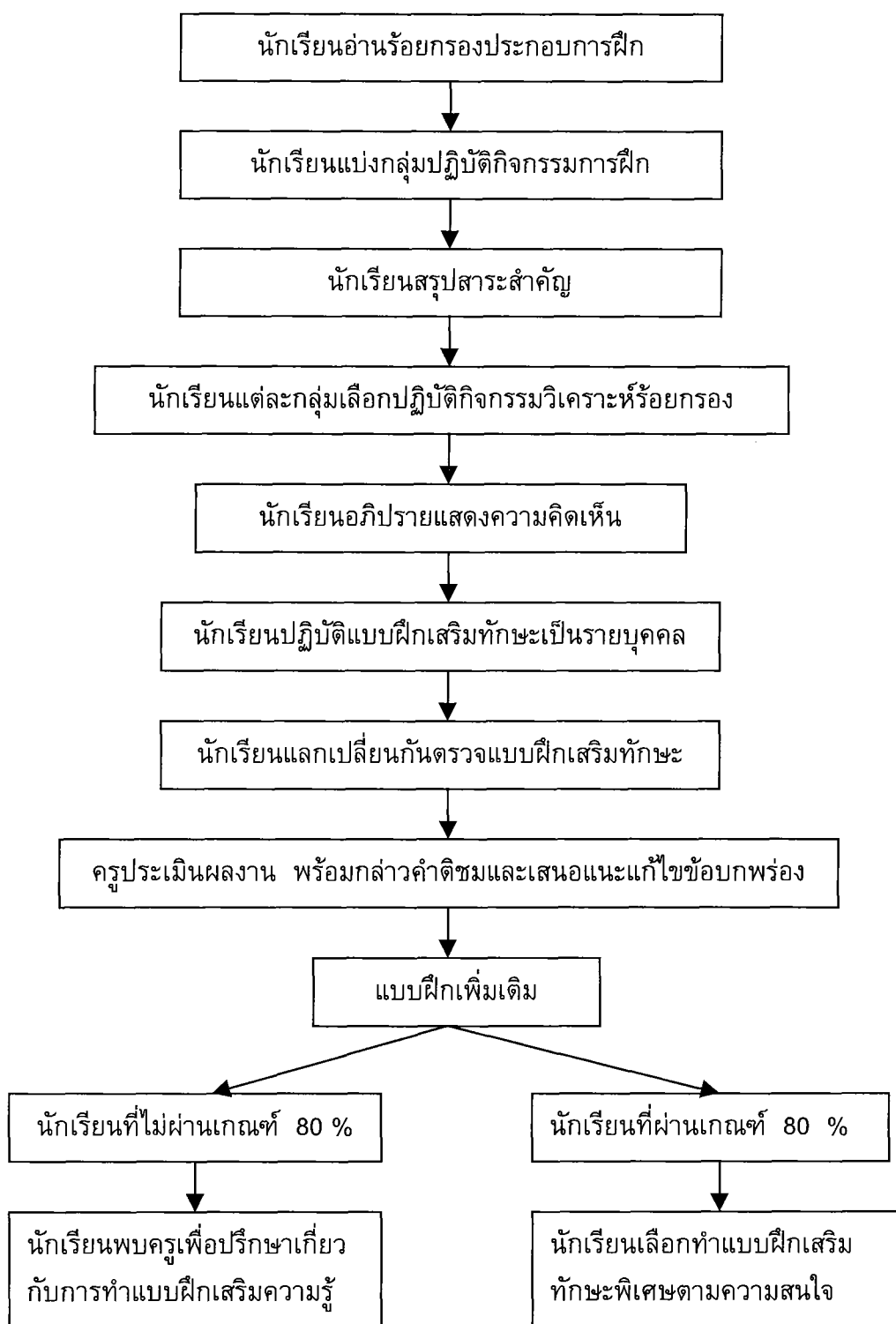
80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของข้อสอบที่นักเรียนทำได้ หลังจากทำแบบฝึกเสริมทักษะ

รายละเอียดของขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ นำมาเขียนเป็นแผนภูมิได้
ดังนี้

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพประกอบ 8 แผนภูมิแสดงขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ

การสร้างแผนการสอน

การสร้างแผนการสอนการเขียนร้อยกรองโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนโดยใช้แผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และคู่มือครู รายวิชา ท 041 การเขียน 1 ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแผนการสอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และคู่มือครู รายวิชา ท 041 การเขียน 1

2. ศึกษาและเลือกเนื้อหาที่จะใช้ในการทดลอง โดยนำเนื้อหาจากหนังสือเรียนภาษาไทย รายวิชา ท 041 การเขียน 1 แล้วนำมาสร้างแผนการสอน 4 หน่วย รวม 20 คาบ ดังนี้

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง 6 คาบ

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 2 การเตรียมคำและการเลือกใช้คำในร้อยกรอง

6 คาบ

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 3 การศึกษาแนวคิดและการเชื่อมโยงความคิด

2 คาบ

แบบฝึกเสริมทักษะ หน่วยที่ 4 การเขียนร้อยกรอง 6 คาบ

3. สร้างแผนการสอนเขียนร้อยกรอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งประกอบด้วยเวลาเรียนสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและการประเมินผล โดยสร้างแผนการสอนทั้ง 4 หน่วย ตามลำดับเนื้อหา

4. นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทยตรวจ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

5. ทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมของกิจกรรมและเวลา แล้วนำแผนการสอนนั้นมาปรับปรุงทั้งกิจกรรมและเวลาให้พอเหมาะอีกครั้งก่อนนำไปสอนจริง

การสร้างแผนการสอนการเขียนร้อยกรอง โดยสอนตามคู่มือครู

ผู้วิจัยทำการสอนกลุ่มควบคุม โดยใช้แผนการสอนและเนื้อหาเดียวกันกับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกทักษะการเขียนร้อยกรองโดยใช้แบบฝึกตามคู่มือครู ซึ่งประกอบด้วยการฝึกเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง	จำนวน	6 คาบ
หน่วยที่ 2 การเตรียมคำและการเลือกใช้คำในร้อยกรอง	จำนวน	6 คาบ
หน่วยที่ 3 การศึกษาแนวคิดและการเชื่อมโยงความคิด	จำนวน	2 คาบ
หน่วยที่ 4 การเขียนร้อยกรอง	จำนวน	6 คาบ
รวมระยะเวลาในการฝึก 20 คาบ		

ในการฝึกทักษะการเขียนร้อยกรอง ใช้วิธีการฝึกตามเนื้อหาของแต่ละหน่วยตามคำแนะนำจากคู่มือครู รายวิชา ท 041 การเขียน 1 ซึ่งเป็นการฝึกเขียนหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็น การฝึกด้วยตนเองและฝึกเป็นกลุ่ม โดยที่นักเรียนฝึกเขียนจากเรื่องที่กำหนดไว้ให้เลือกหลาย ๆ เรื่อง มีการใช้สื่อ หนังสือในการฝึกและมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำในการเขียน

การสร้างแบบทดสอบการวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบอัตนัย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และขอบข่ายของเนื้อหา หนังสือแบบเรียน คู่มือครูวิชาการเขียน1 (ท 041) เอกสารงานวิจัยและหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนภาษาไทย และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเขียนร้อยกรองเกี่ยวกับความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ
3. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ซึ่งเป็นแบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 3 คน ตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ
4. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน เพื่อดูความเหมาะสมเรื่องเวลาและสำนวนภาษาที่ใช้เป็นคำสั่ง
5. นำแบบทดสอบที่แก้ไขถูกต้องแล้ว ไปใช้ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำ

แบบทดสอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน ซึ่งตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน

6. นำคะแนนจากผู้ตรวจ 3 คน มาหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ตรวจโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของ Kendall (วิเชียร เกตุสิงห์. 2530 : 122) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง เท่ากับ 0.82

เกณฑ์ในการพิจารณาและให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินจากงานวิจัยของ จุไรรัตน์ วรรณยิ่ง (2532 : 107 - 108)

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินจากงานวิจัยของ เพลินใจ พฤษชาดิรัตน์ (2535 : 80 - 81)

ผู้วิจัยได้วางเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อให้กรรมการทั้ง 3 ท่าน ตรวจให้คะแนนโดยยึดถือหลักเกณฑ์ตรงกัน เกณฑ์การตรวจให้คะแนนพิจารณาจาก

ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคลังคำ ลักษณะบังคับของร้อยกรอง แนวคิดและศิลปะในการเขียนร้อยกรอง (รวมทั้งหมด 30 คะแนน)

การเขียนคำสัมผัสคล้องจอง (5 ข้อ 5 คะแนน)

การเขียนคำโวพจน์ (5 ข้อ 5 คะแนน)

การเขียนความหมายของคำสัญลักษณ์ (5 ข้อ 5 คะแนน)

การเขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์แนวคิดของร้อยกรอง (5 ข้อ 10 คะแนน)

การวิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรอง (5 ข้อ 5 คะแนน)

ในแต่ละส่วนมีรายละเอียดการให้คะแนนดังนี้

1. คำคล้องจอง หมายถึงคำที่ใช้สระและมาตราสะกดอย่างเดียวกัน

การเขียนคำคล้องจอง (ข้อละ 4 คำ 5 ข้อ 5 คะแนน)

(หากทำเกิน 5 ข้อ ให้นับคะแนน 5 ข้อแรก ที่เกินตัดทิ้งไม่ได้คะแนน แต่ถ้าทำข้อละ 2 คำ ได้ครึ่งคะแนน)

2. คำโวพจน์ หมายถึงคำที่มีรูปต่างกันแต่มีความหมายคล้ายกัน

การเขียนคำโวพจน์ (ข้อละ 4 คำ 5 ข้อ 5 คะแนน)

(หากทำเกิน 5 ข้อ ให้นับคะแนน 5 ข้อแรก ที่เกินตัดทิ้งไม่ได้คะแนน แต่ถ้าทำข้อละ 2 คำ ได้ครึ่งคะแนน)

3. คำสัญลักษณ์ หมายถึงการนำสิ่งหนึ่งมาใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง

การเขียนคำสัญลักษณ์ (ข้อละ 4 คำ 5 ข้อ 5 คะแนน)

(หากทำเกิน 5 ข้อ ให้นับคะแนน 5 ข้อแรก ที่เกินตัดทิ้งไม่ได้คะแนน

แต่ถ้าทำข้อละ 2 คำ ได้ครึ่งคะแนน)

4. ลักษณะบังคับของร้อยกรอง หมายถึงข้อกำหนดตามแบบแผนของร้อยกรอง

แนวคิดของร้อยกรอง หมายถึงความคิดที่สะท้อนจินตนาการและธรรมชาติของกวี

ที่ต้องการจะถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับความรัก, สภาพสังคม, การประชดประชันเสียดสีสังคม, การจรรโลงสังคมและแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญา ออกมาให้อ่านทราบ

เขียนแผนผัง (ข้อละ 1 คะแนน)

การจำแนกประเภทและวิเคราะห์แนวคิดในร้อยกรอง (ข้อละ 1 คะแนน)

(รวมข้อละ 2 คะแนน 5 ข้อ 10 คะแนน)

5. ศิลปะในการเขียนร้อยกรอง หมายถึงกลวิธีในการแต่งร้อยกรองประเภทกลอน

สุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

วิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรอง (5 ข้อ 5 คะแนน)

(หากทำเกิน 5 ข้อ ให้นับคะแนน 5 ข้อแรก ที่เกินตัดทิ้งไม่ได้คะแนน)

ตอนที่ 2 ความสามารถในการเขียนร้อยกรองได้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของร้อยกรอง
ประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 และ
ใช้ภาษาในการนำเสนอได้ตรงตามความหมายของชื่อเรื่อง (รวมทั้งหมด 20 คะแนน)

การตั้งชื่อเรื่อง 1 คะแนน

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง 4 คะแนน

การลำดับเนื้อหา 4 คะแนน

การใช้ภาษา 6 คะแนน

แนวคิด 2 คะแนน

กลไกในการเขียน 3 คะแนน

ในแต่ละส่วนมีรายละเอียดการให้คะแนน ดังนี้

1. การตั้งชื่อเรื่อง หมายถึง การเขียนชื่อเรื่องได้ตรงตามเนื้อหา รัดกุมและแปลกใหม่ ใช้ภาษาง่าย ไม่ซ้ำกับของบุคคลอื่น

การตั้งชื่อเรื่อง

1 คะแนน

2. ลักษณะบังคับของร้อยกรอง หมายถึง ข้อกำหนดตามแบบแผนของร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์จัมป 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 แบ่งออกเป็น

จำนวนคำในคณะครบ

1 คะแนน

สัมผัสบังคับ

1 คะแนน

เสียงวรรณยุกต์บังคับทำยวรรคหรือรูปวรรณยุกต์

1 คะแนน

จำนวนวรรคครบ

1 คะแนน

3. การลำดับเนื้อหา หมายถึง การจัดเค้าโครงความคิดที่เป็นระเบียบ การเชื่อมโยงความคิดต่อเนื่องตามลำดับ ไม่ขาดตอน และให้ความรู้ แบ่งออกเป็น

ตรงตามหัวข้อเรื่อง

1 คะแนน

การลำดับความ

1 คะแนน

ให้ความรู้ความคิดและเนื้อหาสาระ

2 คะแนน

4. การใช้ภาษา หมายถึง การเลือกใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง สละสลวย มีการใช้คำให้ผู้อ่านเห็นภาพ เกิดความรู้สึกคล้อยตาม และมีการใช้โวพจน์ สัญลักษณ์ อุปมา ได้อย่างเหมาะสม แบ่งออกเป็น

การใช้คำโวพจน์ สัญลักษณ์ อุปมา

2 คะแนน

ความสละสลวยและความไพเราะ

2 คะแนน

ความสอดคล้องของเสียง คำและความหมาย

2 คะแนน

5. แนวคิด หมายถึง ความคิดหรือจินตนาการเรื่องราวจากภาพที่กำหนดให้ แสดงความคิดถ่ายทอดเนื้อหาได้น่าสนใจ มีคุณค่า และมีเหตุผล แบ่งออกเป็น

เขียนถ่ายทอดความคิดได้ดี

1 คะแนน

เสนอแนวคิดที่เป็นของตนเอง

1 คะแนน

6. กลไกในการเขียน หมายถึง ส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น การเลือกใช้คำได้ตรง ความหมายการสะกดการันต์ ความสะอาดเรียบร้อย แบ่งออกเป็น

การเลือกใช้คำได้ตรงความหมาย	1 คะแนน
การเขียนสะกดการันต์ถูกต้อง	1 คะแนน
ความสะอาดเรียบร้อย	1 คะแนน

ในการคิดคะแนนนั้น จะนำคะแนนของผู้ตรวจทุกคนมารวมกันและคิดค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคน

การสร้างแบบทดสอบวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย

แบบทดสอบวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเทคนิคการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือหลักการวิจัยทางการศึกษา ของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 137 - 145) การวัดผลทางจิตวิทยาของ บุญส่ง นิลแก้ว (2519 : 40)

2. สร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบบ 4 ระดับ โดยปรับจากหลักการของ ลิเคอร์ท (Likert) มาเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

กรณีที่ 1 ในข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้	4	คะแนน
มาก	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

กรณีที่ 2 ในข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
น้อย	ให้	3	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	4	คะแนน

3. นำแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม ความถูกต้อง และตรวจแก้ไขสำนวนภาษาให้ชัดเจนขึ้น แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ที่ได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

5. นำแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย มาตรวจสอบให้คะแนน แล้วนำผลมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีแจกแจงแบบที่ (t - distribution) ใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 2.09-5.34 ไว้จำนวน 20 ข้อ

6. นำแบบสอบถามวัดความสนใจในวิชาภาษาไทยที่คัดเลือกไว้ ไปหาค่าความเชื่อมั่นจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเดิม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87

วิธีดำเนินการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design มีลักษณะการทดลองดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 216) แสดงไว้ดังนี้

แบบแผนการวิจัย

ตาราง 2 แสดงแผนผังการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	~X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

- แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Random Assignment)
- แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)
- แทน การสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- แทน การสอนตามคู่มือครู
- แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
- แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. การทดลองกระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ผู้วิจัยทำการสอนนักเรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสอนกลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เนื้อหาเดียวกัน และระยะเวลาสอนเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม
2. จัดปฐมนิเทศเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน บทบาท ของนักเรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนในครั้งนี้และวิธีประเมินผลการ เรียนรู้
3. ทำการทดสอบก่อนเรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการใช้แบบทดสอบ วัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียน วิชาภาษาไทย เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น
4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน

กลุ่มควบคุม สอนโดยการใช้วิธีสอนตามคู่มือครู

5. หลังจากเสร็จสิ้นการสอนตามคาบที่กำหนดไว้แล้ว จึงทำการทดสอบหลังการ ทดลอง กับนักเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง และ แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นชุดเดียวกับชุดที่สอบก่อนการ ทดลอง

6. นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองและแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย มาตรวจให้คะแนนแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test for Independent Samples
2. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test for Independent Samples
3. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples
4. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples
5. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples
6. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
หาค่าคะแนนเฉลี่ย คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

หาค่าความแปรปรวนของคะแนน จำนวนจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 63)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง กับจุดประสงค์ในการเรียนรู้ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวนจากสูตรของ ไรวินเลลี และแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2539 : 249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

หาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการเขียน
ร้อยกรอง ของผู้ตรวจ 3 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของ Kendall (วิเชียร
เกตุสิงห์. 2530 : 122)

$$W = \frac{12 D^2}{m^2 N (N^2 - 1)}$$

เมื่อ	W	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความสอดคล้อง
	D	แทน	ผลต่างระหว่างผลรวมของอันดับที่ของของแต่ละคนที่ได้จากการจัดอันดับทุกชุดกับค่าเฉลี่ยของผลรวมอันดับที่เหล่านั้น
	m	แทน	จำนวนชุดของอันดับที่
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ถูกจัดอันดับ

หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้สูตร
t - distribution (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 131 - 132)

$$t = \frac{X_H - X_L}{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}$$

$$df = n(n-1)$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	X_H	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	X_L	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในแต่ละกลุ่มซึ่งเท่ากัน

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา คำนวณจากสูตร ครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1, 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Independent Group (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 100 - 101)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left\{ \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right\} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	=	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	=	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$$\begin{aligned}
 n_2 &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2} \\
 S_1^2 &= \text{ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1} \\
 S_2^2 &= \text{ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2}
 \end{aligned}$$

3.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3, 4, 5, 6, เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองภายในกลุ่มเดียวกัน คำนวณจากสูตร t - test Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 87)

$$T = \frac{\frac{\sum D}{n}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$\begin{aligned}
 \text{เมื่อ } t &= \text{ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที} \\
 D &= \text{ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่} \\
 \sum D &= \text{ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับทดสอบหลังการเรียน} \\
 \sum D^2 &= \text{ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับทดสอบหลังการเรียน} \\
 n &= \text{จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง}
 \end{aligned}$$

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม
$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ ยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าสถิติของการแจกแจงแบบที [t - distribution]
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
กลุ่มทดลอง	แทน	นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบ การสอน
กลุ่มควบคุม	แทน	นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู
3. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
4. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอน ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
5. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
6. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอน ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test for Independent Samples ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	30	35.74	46.95	4.63**
กลุ่มควบคุม	30	94.40	11.40	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนแบบคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1

2. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test for Independent Samples ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	30	56.00	6.95	2.15*
กลุ่มควบคุม	30	52.43	5.84	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความสนใจ ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2

3. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนก่อนและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความสามารถในการเขียน ร้อยกรองกลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	30	79.93			
			273	3845.89	7.27**
หลังการทดลอง	30	107.23			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3

4. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ของกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความสามารถในการเขียน ร้อยกรองกลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	30	22.82			
			259.03	3006.47	9.18**
หลังการทดลอง	30	30.47			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จากตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4

5. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความสนใจในการเรียนวิชา ภาษาไทยกลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	30	48.03			
			239	2801	7.85**
หลังการทดลอง	30	56.00			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จากตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 5

6. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test for Dependent Samples ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความสนใจในการเรียนวิชา ภาษาไทยกลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	30	47.20			
			157	1485	5.99**
หลังการทดลอง	30	52.43			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 6

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
5. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
6. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน

2. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
5. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
6. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชาการเขียน 1 (ท 041) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 190 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชาการเขียน 1 (ท 041) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 60 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มมา 2 ห้องเรียน แล้วจับสลากได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แบบฝึกเสริมทักษะ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา คู่มือครูรายวิชา ท 041 การเขียน 1 และทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และหาความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา ก่อนนำไปทดลองใช้พร้อมได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว แบบฝึกเสริมทักษะมีจำนวน 4 หน่วย รวม 20 คาบ

แผนการสอนของกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา รายวิชาการเขียน 1 (ท 041) ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้พร้อมทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 20 คาบ

แผนการสอนของกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกระบวนการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ พร้อมทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 4 แผน รวม 20 คาบ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ตอน สร้างขึ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาการเขียน 1 (ท 041) ซึ่งแบบทดสอบได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนของ ลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.09 - 5.34 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับนักเรียน 100 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

3. วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โดยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสอนกลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ใช้เนื้อหาเดียวกันทั้งสองกลุ่มโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการสอนดังนี้

3.1 จัดปฐมนิเทศเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน บทบาทของนักเรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนในครั้งนี้และวิธีประเมินผลการเรียนรู้

3.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น

3.3 ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน

กลุ่มควบคุม สอนโดยการใช้วิธีสอนตามคู่มือครู

หลังจากเสร็จสิ้นการสอนตามคาบที่กำหนดไว้แล้ว จึงทำการทดสอบหลังการทดลองกับนักเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง และแบบสอบถามวัดความสามารถในการเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นชุดเดียวกับชุดที่สอบก่อนการทดลอง

3.5 นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย มาตรวจให้คะแนนแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ t - test for Independent Samples ในการเปรียบเทียบดังนี้

1.1 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

1.2 เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

2. ใช้ t - test for Dependent Samples ในการเปรียบเทียบดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียน วิชาภาษาไทยของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก เสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก เสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก เสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก เสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัย สำคัญที่ระดับ .01

6. ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจ ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก เสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครู อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 ความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจ ในการเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการ สอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน

ผลการทดลองพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ประกอบการสอนกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาภรณ์ (กมลชัย) วงศ์คำดี (2536 : 49) ที่พบว่าวิธีการสอนที่ให้ให้นักเรียนทำแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง มีความสามารถในการเขียนร้อยกรองสูงกว่าวิธีการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามคู่มือครู

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่คำนึงถึงประโยชน์ของการฝึกและการนำแบบฝึกเสริมทักษะไปใช้ นอกจากนั้นยังได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาของธอร์นไค์ มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของนักเรียน เพื่อให้ได้แบบฝึกเสริมทักษะที่ดีมีประโยชน์ นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ความพร้อมในการปฏิบัติกิจกรรม การฝึกกระทำซ้ำบ่อย ๆ ใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองจนนักเรียนเกิดความพึงพอใจ ส่งผลให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันอย่างสนุกสนาน มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่มและมีการพัฒนาการตนเองในการทำกิจกรรมรายบุคคล เพราะแบบฝึกเสริมทักษะมีกิจกรรมหลายรูปแบบที่น่าสนใจ ทำทลายความสามารถ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดและพัฒนาทางด้านการใช้ภาษาในการสังเคราะห์สิ่งที่เรียนเขียนถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นร้อยกรองได้

2. สมมติฐานข้อที่ 2 ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน

ผลการทดลองพบว่า ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจาก แบบฝึกเสริมทักษะได้จัดเป็นรูปเล่มที่ดึงดูดความสนใจ มีกิจกรรมหลากหลาย ทำทลายให้นักเรียนแสดงความสามารถ ส่งเสริมความคิดและตรงกับจุดประสงค์ในการฝึกทักษะการเขียน การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอนโดยเริ่มจากการสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสาระสำคัญของเนื้อหา การฝึกปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มที่เน้นความพร้อม ความต้องการ สภาพแวดล้อมตลอดจนประสบการณ์ของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วม

ในการระดมความคิด การอภิปรายแสดงความคิดเห็น ช่วยกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างอิสระ ตามรูปแบบของกิจกรรมในแบบฝึกเสริมทักษะ นักเรียนมีโอกาสประเมินผล การปฏิบัติ กิจกรรมร่วมกันอย่างสนุกสนาน เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ทำให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้า ของตนเอง หลังการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้งมีการให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอ เมื่อนักเรียนทำ ถูกต้อง นักเรียนทุกคนในกลุ่มจึงมีเป้าหมายร่วมกันที่จะสร้างผลงานกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้นักเรียนพึงพอใจ สนใจ ตลอดจนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้กระทำ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรางค์ โค้วตระกูล (2541 : 180) ที่พบว่า การสร้างความสนใจจะต้อง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถและให้โอกาสนักเรียนทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับ ความสำเร็จในการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงตนและมีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ให้ปราศจากการบังคับหรือความกดดันจนเกิดความตึงเครียด

3. สมมติฐานข้อที่ 3 ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

ผลการทดลองพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับ งานวิจัยของนราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2523 : 86) ที่พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียน

ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า การใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนการเขียน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนร้อยกรอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากแบบฝึกเสริมทักษะมีกิจกรรมกลุ่มที่หลากหลาย ให้ฝึกคิด ฝึกเขียน อย่างสม่ำเสมอเป็นไปตามลำดับความยากง่าย มีการกำหนดจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าจะฝึกทักษะ การเขียนและจัดเนื้อหาได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ แบบฝึกเสริมทักษะมีกิจกรรมหลายรูปแบบ ที่เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของนักเรียน การปฏิบัติกิจกรรมซ้ำ ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมความคิด เป็นการย้ำความแม่นยำและเสริมทักษะทางภาษา ทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ที่คงทนถาวรและมีพัฒนาการหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะจนถึงขั้นที่นักเรียนสามารถ สังเคราะห์การเขียนร้อยกรองเป็นรายบุคคลโดยลำพังได้

4. สมมติฐานที่ 4 ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

ผลการทดลองพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการสอนตามคู่มือครู มีการจัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้แบบพื้นฐานง่าย ๆ ไปจนถึงการเรียนรู้แบบยาก ๆ ซับซ้อน เป็นการเรียนรู้แบบลูกโซ่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและทักษะโดยตรง นักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ เพราะรูปแบบการเรียนการสอนตามคู่มือครู นักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่กำหนดในใบงาน มีครูคอยให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง ให้คำติชมในผลงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การสอนตามคู่มือครูยังมีขั้นตอนที่ทำให้การเรียนการสอนสมบูรณ์แบบคือการสอนสอดคล้องกับการเรียนรู้ของมนุษย์โดยยึดตามจุดประสงค์ จัดลำดับเหตุการณ์ตามขั้นตอน เริ่มจากการสร้างความสนใจเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน การแจ้งจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนทราบว่าเมื่อได้เรียนไปแล้วจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางใด มีการทบทวนความรู้เดิมก่อนเสนอบทเรียนใหม่ พร้อมให้แนวความรู้เป็นพื้นฐานในการฝึก นักเรียนได้ทราบผลการปฏิบัติกิจกรรม มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนความรู้ โดยนักเรียนและครูช่วยกันสรุปเน้นเนื้อหาทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนและมีการศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือครูจึงมีประสิทธิภาพและเกิดผลดี

5. สมมติฐานที่ 5 ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

ผลการทดลองพบว่า ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากแบบฝึกเสริมทักษะเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบให้นักเรียนเลือกปฏิบัติตามความสนใจและมองเห็นคุณค่าในการปฏิบัติ

ตามแบบฝึกเสริมทักษะที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูและกลุ่มเพื่อนให้แรงเสริมทุกครั้งเมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมถูกต้องและสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทยที่เป็นวิชาทักษะ ดังนั้นการใช้แบบฝึกเสริมทักษะจึงสอดคล้องต่อการพัฒนาทักษะโดยเฉพาะทักษะด้านการเขียน เพราะนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในแบบฝึกเสริมทักษะอย่างต่อเนื่อง ทั้งความคิดและพฤติกรรม ได้รับการทบทวนเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนไปแล้วทำให้นักเรียนเกิด ความตั้งใจเรียน สามารถติดตามเนื้อหาที่เรียนได้รวดเร็ว ส่งผลให้นักเรียนได้รับรู้ถึงพัฒนาการทางทักษะการเขียนอย่างต่อเนื่อง จนเป็นเหตุให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย เพิ่มขึ้น

6. สมมติฐานที่ 6 ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

ผลการทดลองพบว่า ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการสอนตามคู่มือครูเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีลำดับขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครู เริ่มต้นด้วยการสร้างความสนใจทุกครั้งเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน นอกจากนี้ยังมีสื่อ เช่น ใบความรู้ ใบงานที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดี นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ มีจิตใจจดจ่ออยากรู้ อยากเห็น อยากกระทำในสิ่งที่ตนสนใจ โดยมีครูและกลุ่มเพื่อนคอยให้แรงเสริม ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 234) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความสนใจ จะต้องทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด ตลอดจนมีการใช้สื่อและมีการเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอ

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความสนใจเป็นทักษะทางจิตใจที่เริ่มจากสิ่งเร้าให้เกิดความสนใจและตอบสนองต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ จึงทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึก ความคิดที่นำไปสู่ความสงสัย ความอยากรู้อยากเห็นและความต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้น จนทำให้นักเรียนตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายอย่างสนใจและเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการทำวิจัยครั้งนี้ต่อไป ดังนี้

1. ผู้นำวิธีการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนไปใช้ ควรคำนึงถึงเรื่อง การเตรียมเนื้อหาให้สอดคล้องกับเวลา ความสามารถ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะเรื่องเวลา เพราะการฝึกต้องอาศัยเวลาที่ต่อเนื่องเพื่อเชื่อมโยงความคิดมาสู่การเขียน
2. ควรต้องอุทิศเวลาในการชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่องและให้กำลังใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลการใช้วิธีการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนในการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน หรือใช้ในการสอนซ่อมเสริม และควรศึกษาดูแปรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล ดิษฐกมล. (2509, มกราคม). "กลวิธีการสอนวิชาทักษะ," *ศูนย์ศึกษา*. 13 (1) :

12 - 13.

กมล สุดประเสริฐ. (2516). *เทคนิคการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *หนังสือภาษาไทย การพูดและการเขียน*

เชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2534). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521*. ม.ป.พ. ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2534). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524*. ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2535). *หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2542*. ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2539). *สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การปฏิรูปการศึกษา.*

ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2542). *รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*

ปีการศึกษา 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2542). *สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. พระราช*

บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.

ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2514). "แนวการสอนภาษาไทย," *คู่มือครูภาษาไทย*. เอกสารการนิเทศ

การศึกษา กรมฝึกหัดครู.

กานดา พูนลาภทวี. (2530). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

กุหลาบ มัลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์. (2533). *การเขียน 1 (ท 041)*. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

- เกษม บำรุงเวช. (2530). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธี MIA และวิธีสอนอ่านตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โกชัย สาริกบุตร. (2540). ศิลปะการสื่อความหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นอ้อ.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2535, 26 สิงหาคม). "การสอนแบบรวบรัดทำให้เกิดคิดไม่เป็น," ไทยรัฐ. หน้า 8.
- ขจรศรี ซาติกานนท์. (2540). ทฤษฎีและแบบแผนคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองสำหรับครูมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จันทิมา พรหมโชติกุล. (2529). การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จุฑาภรณ์ (กมลชัย) วงศ์คำดี. (2536). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนร้อยกรองและพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จุไรรัตน์ วรรณยิ่ง. (2532). การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจือ สตะเวทิน. (2522). "การเขียนอย่างสร้างสรรค์," ใน ภาษาไทยจากฟ้าเมืองไทย. หน้า 1 – 80. กรุงเทพฯ : บรรณกิจการพิมพ์.
- ชลธิชา กลัดอยู่ และคนอื่น ๆ. (2521). การใช้ภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เกล็ดไทย.
- ชวน เพชรแก้ว. (2519). การวิเคราะห์และเลือกผลงานของนักเรียนบทร้อยกรองร่วมสมัยมาใช้ในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ชัยรัตน์ โธธรนพบุตร. (2530). *การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรม Synectics ในวิชาวิทยาศาสตร์ช่วงอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญชัย วิตรังสิมา และเชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์. (2523). *การพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2518). *การประพันธ์ ท 041*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2524). *การเขียน 2*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2532). *คู่มือครูภาษาไทย รายวิชา ท 042 การเขียน 2*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- นพดล สังข์ทอง. (2544). *ร้อยกรองเขียนไม่ยาก*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- นภาลย์ สุวรรณธาดา. (2526). *ความรู้เบื้องต้นทางการประพันธ์ 22212, หน่วยที่ 1*. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นราวัลย์ พูนพิพัฒน์. (2523). *การสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ร้อยกรองร่วมสมัยในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิยา สุวรรณรัตน์. (2544). *การเปรียบเทียบความสามารถในการรับสารและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียช่วยสอน และการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นัยนา สุทธิธรรม. (2517). *ฉันทลักษณ์ไทยร่วมสมัยในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นาดยา ภัทรแสงไทย. (2523, สิงหาคม). "การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์," *คุรุปริทัศน์*. : 37 - 43 .

- น้ำเพชร จำปาทอง. (2537). การศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่าน โดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครู. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ฤทธิโยธี. (2520). การทำและการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ," เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการสอนภาษาไทย หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2518, มกราคม - เมษายน). วิธีสอนให้เด็กเขียนอย่างสร้างสรรค์," ศูนย์ศึกษา. 21 (7) : 60 - 70.
- นิพนธ์ จิตต์ภักดี. (2529 , มกราคม). "การสอนแบบสร้างสรรค์," ศูนย์ศึกษา. 1 : 15 - 18.
- นิภา เล็กบำรุง. (2518). พฤติกรรมการสอนของครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร เกี่ยวกับการกำหนดงานให้นักเรียนและการทบทวนเมื่อจบบทเรียน. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บงกช ลิปปพันธ์. (2529). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเรียน การอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติกับการทำกิจกรรมตามคู่มือครู. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ. (2523). สถิติประยุกต์ทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์.
- บันลือ พฤษะวัน. (2535). ปัญหาในการสอนเขียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญปลูก สิทธิไทย. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชา ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียน สำเร็จรูปการคูณกับการสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ประชุมพร สุวรรณตรา. (2523). *การเขียนแบบสร้างสรรค์*. ภาควิชาการประถมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประทีน มหาจันทร์. (2519). *หลักการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2524). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- _____. (2527). *การเขียนแบบสร้างสรรค์*. โครงการตำรา ภาควิชาสารัตถศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยอม ชองทองและคณะ. (2533). *การแต่งคำประพันธ์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2521). *จิตวิทยาการศึกษา*. สำนักพิมพ์กราฟิเคอาร์ท.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). *การเขียนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยะศักดิ์ สินทรัพย์. (2530). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชา
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการใช้เกมและเพลงประกอบ
การสอน*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เปลื้อง ณ นคร. (2515). *คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือ*. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2523). *จิตวิทยาสำหรับชีวิต*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พเยาว์ ทักขิณ. (2523). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียน
เขียนได้อย่างอิสระ กับครูกำหนดเนื้อเรื่อง*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 209.
ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี ชูทัย. (2522). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ประสานมิตร.

- พิศมัย สิงห์แก้ว. (2520). การใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรยงค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พิศวาท ลัดดากุล. (2524). การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พูลศรี กิจเจลา. (2544). การศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนภาษาไทย และความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เพลินใจ พฤษชาติรัตน์. (2535). การพิจารณาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มลลิกา พงษ์ปริตร. (2527). การสอนเพื่อตอบสนองสภาพมนุษย์. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- เยาวลักษณ์ ชาดิสุขศิริเดช. (2543). เรียงร้อยร้อยกรอง. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- รักดี วิเศษอนุพงษ์. (2529). การศึกษาความสามารถการเขียนร้อยแก้วด้วยคำสัญลักษณ์และเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนี ศรีไพวรรณ. (2517). "แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กแรกเรียน," คู่มือครู แนวความคิดและและพรรณนาบางประการเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนเด็กเริ่มเรียนพูด ภาษาปีที่ 2. นครราชสีมา สำนักศึกษาธิการเขต 11 .
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2528). การหาคุณภาพของเครื่องมือ. กรุงเทพฯ : ศึกษาปรจกั.

ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ. (2531). *หลักการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพ ฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด.

_____. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพ ฯ : สุริยวิสาสน์ .

_____. (2538). "เทคนิคการวัดความสนใจ," 30 ปีการวัดผล มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. ความเกี่ยวพันทางจิต. กรุงเทพ ฯ : วัฒนาพานิช .

_____. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพ ฯ :

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพ ฯ : ชมรมเด็ก ภาควิชาวัดผล

และวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

วนิช บรรจง และคนอื่น ๆ. (2516). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพ ฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.

วรรณถ พ่วงสุวรรณ. (2518). *การสร้างแบบฝึกการผันวรรณยุกต์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

วรรณพร ภิรมย์รื่น. (2524). " การสอนแต่งความแบบสร้างสรรค์," *ประชาศึกษา*.

32 (4) : 20 - 22 .

วราภรณ์ บำรุงกุล. (2542). *ร้อยกรอง*. บริษัทต้นอ้อ 1999 จำกัด.

วัชร ทรัพย์มี. (2520). *การแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

วารินทร์ สายโอบเอื้อ. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพ ฯ : วิทยาลัยครูพระนคร.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2530). *หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย*. กรุงเทพ ฯ :

ไทยวัฒนาพานิช.

ศศิธร (สุทธิแพทย์) ธัญญาลักษณ์นันท์. (2530). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์*. นครราชสีมา :

สหวิทยาลัยอีสานใต้. ถ่ายเอกสาร.

ศศิธร สุทธิแพทย์. (2517). *แบบฝึกหัดสำหรับสอนเรื่องวลีในวิชาภาษาไทย ระดับ*

ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพ ฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ศิวกานต์ ปทุมสูตร. (2533). *กลวิธีสอนเด็กให้เรียนเขียนกวี*. กรุงเทพ ฯ : แสงศิลป์

การพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดค้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*.

กรุงเทพ ฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สิทธิา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร. (2516). *ร้อยกรอง*. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : อักษรบัณฑิต.

สุกัญญา จันท์เพ็ญ. (2524). *การสร้างแบบฝึกการเขียนกลอนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุธีรา สินเจริญ. (2526). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาฝรั่งเศสของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีนันทบุรี ด้วยวิธีสอนโดยใช้เอกสารจริงกับ วิธีสอนแบบธรรมดา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุนีย์ ชีรดากร. (2524). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541 : 180). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุโท เจริญสุข. (2525). *หลักจิตวิทยาและการพัฒนาการของมนุษย์*. กรุงเทพฯ ฯ : แพรวพิทยา.

เสนีย์ วิลาวรรณและคณะ. (2533). *การเขียน 1*. กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิช.

โสภา ธรรมรุ่งฤทธิ์. (2528). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและความสนใจ ในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยใช้หลักการเรียนรู้ เพื่อรอบรู้กับการสอนตามปกติ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (2506). "ข้อแนะนำในการสอนคำประพันธ์,"

จุลสารภาษาไทย. พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์.

_____. (2529). *สารศึกษานิเทศ. ศึกษาานิเทศก์ ภาควิชาภาษาไทย ฝ่ายนิเทศ*
การสอนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา.

_____. (2534). *คู่มือครูภาษาไทย. เอกสารนิเทศการศึกษา.*

อัจจิมา เกิดผล. (2538). *หลักการเขียน ภาษาไทย 1. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์*
มหาวิทยาลัย.

อาคม จันทสุนทร. (2527). *การสอนเพื่อสนองสมรรถภาพของมนุษย์. กรุงเทพฯ ฯ :*
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.

อารี รังสินันท์. (2520 , พฤศจิกายน). "บทบาทของพ่อแม่และครูที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
ของเด็ก," *คุรุปริทัศน์* 2 (4) : 50.

_____. (2529). *รวมบทความ : การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก. กรุงเทพฯ ฯ :*
ชนะการพิมพ์.

อารี สันทนต์. (2510). "วิธีสอนแบบสร้างสรรค์," *ชุมชนวิชาการ. กรมสามัญศึกษา*
กระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์ที่สหกรณ์ขายส่ง ฯ พระนคร.

อุปทิศศิลปสาร, พระยา. (2497). *หลักภาษาไทย. พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.*

อิงอร อมาตยกุล. (2535). *การศึกษาความสามารถทางการเขียนเรียงความของนักเรียน*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. ปรินญาณพนธ์
กศ.ม (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

Anderson , Ronald D. and .others. (1970). *Developing Children Thinking Through*
Science. Englerood Cliffs , N. J. : Prentice - Hall .

Freud, A . (1938). "The Interpretation of Dream," in *A - R Brill Zed.*

The Basic Writing of Sigmund Freud . New York : The Modern Library.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education .* 3 rd ed. New York :

Mc Graw Hill Book co .

Guilford, J. P. (1959). *Personality.* New York , McGraw - Hill.

- Hook, Julius N. (1967). *Writing Creative*. Leseington D.C. Health and Company.
- Hutchison, E.D. (1949). *How to Think Creativity*. New York : Abingdon Press.
- Maslow, Abraham H. (1970). *Motivation and Personality*. 2 nd ed. New York : Harp And Row.
- Petty, Green. (1963). "Language Workbooks and Practies Materials,"
Development Language Skills in the Elementary Schools. New York : Allym and bacon.
- Powell, Marvin. (1963) . *The Psychology of Adolescence*. New York : The Boblss Merrill Company .
- River, Willga M . (1968). *Teaching Foreign Language Skills*. The University of Chicago Press.
- Rosenbaum, Peter S . (1969). "Language Instruction and the School, "
Report of the 20 th Annual Round table Meeting on Lihguistics and Language studies. Washington D. 6 , Geoge Town University Press.
- Smith, James. A. (1973). *Creative Teaching of the Language Arts in Elementary School* . Boston : Ally and Bacon. Inc.
- Thorndike, Robert L. and Hagen EliZabeth. (1959). *Measurement and Evaluation In Psychology and Education*. New York : John Willey.
- Whitehead, R. (1968). *Children 's Literature Strategies of Teaching*. Englewood Cliffs, New Jerrey : Prentice Hall, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แผนการสอนกลุ่มทดลอง
- แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง
- แผนการสอนกลุ่มควบคุม
- เอกสารประกอบการเรียน

**แผนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน
(แผนการสอนกลุ่มทดลอง)**

แผนการสอนที่ 1	วิชาการเขียน 1 ท 041	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง	เวลา 6 คาบ	คาบที่ 1 - 6

สาระสำคัญ

ร้อยกรองเป็นงานเขียนที่มีการเลือกใช้ถ้อยคำให้สละสลวยและเขียนไปตามลักษณะบังคับของร้อยกรองแต่ละประเภท แผนผังบังคับสำคัญและมีอยู่ในร้อยกรองทุกประเภทคือคณะและสัมผัส ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องแผนผังบังคับต่างๆของร้อยกรอง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้รู้และเข้าใจรายละเอียดของแผนผังบังคับ เพื่อใช้เป็นหลักในการแต่งร้อยกรอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจในแผนผังบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉก 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

จุดประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์ลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉก 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ได้
2. สังเคราะห์คำที่เหมาะสมในการเลือกแต่งร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉก 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ได้

เนื้อหา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง

คาบที่ 1

1. ขั้นสร้างความสนใจ (15 นาที)
 - 1.1 นักเรียนช่วยกันตอบปริศนาคำทายที่มีเนื้อความหลายตอนคล้องจองกัน
 - 1.2 นักเรียนตรวจดูคำตอบ พร้อมอธิบายคุณค่าของปริศนาคำทายในด้านภาษาที่มีคำคล้องจองในภาษา ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทยมาแต่สมัยโบราณ

2. ชั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แผนโปร่งใส (5 นาที)

2.1 นักเรียนสามารถเขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์ลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ได้

2.2 นักเรียนสามารถสังเคราะห์คำที่เหมาะสมในการเลือกแต่งร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ได้

3. ชั้นทบทวนความรู้เดิม (10 นาที)

นักเรียนแต่ละคนเขียนอธิบายข้อแตกต่างระหว่างร้อยแก้วกับร้อยกรองลงในสมุดจดงาน

4. ชั้นเสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้แผนโปร่งใส (15 นาที)

ครูฉายแผนโปร่งใสเกี่ยวกับลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

5. ชั้นให้แนวทางการเรียนรู้ โดยใช้แผนโปร่งใส (5 นาที)

ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะบังคับสำคัญที่ร้อยกรองทุกประเภทต้องมี

คาบที่ 2

6. ชั้นปฏิบัติการกิจกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ตั้งชื่อกลุ่มและอ่านร้อยกรองประกอบการฝึก พร้อมแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม (10 นาที)

กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาค้นคว้าพร้อมปฏิบัติการฝึกปฏิบัติ (30 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่ 1 - 5

พร้อมปฏิบัติการฝึกปฏิบัติที่ 1 - 5

1.1 ความรู้เกี่ยวกับคณะ (สาระสำคัญที่ 1, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 1)

1.2 ความรู้เกี่ยวกับสัมผัส (สาระสำคัญที่ 2, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 2)

1.3 ความรู้เกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ (สาระสำคัญที่ 3, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 3)

1.4 ความรู้เกี่ยวกับคำเอก คำโท (สาระสำคัญที่ 4, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 4)

1.5 ความรู้เกี่ยวกับคำเป็น คำตาย (สาระสำคัญที่ 5, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 5)

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนสรุปสาระสำคัญลงในใบสรุปสาระสำคัญ เพื่อเป็นผลงานกลุ่ม (10 นาที)

คาบที่ 3

กิจกรรมวิเคราะห์ นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์กลุ่มละ 1 หัวข้อ (50 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์ที่ 1 - 5
 - 1.1 วิเคราะห์กลอนสุภาพ (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 1)
 - 1.2 วิเคราะห์โคลงสี่สุภาพ (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 2)
 - 1.3 วิเคราะห์กาพย์ยานี 11 (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 3)
 - 1.4 วิเคราะห์กาพย์ฉบัง 16 (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 4)
 - 1.5 วิเคราะห์กาพย์สุรางคนางค์ 28 (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 5)

คาบที่ 4

7. ชื่นแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม (50 นาที)

นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้น เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์

คาบที่ 5

8. ชื่นประเมินผล

- 8.1 นักเรียนปฏิบัติงานฝึกเสริมทักษะเป็นรายบุคคล (40 นาที)

แบบฝึกเสริมทักษะ

1. เขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์ลักษณะบังคับของร้อยกรองที่กำหนดให้

2. สังเคราะห์คำที่เหมาะสมในการเลือกแต่งคำประพันธ์

- 8.2 นักเรียนรับแผ่นเฉลยจากครู พร้อมแลกเปลี่ยนกันตรวจงานฝึกเสริมทักษะ

(10 นาที)

คาบที่ 6

- 8.3 ครูประเมินผลงาน พร้อมกล่าวคำติชมและเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่อง

(20 นาที)

9. ชั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (30 นาที)

9.1 นักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะไม่ผ่านเกณฑ์ 80 % พบครูในเวลาเรียน เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการทำแบบฝึกเสริมความรู้

9.2 นักเรียนที่ปฏิบัติงานฝึกเสริมทักษะผ่านเกณฑ์ 80 % เลือกทำแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ ภายในเวลาที่กำหนดให้

สื่อการเรียนการสอน

1. ปริศนาคำทาย
2. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28
4. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับลักษณะบังคับสำคัญที่ร้อยกรองทุกประเภทต้องมี
5. แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 1
6. แผ่นเฉลยแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 1
7. สมุดจดงานของนักเรียน

แผนการสอนกลุ่มทดลอง
(แผนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน)

แบบฝึกเสริมทักษะหน่วยที่ 2 วิชาการเขียน 1 ท 041 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 เรื่องการเตรียมคำและการเลือกใช้คำในร้อยกรอง เวลา 6 คาบ คาบที่ 1 - 6

สาระสำคัญ

ร้อยกรองจะมีความไพเราะงดงามและมีคุณค่า ขึ้นอยู่กับการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ เพื่อให้เกิดภาพ เสียง ความหมายตลอดจนอารมณ์ความรู้สึก การศึกษาคำและการเตรียมคำ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการเรียบเรียงถ้อยคำ การเล่นคำสัมผัส มีจังหวะ ลีลา เลือกใช้โวหารให้เหมาะสมกับเนื้อหา นำมาซึ่งความงามเชิงวรรณศิลป์ที่ประกอบไปด้วย ความไพเราะด้านเสียงและความหมายอันลึกซึ้ง ก็นใจและให้คุณค่า

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนรู้จักคำประเภทต่าง ๆ และเลือกใช้ถ้อยคำ ในร้อยกรอง

จุดประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. จำแนกความหมายของคำไวพจน์และวิเคราะห์ความหมายของคำสัญลักษณ์ ที่ปรากฏในร้อยกรองได้
2. สังเคราะห์คำที่ทำให้เกิดความงามเชิงวรรณศิลป์ได้อย่างมีความหมายและถูกต้อง ตามประเภทของร้อยกรองที่กำหนดให้

เนื้อหา การเตรียมคำและการเลือกใช้คำในร้อยกรอง

คาบที่ 1

1. ขั้นสร้างความสนใจ (15 นาที)

1.1 นักเรียนเล่นเกมปริศนาคำทายผะหมี่

1.2 นักเรียนตรวจดูคำตอบ พร้อมฟังครูอธิบายความหมายของคำว่า "ผะหมี่"

ซึ่งมีทั้งผะหมี่คำกลอน ผะหมี่คำโคลง ผะหมี่คำกาพย์

2. ชั้นแจ้จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แผนโปรงใส (5 นาที)

2.1 นักเรียนสามารถจำแนกความหมายของคำไวพจน์และวิเคราะห์ความหมายของคำสัญลักษณ์ที่ปรากฏในร้อยกรองได้

2.2 นักเรียนสามารถสังเคราะห์คำที่ทำให้เกิดความงามเชิงวรรณศิลป์ได้อย่างมีความหมายและถูกต้องตามประเภทของร้อยกรองที่กำหนดให้

3. ชั้นทบทวนความรู้เดิม (10 นาที)

นักเรียนแต่ละคนเขียนอธิบายรูปแบบของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ลงในสมุดจดงาน

4. ชั้นเสนอทเรียนใหม่ โดยใช้แผนโปรงใส (15 นาที)

ครูอธิบายเกี่ยวกับความงามเชิงวรรณศิลป์ของกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

5. ชั้นให้แนวทางการเรียนรู้ โดยใช้แผนโปรงใส (5 นาที)

ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับศิลปะในการเรียบเรียงถ้อยคำในร้อยกรองให้เกิดความไพเราะ

คาบที่ 2

6. ชั้นปฏิบัติการกิจกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ตั้งชื่อกลุ่มและอ่านร้อยกรองประกอบการฝึก พร้อมแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม (10 นาที)

กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาสาระสำคัญ พร้อมปฏิบัติการฝึกปฏิบัติที่ (30 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาสาระสำคัญที่ 1 - 5

พร้อมปฏิบัติการฝึกปฏิบัติที่ 1 - 5

1.1 ความรู้เกี่ยวกับคำไวพจน์และคำสัญลักษณ์ (สาระสำคัญที่ 1, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 1)

1.2 ความรู้เกี่ยวกับคำที่ทำให้เกิดภาพและคำเลียนเสียงธรรมชาติ (สาระสำคัญที่ 2, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 2)

1.3 ความรู้เกี่ยวกับการเล่นคำ (สาระสำคัญที่ 3, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 3)

1.4 ความรู้เกี่ยวกับคำอุปมาและคำอุปลักษณะ (สาระสำคัญที่ 4, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 4)

1.5 ความรู้เกี่ยวกับคำอุปจน์และคำบุคลาธิษฐาน (สาระสำคัญที่ 5, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 5)

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนสรุปสาระสำคัญลงในใบสรุปสาระสำคัญ เพื่อเป็นผลงานกลุ่ม (10 นาที)

คาบที่ 3

กิจกรรมวิเคราะห์ นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์กลุ่มละ 1 หัวข้อ (50 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์ที่ 1 - 5

1.1 วิเคราะห์ความงามเชิงวรรณศิลป์ของกลอนสุภาพ (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 1)

1.2 วิเคราะห์ความงามเชิงวรรณศิลป์ของโคลงสี่สุภาพ (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 2)

1.3 วิเคราะห์ความงามเชิงวรรณศิลป์ของกาพย์ยานี 11 (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 3)

1.4 วิเคราะห์ความงามเชิงวรรณศิลป์ของกาพย์ฉบัง 16 (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 4)

1.5 วิเคราะห์ความงามเชิงวรรณศิลป์ของกาพย์สุรางคนางค์ 28 (กิจกรรมวิเคราะห์

ที่ 5)

คาบที่ 4

7. ชื่นแจงผลการปฏิบัติกิจกรรม (50 นาที)

นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้น เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์

คาบที่ 5

8. ชื่นประเมินผล

8.1 นักเรียนปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะเป็นรายบุคคล (40 นาที)

แบบฝึกเสริมทักษะ

1. จำแนกความหมายของคำไวพจน์และวิเคราะห์ความหมายของคำสัญลักษณ์ที่ปรากฏในร้อยกรอง

2. สังเคราะห์คำที่ทำให้เกิดความงามเชิงวรรณศิลป์ได้อย่างมีความหมายและถูกต้องตามประเภทของร้อยกรองที่กำหนดให้

8.2 นักเรียนรับแผ่นเฉลยจากครู พร้อมแลกเปลี่ยนกันตรวจแบบฝึกเสริมทักษะ
(10 นาที)

คาบที่ 6

8.3 ครูประเมินผลงาน พร้อมกล่าวคำติชมและเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่อง
(20 นาที)

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (30 นาที)

9.1 นักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะไม่ผ่านเกณฑ์ 80 % พบครูในเวลาเรียน เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการทำแบบฝึกเสริมความรู้

9.2 นักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะผ่านเกณฑ์ 80 % เลือกทำแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ ภายในเวลาที่กำหนดให้

สื่อการเรียนการสอน

1. ปริศนาคำทายผะหมี่
2. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับความงามเชิงวรรณศิลป์ของกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ
กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28
4. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับศิลปะในการใช้ถ้อยคำในร้อยกรองให้เกิดความไพเราะ
5. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 2
6. แผ่นเฉลยแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 2
7. สมุดจดงานของนักเรียน

**แผนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน
(แผนการสอนกลุ่มทดลอง)**

แบบฝึกเสริมทักษะหน่วยที่ 3 วิชาการเขียน 1 ท 041 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เรื่องการศึกษาแนวคิดและการเชื่อมโยงความคิด เวลา 2 คาบ คาบที่ 1 - 2

สาระสำคัญ

แนวความคิดคือความคิดของกวีที่สะท้อนให้เห็นความคิด จินตนาการและทฤษฎีของกวีที่ต้องการจะถ่ายทอดความคิดนั้นๆออกมาเป็นถ้อยคำที่ไพเราะ การศึกษาแนวคิดทำให้รู้จักลำดับความคิดตลอดจนได้แบบอย่างแนวคิดจากร้อยกรองที่มีประโยชน์ แฝงด้วยแง่คิด คติธรรม ภูมิปัญญาและเจตนารมณ์ของผู้แต่ง เพื่อปลูกเร้าให้เกิดความคิด สามารถวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองเกี่ยวกับแนวคิดได้อย่างกว้างขวางหลายแง่มุม

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักแนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในร้อยกรองตลอดจนเชื่อมโยงความคิดจากคำหรือภาพที่กำหนดให้

จุดประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. วิเคราะห์แนวคิดและสาระสำคัญในร้อยกรองที่กำหนดให้ว่า ผู้แต่งมีแนวคิดใดและใจความของสารในร้อยกรองนั้นว่าอย่างไร
2. สังเคราะห์คำในการเขียนบรรยายความคิด ความรู้สึกของตนต่อคำที่กำหนดให้โดยเรียบเรียงเป็นกลอนสุภาพ

เนื้อหา การศึกษาแนวคิดและการเชื่อมโยงความคิด

คาบที่ 1

1. ขั้นสร้างความสนใจ (5 นาที)

ครูนำเทียนไขมาจุด ให้นักเรียนมองดูเทียนไขแล้วพูดแสดงความรู้สึกนึกคิด

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโปรงใส (5 นาที)

2.1 วิเคราะห์แนวคิดและสาระสำคัญในร้อยกรองที่กำหนดให้ว่า ผู้แต่งมีแนวคิดใด

และใจความของสารในร้อยกรองนั้นว่าอย่างไร

2.2 สังเคราะห์คำในการเขียนบรรยายความคิด ความรู้สึกของตนต่อคำที่กำหนดให้ โดยเรียบเรียงเป็นกลอนสุภาพ

3. ขัณฑ์บทความความรู้เดิม (5 นาที)

นักเรียนแต่ละคนเขียนอธิบายศิลปะในการใช้ถ้อยคำในร้อยกรองให้เกิดความไพเราะ ลงในสมุดงาน

4. ขัณฑ์เสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้แผ่นโปสเตอร์ (5 นาที)

ครูอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดต่างๆในร้อยกรอง

5. ขัณฑ์ให้แนวทางการเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโปสเตอร์ (5 นาที)

ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณค่าของร้อยกรอง

6. ขัณฑ์ปฏิบัติกิจกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ตั้งชื่อกลุ่มและอ่านร้อยกรองประกอบการฝึก พร้อมแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม (5 นาที)

กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาค้นคว้าพร้อมปฏิบัติกิจกรรมฝึกปฏิบัติ (15 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่ 1 พร้อมปฏิบัติกิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดต่างๆในร้อยกรอง (สาระสำคัญที่ 1, กิจกรรมการฝึกที่ 1)

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนสรุปสาระสำคัญลงในใบสรุปสาระสำคัญ เพื่อเป็นผลงานกลุ่ม (5 นาที)

คาบที่ 2

กิจกรรมวิเคราะห์ นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ในกลอนสุภาพที่กำหนดให้ กลุ่มละ 1 หัวข้อ (10 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์ที่ 1 - 5

วิเคราะห์แนวคิดต่างๆในกลอนสุภาพ (กิจกรรมวิเคราะห์ที่ 1 - 5)

7. ขัณฑ์แจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม (5 นาที)

นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมาจับฉลาก เพื่อหาตัวแทนเพียงกลุ่มเดียวในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์

8. ชั้นประเมินผล

8.1 นักเรียนปฏิบัติงานฝึกทักษะเป็นรายบุคคล (15 นาที)

แบบฝึกเสริมทักษะ

1. วิเคราะห์แนวคิดและสาระสำคัญในร้อยกรองที่กำหนดให้ว่า ผู้แต่งมีแนวคิดใด และใจความของสารในร้อยกรองนั้นว่าอย่างไร

2. สังเคราะห์คำในการเขียนบรรยายความคิด ความรู้สึกของตนต่อคำที่กำหนดให้ โดยเรียบเรียงเป็นกลอนสุภาพ

8.2 นักเรียนรับแผ่นเฉลยจากครู พร้อมแลกเปลี่ยนกันตรวจแบบฝึกเสริมทักษะ (5 นาที)

8.3 ครูประเมินผลงาน พร้อมกล่าวคำชื่นชมและเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่อง (5 นาที)

9. ชั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (10 นาที)

9.1 นักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะไม่ผ่านเกณฑ์ 80 % พบครูในเวลาเรียน เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการทำแบบฝึกเสริมความรู้

9.2 นักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะผ่านเกณฑ์ 80 % เลือกทำแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ ภายในเวลาที่กำหนดให้

สื่อการเรียนการสอน

1. เทียนไข
2. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับจุดประสงค์
3. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับแนวคิดต่างๆ ในร้อยกรอง
4. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับคุณค่าของร้อยกรอง
5. แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 3
6. แผ่นเฉลยแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 3
7. สมุดจดงานของนักเรียน

แผนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอน
(แผนการสอนกลุ่มทดลอง)

แบบฝึกเสริมทักษะหน่วยที่ 4 วิชาการเขียน 1 ท 041 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 เรื่องการเขียนร้อยกรอง เวลา 6 คาบ คาบที่ 1 - 6

สาระสำคัญ

การเขียนร้อยกรองที่ดีต้องมีศิลปะในการเรียบเรียงถ้อยคำ การนำเสนอความคิด การเขียนตามลักษณะบังคับของร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับรูปแบบและเนื้อหา ในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก จินตนาการ ประสบการณ์ให้ผู้อ่านประทับใจ ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะบังคับของร้อยกรอง การใช้ภาษาอย่างมีศิลปะในการเรียบเรียงถ้อยคำ การลำดับความคิด จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสร้งงานเขียนร้อยกรองให้มีความไพเราะ มีคุณค่าและน่าสนใจ

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการออกมาในรูปแบบของร้อยกรองตามความถนัดและความสนใจของแต่ละคน

จุดประสงค์นำทาง เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรองที่กำหนดให้ พร้อมวิจารณ์ข้อดี ข้อเสียและเขียนข้อเสนอแนะได้
2. สังเคราะห์กลุ่มคำสำนวน พยางค์ที่กำหนดให้ นำมาเขียนเป็นร้อยกรองได้
3. สังเคราะห์คำ นำมาเขียนร้อยกรองบรรยายภาพตามความถนัดและความสนใจของตนเองได้

เนื้อหา การเขียนร้อยกรอง

คาบที่ 1

1. ขั้นสร้างความสนใจ (15 นาที)

1.1 ครูอธิบายวิธีเล่นกลอนจอกวอน พร้อมบอกคุณค่าของกลอนจอกวอนในด้านภาษาและปฏิกิริยาไหวพริบ

- 1.2 นักเรียนเล่นกลอนจอกวอน

2. ชั้นแจ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโปรงใส (5 นาที)

2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรองที่กำหนดให้ พร้อมวิจารณ์ข้อดี ข้อเสียและเขียนข้อเสนอแนะได้

2.2 นักเรียนสามารถสังเคราะห์กลุ่มคำสำนวน พยางค์ที่กำหนดให้ นำมาเขียนเป็นร้อยกรองได้

2.3 นักเรียนสามารถสังเคราะห์คำ นำมาเขียนร้อยกรองบรรยายภาพตามความถนัดและความสนใจของตนเองได้

3. ชั้นทบทวนความรู้เดิม (10 นาที)

นักเรียนเขียนอธิบายหลักการวิเคราะห์แนวคิดในร้อยกรองลงในสมุดจดงาน

4. ชั้นเสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้แผ่นโปรงใส (15 นาที)

ครูอธิบายเกี่ยวกับกลวิธีในการเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

5. ชั้นให้แนวทางการเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโปรงใส (5 นาที)

ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติในการเขียนร้อยกรอง

คาบที่ 2

6. ชั้นปฏิบัติกิจกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ตั้งชื่อกลุ่มและอ่านร้อยกรองประกอบการฝึก พร้อมแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม (10 นาที)

กิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาค้นคว้าพร้อมปฏิบัติกิจกรรมฝึกปฏิบัติ (30 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่ 1 – 3 พร้อมปฏิบัติกิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 1 - 3

1.1 ความรู้เกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติสำหรับผู้ที่เขียนร้อยกรอง (สาระสำคัญที่ 1, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 1)

1.2 ความรู้เกี่ยวกับลำดับขั้นในการเขียนร้อยกรอง (สาระสำคัญที่ 2, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 2)

1.3 ความรู้เกี่ยวกับศิลปะในการเขียนร้อยกรอง (สาระสำคัญที่ 3, กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 3)

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนสรุปสาระสำคัญลงในใบสรุปสาระสำคัญ เพื่อเป็นผลงานกลุ่ม (10 นาที)

คาบที่ 3

กิจกรรมวิเคราะห์ นักเรียนแต่ละกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์เรื่อง "กลอนเฟื่องเรื่องสมุนไพร" (50 นาที)

นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์เรื่อง "กลอนเฟื่องเรื่องสมุนไพร"

คาบที่ 4

7. ขึ้นแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม (50 นาที)

นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้น เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์

คาบที่ 5

8. ขึ้นประเมินผล

8.1 นักเรียนปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะเป็นรายบุคคล (40 นาที)

แบบฝึกเสริมทักษะ

1. วิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรองที่กำหนดให้ พร้อมวิจารณ์ข้อดี ข้อเสียและเขียนข้อเสนอแนะ

2. สังเคราะห์กลุ่มคำสำนวน พยางค์ที่กำหนดให้ นำมาเขียนเป็นร้อยกรอง

3. สังเคราะห์คำ นำมาเขียนร้อยกรองบรรยายภาพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

8.2 นักเรียนรับแผ่นเฉลยจากครู พร้อมแลกเปลี่ยนกันตรวจแบบฝึกเสริมทักษะ (10 นาที)

คาบที่ 6

8.3 ครูประเมินผลงาน พร้อมกล่าวคำติชมและเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่อง (20 นาที)

9. ขึ้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (30 นาที)

9.1 นักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะไม่ผ่านเกณฑ์ 80 % พบครูในเวลาเรียนเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการทำแบบฝึกเสริมความรู้

9.2 นักเรียนที่ปฏิบัติแบบฝึกเสริมทักษะผ่านเกณฑ์ 80 % เลือกทำแบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ

สื่อการเรียนการสอน

1. กลอนจohonวน
2. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับกลวิธีในการเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ
4. โคลงสี่สุภาพ ภาพยยานี 11 ภาพยฉบัง 16 และภาพยสรูางค nangค 28
5. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติในการเขียนร้อยกรอง
6. แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 4
7. แผ่นเฉลยแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง หน่วยที่ 4
8. สมุดจดงานของนักเรียน

2.1 นักเรียนสามารถเขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์ลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ได้

2.2 นักเรียนสามารถสังเคราะห์คำที่เหมาะสมในการเลือกแต่งร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ได้

3. ขัณฑ์ทศพรความรู้เดิม (10 นาที)

นักเรียนแต่ละคนเขียนอธิบายข้อแตกต่างระหว่างร้อยแก้วกับร้อยกรองลงในสมุดจดงาน

4. ขัณฑ์เสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้แผ่นโปรงใส (15 นาที)

ครูฉายแผ่นโปรงใสเกี่ยวกับลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

5. ขัณฑ์ให้แนวทางการเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโปรงใส (5 นาที)

ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะบังคับสำคัญที่ร้อยกรองทุกประเภทต้องมี

คาบที่ 2

6. ขัณฑ์ปฏิบัติกิจกรรม

6.1 นักเรียนแต่ละคนอ่านความหมายและลักษณะของร้อยกรองจากแผ่นโปรงใส (5 นาที)

6.2 นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม (5 นาที)

6.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 1 - 5 พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในใบงานที่ 1 - 5 (40 นาที)

6.3.1 คณะ (ใบความรู้ที่ 1 , ใบงานที่ 1)

6.3.2 สัมผัส (ใบความรู้ที่ 2 , ใบงานที่ 2)

6.3.3 เสียงวรรณยุกต์ (ใบความรู้ที่ 3 , ใบงานที่ 3)

6.3.4 คำเอก คำโท (ใบความรู้ที่ 4 , ใบงานที่ 4)

6.3.5 คำเป็น คำตาย (ใบความรู้ที่ 5 , ใบงานที่ 5)

คาบที่ 3

6.4 นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์ในใบงานที่ 6 - 10 กลุ่มละ 1 หัวข้อ (50 นาที)

- 6.4.1 วิเคราะห์ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ (ใบงานที่ 6)
- 6.4.2 วิเคราะห์ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ (ใบงานที่ 7)
- 6.4.3 วิเคราะห์ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี 11 (ใบงานที่ 8)
- 6.4.4 วิเคราะห์ลักษณะบังคับของกาพย์ฉบัง 16 (ใบงานที่ 9)
- 6.4.5 วิเคราะห์ลักษณะบังคับของกาพย์สุรางคนางค์ 28 (ใบงานที่ 10)

คาบที่ 4

7. ขึ้นแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม (50 นาที)

นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้น เพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์ในใบงานที่ 6 - 10

คาบที่ 5

8. ขึ้นประเมินผล

8.1 นักเรียนปฏิบัติแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคล (40 นาที)

8.2 นักเรียนรับแผ่นเฉลยจากครู พร้อมแลกเปลี่ยนกันตรวจ (10 นาที)

คาบที่ 6

8.3 ครูประเมินผลงาน พร้อมกล่าวคำติชมและเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่อง (20 นาที)

9. ขึ้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (30 นาที)

นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปสาระสำคัญและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ลงในสมุดจดงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. ปริศนาคำทาย
2. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28
4. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับลักษณะบังคับสำคัญที่ร้อยกรองทุกประเภทต้องมี
5. แผ่นโปรงใสเกี่ยวกับความหมายของร้อยกรอง
6. ใบความรู้ที่ 1 - 5

7. ใบงานที่ 1 - 10
8. แบบฝึกหัดตามคู่มือครู หน่วยที่ 1
9. แผ่นเฉลยแบบฝึกหัดตามคู่มือครู หน่วยที่ 1
10. สมุดจดงานของนักเรียน

อ่านร้อยกรองในใจให้รอบคอบ
วรรคบาทบทที่ปรากฏกำหนดมา

เพื่อประกอบการฝึกควรรศึกษา
บ่งบอกว่ากลอนโคลงกาพย์ทราบกฎเกณฑ์
(วรรณศิริ ผลประมุข)

กลอนสุภาพ

วรรคสัดับรับรองส่งตรงสัมผัส	ควรเคร่งครัดหลักเกณฑ์ไว้ให้ศึกษา
สองวรรคเรียกหนึ่งคำกลอนสอนกันมา	วรรคหนึ่งถ้าถึงเก้าคำอย่าอย่าเกิน
กำหนดเสียงวรรณยุกต์ทุกท้าววรรค	ต้องตระหนักเสียงห้ามใช้ให้ผิดเพี้ยน
แต่งร้อยกรองร่วมสมัยอย่าให้เพี้ยน	ควรจะเดินตามท่านภู่อุดครูกลอน

(วรรณศิริ ผลประมุข)

โคลงสี่สุภาพ

เอกเจ็ดโทสี่นี้	บังคับ
เอกโทษโทโทษนับ	ช่วยได้
สัมผัสส่งโยรับ	มาเชื่อม
แทนคำเอกคำตายไว้	เลี่ยงใช้ดงาม
สามสิบคำไม่ได้	นับเสริม สร้อยเยย
โคลงสี่หลักคำเต็ม	เพิ่มย้าย
แปดวรรคสี่บาทเต็ม	ควรแต่ง ครบนา
มีสี่คำวรรคท้าย	ใช้สร้อยคำจริง

(วรรณศิริ ผลประมุข)

กาพย์ยานี 11

สองวรรคหนึ่งบาทนี้	กาพย์ยานีสิบเอ็ดคำ
หน้าห้าหลังหกห้า	คำอย่าซ้ำจำขึ้นใจ
หนึ่งบทมีสี่วรรค	ไม่เน้นหนักสัมผัสใน
สัมผัสนอกต้องใช้	เชื่อมบทใหม่มีครบครัน

(วรรณศิริ ผลประมุข)

ภาพย์ฉบั้ง 16

ภาพย์ฉบั้งลืบทกจดจำ

วรรคหนึ่งหกคำ

วรรคสองสี่คำจำง่าย

วรรคสามหกคำเชื่อมท้าย

สัมผัสอย่าหาย

หนึ่งบทมีสามวรรคพอ

(วรรณศิริ ผลประมูล)

ภาพย์สุรางคนางค์ 28

สุรางคนางค์

ยี่สิบแปดคำวาง

หนึ่งบทเจ็ดวรรค

สัมผัสบังคับ

ต้องจับเป็นหลัก

ให้เห็นประจักษ์

หนึ่งวรรคสี่คำ

สัมผัสเชื่อมบท

หนึ่งสองปรากฏ

ทำยวรรคให้ย้า

ไพเราะเพราะพริ้ง

ยอดเยี่ยมล้ำนำ

สัมผัสอย่าซ้ำ

ความหมายต้องมี

(วรรณศิริ ผลประมูล)

นี่ภาพออกใหม่ครับ

สาระสำคัญที่ 2

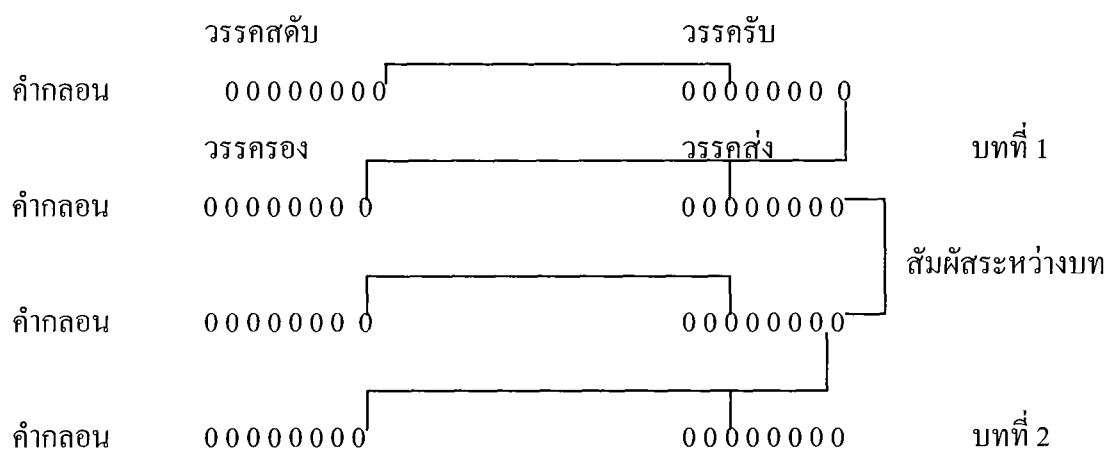
ความรู้เกี่ยวกับสัมผัส

สัมผัสคือคำคล้องจองกัน ซึ่งเป็นลักษณะบังคับในร้อยกรองทุกประเภท

คำสัมผัสมี 4 ชนิดคือ

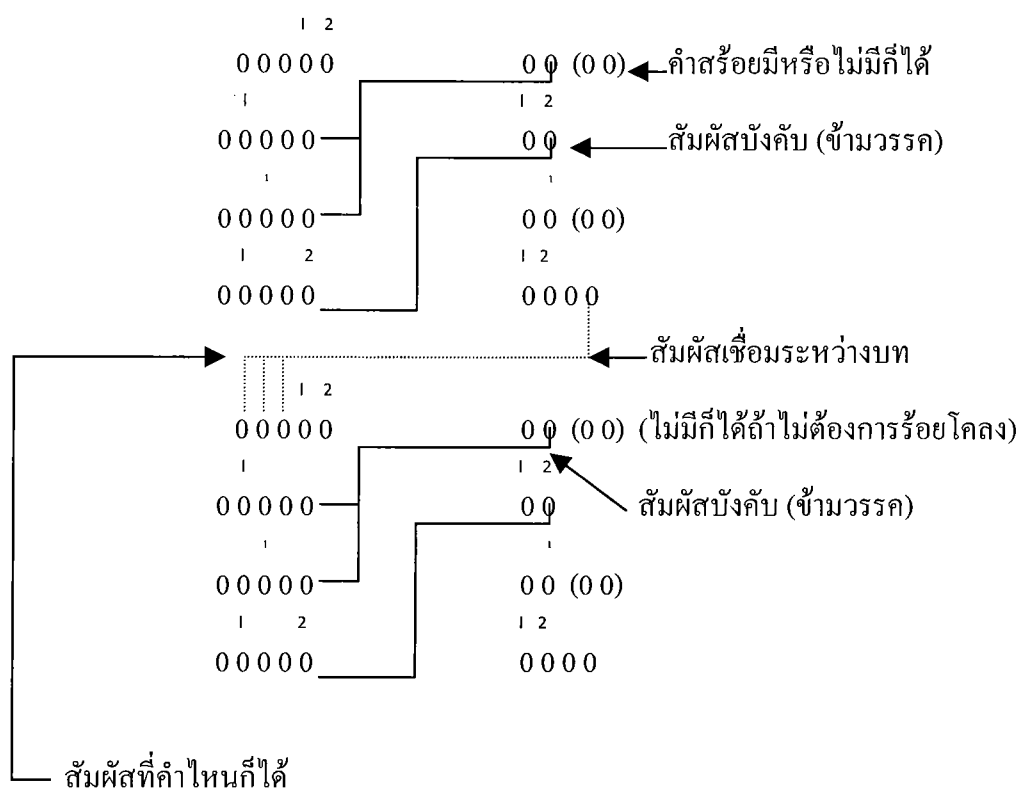
1. สัมผัสสระคือ คำที่มีเสียงสระคล้องจองเป็นเสียงสระเดียวกันเช่น คน สัมผัสกับ ทน หน จน
ถ้าเป็นคำที่มีตัวสะกดก็ต้องเป็นตัวสะกดในมาตราตัวสะกดเดียวกัน เช่น เทียม สัมผัสกับ เปี่ยม
เยี่ยม เติรม
2. สัมผัสอักษรหรือสัมผัสพยัญชนะคือ คำที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงเดียวกันเช่น มิ่ง สัมผัสกับ
เมือง มด มาก หรือคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะที่มีเสียงสูงต่ำเข้าคู่กัน เช่น คิด สัมผัสกับ ขำ
เจียด และคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะควบกล้ำชุดเดียวกัน เช่น ปรับ สัมผัสกับ ปราย ปรง
1. สัมผัสในคือ คำคล้องจองภายในวรรคเดียวกัน จะเป็นสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษรก็ได้
แล้วแต่ความเหมาะสม เพื่อช่วยให้ร้อยกรองมีความไพเราะยิ่งขึ้น เช่น ระฆังวังเวงแว่ว
2. สัมผัสนอกคือ คำคล้องจองกันระหว่างวรรค เป็นสัมผัสบังคับในร้อยกรองทุกประเภท
และกำหนดให้ใช้สัมผัสสระเท่านั้น

ผังแผนผังลักษณะบังคับสัมผัสของกลอนสุภาพ

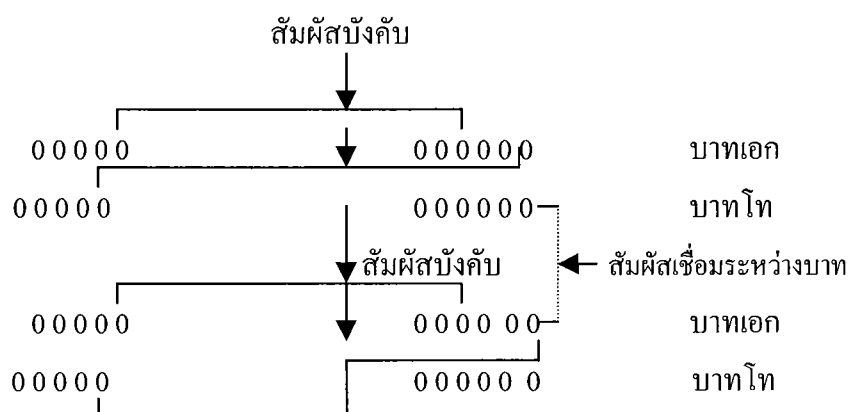

แผนผังลักษณะบังคับสัมพัทธ์ของโคลงสี่สุภาพ

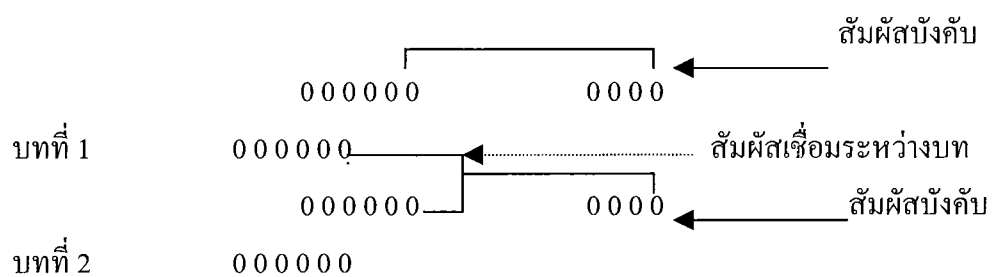
เอก 7 โท 4

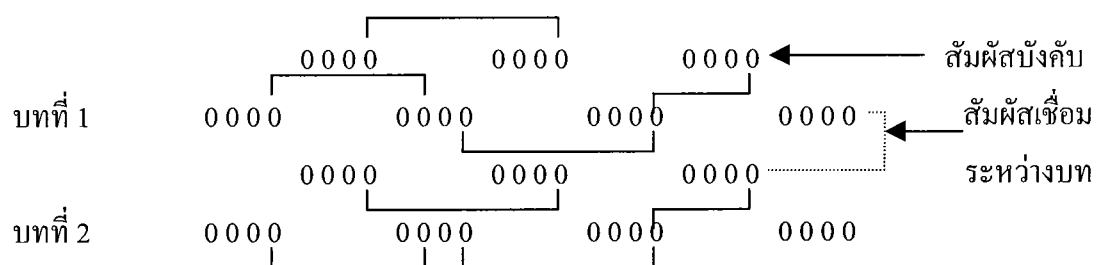
แผนผังลักษณะบังคับสัมพัทธ์ของกาพย์ยานี 11

แผนผังลักษณะบังคับสัมพัทธ์ของภาพย่นบั้ 16

แผนผังลักษณะบังคับสัมพัทธ์ของภาพย่นสร้างคนางค์ 28

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 2

สัมผัส

ก. หาคำคล้องจอง ที่มีเสียงสระเดียวกันกับคำที่กำหนดให้อย่างละ 5 คำ

ตัวอย่าง

บ้านเดี่ยว	เหลียวแล	แยแส	แก้ไข	ให้ปัน	วันหยุด
ล่องลอย					
ช่วยเหลือ					
คือคิง					
ลูกแก้ว					
ห่านฟ้า					

ข. หาคำคล้องจอง ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเสียงเดียวกันกับคำที่กำหนดให้อย่างละ 5 คำ

ตัวอย่าง

สาว	สาว	ส่อง	สด	สวย	สุข
ผ่าน					
อาบ					
ขวัญ					
ท้อ					
ลอง					

ก. หาคำค้องจอง ที่มีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะควบเดียวกันกับคำที่กำหนดให้อย่างละ 5 คำ

ตัวอย่าง

ปลื้ม	ปลอม	ปลง	แปลก	ปลวก	ปลิง
ปรับ					
ตรวจ					
ขวา					
ความ					
ครบ					

ง. พิจารณาคำที่เป็นที่สัมผัสนอก และสัมผัสในของร้อยกรองที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

เรื่องรักโลกโกรธหลงปลงไม่ได้ เปรียบเหมือนไฟเผาเผาเงาหลอกหลอน
 ดับกิเลสแห่งทุกข์สุขแน่นอน พระท่านสอนให้ปล่อยวางพึ่งทางธรรม
 (วรรณศิริ ผลประมุข)

สัมผัสนอก ได้ - ไฟ, หลอน - นอน - สอน

สัมผัสใน

วรรคที่ 1 หลง - ปลง
 วรรคที่ 2 เผา - เงา
 วรรคที่ 3 ทุกข์ - สุข
 วรรคที่ 4 วาง - ทาง

1. คับกายในบ้านช่อง ลำพัง
 นอนนั่งยังมีรัง อยู่ไชร่
 คับจิตคิดประดัง หดหู่
 คับที่มีสุขได้ ทุกข์ร้อนคับใจ
 (วรรณศิริ ผลประมุข)

สัมผัสนอก.....

สัมผัสใน

.....

2. ใครซังหวังร้ายกับเรา ห่างให้ไกลเขา
 อย่างแข่งแก่งบ้างสร้างกรรม
 (วรรณศิริ ผลประมุข)

สัมผัสนอก.....

สัมผัสใน

.....

3. ไอคินและกลืนหญ้า
งามเหลือเหนือกลางใต้

สัมผัสป่าฟ้าเมืองไทย
เล็กหลงไหลไปต่างแดน
(วรรณศิริ ผลประมูล)

สัมผัสนอก.....

สัมผัสใน

.....
.....
.....

4. มองดูคล่อง เน้าเหม็นเป็นฟอง ขยะปะปน
ขอร้องน้องพี่ ช่วยที่มีผล ปรับถ่ายสายชล ให้ฟื้นคืนมา
(วรรณศิริ ผลประมูล)

สัมผัสนอก.....

สัมผัสใน

.....
.....
.....

5. เกิดเป็นคนจนเงินทองของมีค่า
รายน้าใจรยความดีศักดิ์ศรีเรา

ยังดีกว่าจนปัญญาพาโง่เขลา
อย่าคอยเฝ้าเบียดเบียนใครมันไม่ดี
(วรรณศิริ ผลประมูล)

สัมผัสนอก.....

สัมผัสใน

.....
.....
.....

เก่งจังเลยครับ

อ่านสาระสำคัญกันมาแล้ว
ลองสรุปกิจกรรมที่ทำมา

พร้อมทดลองแก้การฝึกควรรศึกษา
ทุกเนื้อหาสาระลองประมวล
วรรณคดี ผลประมุล

ใบสรุปสาระสำคัญ

เลือกวิเคราะห์หรือกรองลงเพียงหนึ่ง
ทั้งกฎเกณฑ์สาระที่ปะปน

เสร็จแล้วจึงอภิปรายขยายผล
อย่าดกหล่นต้องรอบคอบตอบให้ดี
(วรรณศิริ ผลประมูล)

กิจกรรมวิเคราะห์กลอนสุภาพ

พ่อส่งเรียนไปเท่าไรพี่ไม่จบ
ต้องขยว้าขยควายขยแรงงาน
น้องเลยไม่ได้เรียนเพียรช่วยแม่
ทำไมพี่ใจดำทำลงคอ

ดอกเบี๋ยทบเกินกำลังยังล้างผลาญ
นี่ก็นานนับปีที่พ่อรอ
พ่อก็เฝ้าป่วยไข้อยู่ไกลหมอ
หยาดเหงื่อพ่อที่อาบเย็นซาบทรง
(วรรณศิริ ผลประมูล)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

2. เลือกสรรวรรคที่ประทับใจพร้อมให้เหตุผล

.....

.....

.....

3. วิเคราะห์โดยตอบข้อสังเกตเกี่ยวกับในลักษณะบังคับของกลอนสุภาพที่ปรากฏ

.....

.....

.....

.....

เก่งจังเลยครับ

งานฝึกเสริมทักษะเพื่อจะวัด	แบบฝึกหัดจุดประสงค์ตรงเนื้อหา
เรียนสาระสำคัญฝึกกันมา	ถึงเวลาประเมินผลทุกคนเป็น
ลักษณะบังคับได้รับรู้	จำแนกดูประเภทสังเกตเห็น
เขียนแผนผังพร้อมวิเคราะห์เจาะประเด็น	ไขยากเย็นกลอนโคลงกาพย์ทราบทั่วกัน
สังเคราะห์คำในร้อยกรองให้อ่องแท้	กำหนดแค่คำที่ให้ไว้เลือกสรร
ถูกกฎตามลักษณะคำประพันธ์	สิบข้อนั้นแปดข้อถึงจึงผ่านเกณฑ์
	(วรรณศิริ ผลประมูล)

งานฝึกเสริมทักษะ

ก. เขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์ลักษณะบังคับของร้อยกรองที่กำหนดให้

ทำลายสิ่งแวดล้อม	ผลลัพธ์ย่อมเกิดตามมา
ตัดไม้ทำลายป่า	ของเสียพาลงคลองคู
อากาศก็เป็นพิษ	วิปริตผิดฤดู
ระหว่างผู้ก่อมลพิษ	หรือจะสู้ผู้ทำลาย
	(วรรณศิริ ผลประมูล)

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

.....

.....

แนวคิด

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกเสริมความรู้

ก. เขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์ลักษณะบังคับของร้อยกรองที่กำหนดให้

เกียรติยศเงินทองของมีค่า แท้ใช้สิ่งสำคัญไม่มั่งคั่ง	แสงหากันไปไฟลุ่มหลง สิ่งสูงส่งควรแสงกำแพงบุญ (วรรณศิริ ผลประมุล)
--	--

แผนผัง

ร้อยกรองประเภท

แนวคิด

ข. สังเคราะห์คำที่เหมาะสมในการเลือกแต่งร้อยกรองที่กำหนดให้

1. เรียงกลุ่มคำที่กำหนดให้เป็นร้อยกรองที่ถูกต้องตามลักษณะบังคับ คณะ สัมผัส
เสียงวรรณยุกต์ทำนองของกลอนสุภาพและได้ใจความ

ฐานต่ำ/ ภูเขาสูง/ กว่าต้นหญ้า
สอนให้ปลง/ แน่นอน/ เอาอะไร

เหนียวหงส์/ คูฝูงกา/ บินสูง
สูงต่ำ/ มีขึ้นลง/ ต้องทำใจ
(วรรณศิริ ผลประมุล)

ตอบ

2. แยกแยะกลุ่มคำที่กำหนดให้ เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับ
ของกาพย์ยานี 11 และได้ใจความ

สอนอะไร

สะกิดใจ

ส่องชีวิต

ย้อนดูตัว

ตอบ

คำน้อง.....

ให้แง่คิด.....

ละคร.....

จบแล้วให้.....

(วรรณศิริ ผลประมุล)

3. แยกแยะคำสัมผัสนอกให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของกาพย์สุรางคนางค์ 28 และได้ใจความ

ตอบ เรียนวิทย์..... สำคัญ..... ภาษา.....

ขอเพียงตั้งใจ..... เรียนให้..... คอยหมั่น..... เอ็นทรานซ์.....

(วรรณศิริ ผลประมูล)

4. แยกแยะคำเอก คำโท ที่กำหนดให้ เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ตามลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ และได้ใจความ

ตอบ ทุกคนคิดต่อ..... อธรรม

คนชั่วจะรับกรรม ก่อ.....

ลอยนวล..... หลากจำ เป็น.....

หลงเชื่อถูกหลอกใช้ หน้ารับกรรม

(วรรณศิริ ผลประมูล)

5. แยกแยะคำที่กำหนดให้ เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของกาพย์ฉบัง 16 และได้ใจความ

ตอบ เวทีชีวิต..... สวมบท.....

มีใจกำกับ.....

(วรรณศิริ ผลประมูล)

แบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ

ก. เขียนสำนวน สุภาษิต พ้องเพย ที่คล้องจอง ตามประเภทที่กำหนดให้

1. ประเภทมีเสียงคล้องจอง 4 คำเรียงกัน

.....

.....

.....

.....

2. ประเภทมีเสียงคล้องจอง 6 คำเรียงกัน

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประเภทมีเสียงคล้องจอง 8 คำเรียงกัน

.....

.....

.....

.....

4. ประเภทมีเสียงคล้องจอง 10 คำเรียงกัน

.....

.....

.....

.....

5. ประเภทมีเสียงคล้องจอง 12 คำเรียงกัน

.....

.....

.....

.....

ข. เลือกภาพที่กำหนดให้จำนวน 1 ภาพ แล้วเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ
กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 หรือกาพย์สุรางคนางค์ 28 มา 1 ประเภทตามความสนใจ
จำนวน 2 บท

.....

.....

.....

.....

.....

.....

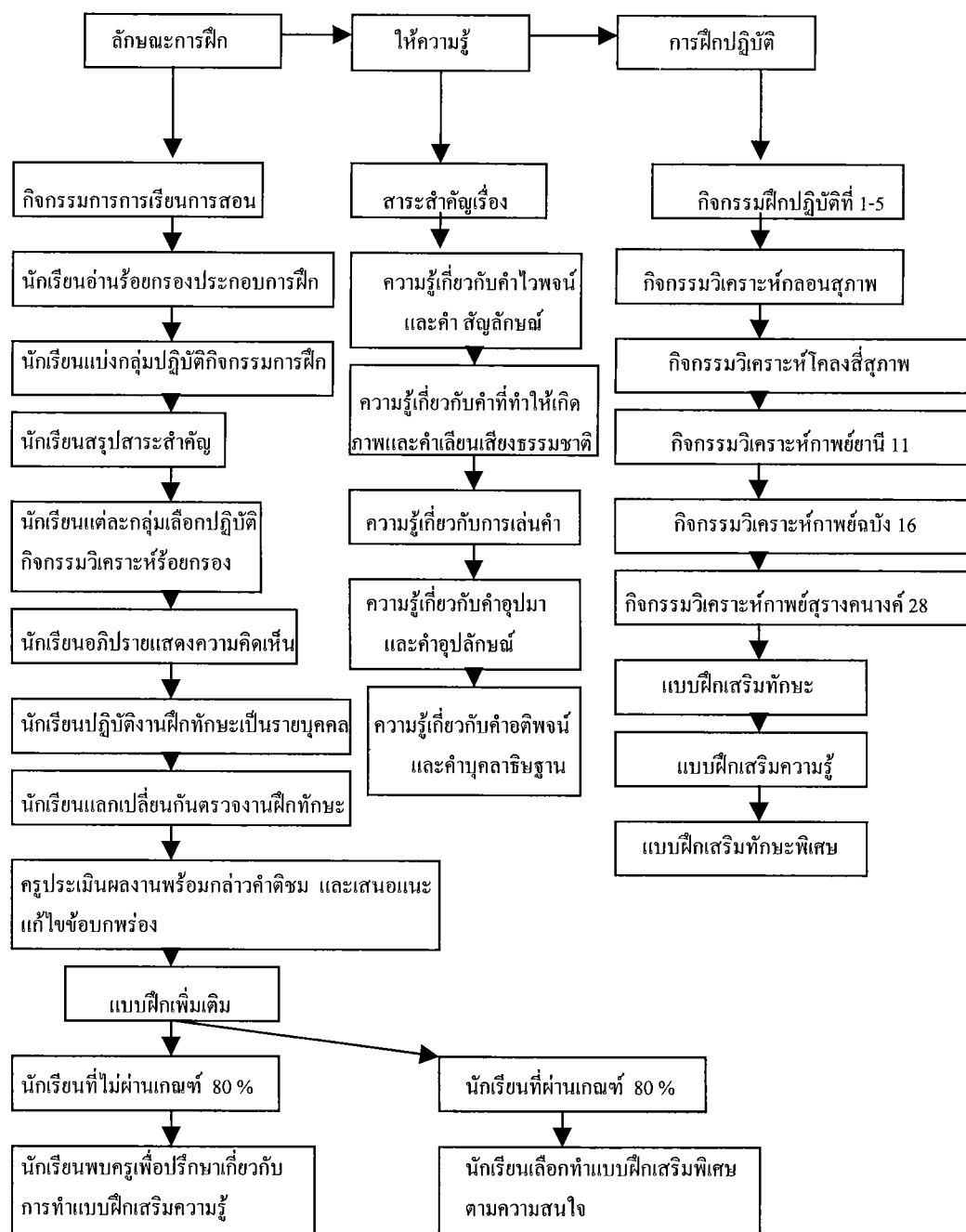
เก่งมากครับ

องค์ประกอบของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง

หน่วยที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง

การเรียงถ้อยร้อยกรองลงพินิจ
วรรณศิลป์ศิลปะคำประพันธ์

จะสัมฤทธิ์เพราะคลังคำนำเลือกสรร
ศึกษากันให้กระจ่างเพื่อสร้างคำ
(วรรณศิริ ผลประมุข)

ร้อยกรองประกอบการฝึก

การให้ความหมาย

การใช้คำสื่อความหมายได้ลึกซึ้ง
ความหมายเหมือนเขียนต่างกันสรรทศแทน
ต้องคำนึงถึงเนื้อความตามแบบแผน
คลังคำแม่นยำเขียนไวพจน์ได้งดงาม
(วรรณศิริ ผลประมุข)

การใช้จินตภาพ

กระบวนการวรรณศิลป์จินตภาพ
ใช้ภาษาที่แจ่มแจ้งแจ่มแจ้งสำเนียง
ได้ซึมซาบบรรยากาศวาดภาพเสียง
ใช้ได้เพียงแต่เนื้อความตามวรรคตอน
(วรรณศิริ ผลประมุข)

การเล่นคำ

ความไพเราะของคำลำน่าถ้อย
การเล่นคำเสกสรรพรรณนา
ต้องเรียงร้อยสัมผัสจัดเนื้อหา
เสริมคุณค่าวรรณศิลป์ที่กินใจ
(วรรณศิริ ผลประมุข)

การใช้ภาพพจน์

ใช้ภาพพจน์รู้นิยามเรื่องความเปรียบ
อุปมาอุปลักณ์ถูกหลักการ
นำมาเทียบให้เห็นเน้นโวหาร
ให้ผู้อ่านได้จำแนกควรแจ่มแจ้ง
(วรรณศิริ ผลประมุข)

สาระสำคัญที่ 5

ความรู้เกี่ยวกับคำอติพจน์และคำบุคลาธิษฐาน

คำอติพจน์ (อติพจน์) คือการเปรียบเทียบโดยการบรรยายหรือพรรณนาที่เกินจริง มักจะกล่าวถึงอารมณ์และความรู้สึกที่ลึกซึ้งกว่าปกติเพื่อสร้างอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน ซึ่งไม่ใช่ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ตามปกติสามัญ นิยมใช้ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ถึงแม้จะกล่าวเกินจริงแต่ทั้งผู้ฟังและผู้อ่านก็ยอมรับด้วยความเต็มใจ

ตัวอย่าง การใช้คำอติพจน์ในร้อยกรอง

เสกกิ่งกือเป็นรถไฟไปทั่วทิศ	เนรมิตเงินทองของใช้สอย
เสกนกแก้วเป็นเพื่อนคุยลู่ป่าดอย	เสกเรือลอยเที่ยววนาลุยสาคร
	(วรรณศิริ ผลประมูล)

คำบุคลาธิษฐาน เป็นการเปรียบเทียบโดยสมมติให้สิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คน ให้มีความรู้สึกและกระทำการได้ประหนึ่งคน เช่น พรรณนาธรรมชาติเหมือนเป็นมนุษย์ หรือทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นอาการเคลื่อนไหว ได้ทำให้มีชีวิตชีวา สร้างอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่านมากขึ้น

ตัวอย่าง การใช้คำบุคลาธิษฐานในร้อยกรอง

ลมสะอื้นคลื่นครวญระจวนจิต	ความเป็นมิตรขาดกันสมรันทเหลือ
เป่าทะเลให้เหือดหายกลายเป็นเกลือ	เพราะว่าเปื้อนคลื่นขัดคอม้าด้อม
	(วรรณศิริ ผลประมูล)

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 5

คำอธิพนธ์และคำบูชาพื้นฐาน

พิจารณาคำประพันธ์ที่กำหนดให้ว่าคำประพันธ์นั้นใช้กลวิธีการแต่งแบบคำอธิพนธ์หรือคำบูชาพื้นฐาน

<p>1. ขออายุคงที่ไม่มีเพิ่ม
 ให้มนุษย์เดินดินเหมือนอินทร์พรหม</p> | <p>คนตายเริ่มฟื้นคืนร่างอย่างสุขสม
ฟ้าถล่มดินทลายไม่วายปราณ
(วรรณศิริ ผลประมุล)</p> |
|--|---|

ตอบ

<p>2. จะไปขอนางฟ้ามาเป็นคู่
 เทวดาปลักไสไถ่ลงคอ</p> | <p>เลยไปอยู่สวรรค์สร้อยห้อย
จึงไม่จ้อจุกนางฟ้ามาอยู่ดิน
(วรรณศิริ ผลประมุล)</p> |
|--|---|

ตอบ

<p>3. ฟ้าน้อยใจดาวร่วงไม่ห้วงฟ้า
 พุ่งเป็นฝนดาวตกนกยินดี</p> | <p>ตกลงมาเป็นสายเพื่อย้ายหนี
ปฐพีก็สาสมได้ชมดาว
(วรรณศิริ ผลประมุล)</p> |
|---|---|

ตอบ

เก่ง...จังเลยครับ..

เลือกวิเคราะห์ร้อยกรองลงเพียงหนึ่ง
ความงามเชิงวรรณศิลป์ก่อกำเนิด

เสร็จแล้วจึงอภิปรายขยายผล
คิดแบบล้อย่างรอบคอบตอบให้ดี
(วรรณศิริ ผลประมุล)

กิจกรรมวิเคราะห์กลอนสุภาพ

ประกายทองของไยจากไผ่ฟ้า
ไผ่เสียดกอ้งวานด้านลมแรง
ทั้งไผ่ดินกลิ่นหญ้าหอมนำทั้ง
ธรรมชาติขับกล่อมข้อมดวงมลาย

มวลงนุปลาช่ออรับแสง
เที่ยวเกาะแก่งหินผาป่าลำธาร
เสียงหึ่งหึ่งผึ้งบินกินน้ำหวาน
สุขสำราญกายใจที่ได้ชม
(วรรณศิริ ผลประมุล)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

2. เลือกสรรวรรคที่ประทับใจพร้อมให้เหตุผล

.....

.....

.....

3. วิเคราะห์ร้อยกรองที่กำหนดให้ว่ามีความงามเชิงวรรณศิลป์ด้านใด

.....

.....

.....

เก่งจังเลย..ครับ

กิจกรรม วิเคราะห์ภาพยนตร์บั้ง 16

ดิฉันนึกทว่าร้าย	เมื่อเรื่องกระจาย
จะตายเพราะปากฝากเตือน	
ข่มเหงทำลายขายเพื่อน	เปรียบสังคมเถื่อน
เชือดเฉือนฆ่าฟันกันเอง	
	(วรรณศิริ ผลประมูล)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

.....

2. เลือกสรรวรรณคดีที่ประทับใจพร้อมให้เหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. วิเคราะห์ร้อยกรองที่กำหนดให้ว่ามีความงามเชิงวรรณศิลป์ด้านใด

.....

.....

.....

เก่งจังเลยครับ

แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อจะวัด	แบบฝึกหัดจุดประสงค์ตรงเนื้อหา
เรียนสาระสำคัญฝึกกันมา	ถึงเวลาประเมินผลทุกคนเป็น
เรื่องคลังคำมากมายได้รับรู้	จนพรั่งพรูหลากหลายเมื่อได้เห็น
สร้างความงามความไพเราะเจาะประเด็น	ดูโดดเด่นเน้นความหมายได้ครบครัน
สังเคราะห์คำร้อยกรองให้ถ่องแท้	กำหนดแค่คำที่ให้ไว้เลือกสรร
ถูกกฎตามลักษณะคำประพันธ์	สิบข้อนั้นแปดข้อถึงจึงผ่านเกณฑ์
	(วรรณศิริ ผลประมุข)

แบบฝึกเสริมทักษะ

ก. จำแนกความหมายของคำไวพจน์และวิเคราะห์ความหมายของคำสัญลักษณ์ที่ปรากฏ
ในร้อยกรอง

1. ทิชากรบินลอยร่อนท่องเวหา เห็นเมฆาลอยต่ำอยู่รำไร	เห็นมัจฉาวัยตระการช่วงธารใส สุขฤทัยได้กินลมชมนภา (วรรณศิริ ผลประมุข)

ตอบ

2. พิรุณโหมกระหน่ำ ทิวารับขอบฟ้า	หยุดเมื่อย้าสนธยา ดวงจันทร์มาเริ่มมาเยือน (วรรณศิริ ผลประมุข)

ตอบ

3. พฤษภารับแสงตะวัน พระพายหอบกลิ่นโชยมา	บุปผานาพันธุ์ (วรรณศิริ ผลประมุข)

ตอบ

แบบฝึกเสริมความรู้

ก. จำแนกความหมายของคำไวพจน์และวิเคราะห์ความหมายของคำสัญลักษณ์ที่ปรากฏ
ในร้อยกรอง

1. มโนทัศน์ความดี
เป็นศรีแห่งวงศ์ตระกูล | บุรุษสตรี

(วรรณศิริ ผลประมุล) |
|---|--|

ตอบ

2. กุหลาบที่ไร้หนาม
เติบโตได้ง่ายดี | แม่นสวงามมีกลิ่นดี
จึงไม่มีค่าคู่ควร
(วรรณศิริ ผลประมุล) |
|---|--|

ตอบ

แบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ

จำแนกสัญลักษณ์สากลจากคำที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

	สีทอง หมายถึง	นิมิตหมาย	ความสง่างาม
1.	สีเขียว		
2.	สีดำ		
3.	ดอกมะลิ		
4.	ดอกกุหลาบ		
5.	รวงข้าว		
6.	หญ้าแพรก		
7.	เต่า		
8.	ฝน		
9.	เมฆหมอก		
10.	ไฟ		

ข. จำแนกถ้อยคำที่มีความหมายตรงตามที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

เกลือ ความหมายแฝง ไม่ยอมเสียเปรียบใคร

1. กา ความหมายแฝงในแง่บวก

2. เค็ม ความหมายแฝง

3. ถ้อยคำที่มีความหมายหลายอย่าง

4. ถ้อยคำที่มีความหมายใกล้เคียง

5. ถ้อยคำที่มีน้ำหนักไม่เท่า

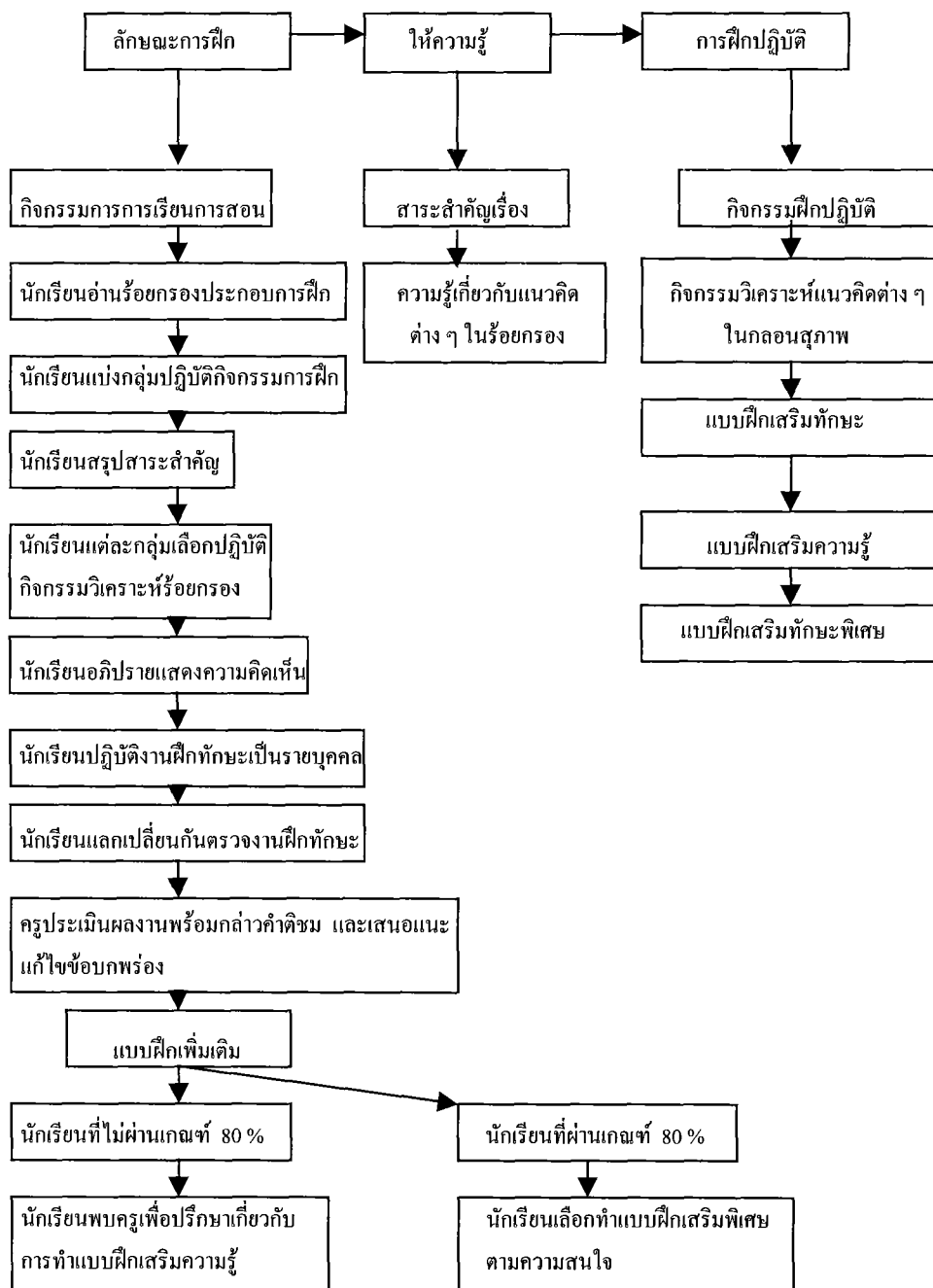
เก่งมากครับ

องค์ประกอบของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง

หน่วยที่ 3

การศึกษาแนวคิดและการเชื่อมโยงความคิด

อ่านร้อยกรองในใจให้รอบคอบ เพื่อประกอบการฝึกควรรศึกษา
 แนวคิดที่แทรกเสริมเพิ่มปัญญา ให้นำมาแต่งเชื่อมโยงโคลงกาพย์กลอน
 (วรรณศิริ ผลประมูล)

ร้อยกรองประกอบการฝึก

แนวคิด

แนวคิดในร้อยกรองลงพินิจ	สื่อความคิดให้จำแนกแทรกเนื้อหา
พรรณษะของกวีที่แฝงมา	มีคุณค่าสร้างสรรค์จรโลงใจ
การเสียดสีสังคมนิยมแต่ง	ปรัชญาแห่งชีวิตวินิจัย
เรื่องความรักทุกข์สุขปลุกหทัย	สภาพในสังคมเมืองเรื่องเสื่อมทราม
การจรรโลงสังคมให้ร่มรื่น	เพราะหยิบยื่นน้ำใจไม่เหยียดหยาม
ความคิดที่ได้รับกับนิยาม	อย่ามองข้ามก่อนเรียงถ้อยในร้อยกรอง

(วรรณศิริ ผลประมูล)

สาระสำคัญเรื่อง
ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดต่างๆในร้อยกรอง

แนวคิดหมายถึง ความคิดที่สะท้อนจินตนาการและทรรศนะของกวีที่ต้องการจะถ่ายทอด ความคิดออกมาให้ผู้อ่านทราบ การเขียนมีแนวคิดต่าง ๆ ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรัก หมายถึงแนวคิดที่มุ่งให้ความสำคัญในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกของผู้แต่งเป็นพิเศษ เนื้อหาจึงเกี่ยวพันกับความรักประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรักของเพื่อน มนุษย์ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พ่อแม่ ครอบครัว ตลอดจนความรักของหนุ่มสาว มักจะกล่าวถึงความสุขสมหวังหรือความทุกข์ ความผิดหวังที่เกิดจากความรัก โลก โกรธ หลงของมนุษย์ทั่วไป

ตัวอย่าง

รักเป็นของคู่โลกสร้างโศกสุข	รักอาจปลุกหทัยให้ลุ่มหลง
ถ้าคิดจะรักใครใจมันคง	รู้จักปลงรู้จักรักไม่หนักทรวง
(วรรณศิริ ผลประมุข)	

2. แนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคม หมายถึงแนวคิดที่มุ่งสะท้อนความเป็นจริงในสังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคม การเมือง ตลอดจนเหตุการณ์ปัจจุบันต่าง ๆ มักกล่าวถึงปัญหาของส่วนรวม

ตัวอย่าง

มองตึกสูงเทียมฟ้าน่าอาศัย	แต่จิตใจคนต่ำทำบัดสี
วัตถุเรื่องสำคัญแข่งกันมี	สังคมดึกลับเสื่อมทรามไม่งามตา
(วรรณศิริ ผลประมุข)	

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประชดประชันเสียดสีสังคม หมายถึงแนวคิดที่กล่าวถึงชีวิตมนุษย์ในทางเลวร้าย เช่นการคอร์รัปชันของนักการเมือง สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สภาพธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลง หรือค่านิยมของสังคมที่บีบบังคับให้มนุษย์มีฐานะด้อยต่ำในสังคม

ตัวอย่าง

เรื่องวุ่นวายในสถานำมาแฉ	เปิดโปงแต่ความผิดคิดสะสาง
คอร์รัปชันมากมายหลายทิศทาง	พรรคไหนบ้างบริสุทธิ์มีจุดยืน
(วรรณศิริ ผลประมุข)	

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจรรโลงสังคม มักกล่าวถึงความรัก ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจในการให้อภัย และคิดช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ

ตัวอย่าง

อยากช่วยเหลือคนจนให้พ้นทุกข์	ยามเราสุขแต่เขาโศกโลกคงเหงา
อ้อมกริ่งทองก็ช่วยได้คลายบรรเทา	ในเมื่อเขาขาดปัจจัยควรให้ทาน
(วรรณศิริ ผลประมุข)	

5. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญา เป็นแนวคิดที่สะท้อนภาพความนึกคิดของผู้แต่ง ที่ลึกซึ้ง ให้อคติเตือนใจมีประโยชน์ต่อผู้อ่านและสังคม มักสะท้อนภาพที่มีลักษณะเชิงาม และเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ตัวอย่าง

สิ่งดีชั่วตัวกำหนดรู้บทบาท
สังคมจะนำอยู่คู่ร่มเย็น

จิตสะอาดบริสุทธิ์หยุดทุกข์เจียน
เพราะไม่เห็นแก่ตัวกลัวบาปกรรม
(วรรณศิริ ผลประมุท)

นี่ภาพ ออกใหม่ครับ

กิจกรรมฝึกปฏิบัติ

แนวคิดต่าง ๆ ในร้อยกรอง

บอกแนวคิดและสาระสำคัญของร้อยกรองที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

ยกมือไหว้ราษฎรตอหน้าเสี่ยง	ยืนสำเนียงทักทายได้ปราศรัย
ถูกขอร้องสนองตอบมอบปัจจัย	ขอเพียงให้ลงคะแนนตอบแทนกัน
ผลเลือกตั้งสมหวังได้ดังจิต	ท่านเคยคิดบ้างไหมใครเลือกสรร
นักการเมืองเรื่องทอดทิ้งสิ่งสำคัญ	ช่างน่าขันสัญญาหลวงอยากทวงคืน
	(วรรณศิริ ผลประมุข)

แนวคิด

เป็นลักษณะการประชดประชันเสียดสีสังคม

สาระสำคัญของเรื่อง

กล่าวถึงความไม่รับผิดชอบของนักการเมืองคิดแต่จะกอบโกยผลประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว

1.

ข้าวสารเม็ดสุดท้าย

ผืนนาล่มจมน้ำชอกซ้ำจิต	เกิดวิกฤตในแผ่นดินถิ่นสยาม
หลังภัยแล้งจนน้ำท่วมตาม	ทั่วเขตคามยามนี้หมดที่ทาง
ฝูงวัวควายตายเกลื่อนเหมือนลูกเกล้ง	ข้าวของแพงรับไม่ไหวใครจะสาบ
เหลือข้าวสารเม็ดสุดท้ายกลายเป็นยาง	สุดอ้างว้างจะกรอกหม้อไม่พอกิน
	(วรรณศิริ ผลประมุข)

แนวคิด

สาระสำคัญของเรื่อง

2.

กราบนักบุญ

คนเป็นพ่อรักลูกพันผูกจิต
พระเทศน์สอนฆราวาสศาสน์เพิ่มเติม
แฝงในกราบนักบุญหมกมุ่นมาก
ยุคโลกาภิวัตน์วิบัติไป

ครูรักศิษย์ให้วิชาปัญญาเสริม
โลกมาเริ่มเปลี่ยนยุคหน้าทุกซ์ใจ
น่ากระดากทิ่มนุษย์ยุคเสื่อมใส
สังคมไทยเรื่องโจรเพศเหตุคดี
(วรรณศิริ ผลประมุข)

แนวคิดสาระสำคัญของเรื่อง

3.

ชีวิตไขลาน

ค่าครองชีพถีบตัวน่ากลัวมาก
พวกราชชาวกินค่าตรากตรำงาน
เปรียบชีวิตไขลานแข่งกาลเปลี่ยน
รัฐบาลก็ยุคทุกซ์เรื่อยไป

ความลำบากยากไร้เกินไขลาน
ออกนอกบ้านแต่เข้าปวดร้าวใจ
ต้องหมุนเวียนเพื่อปากท้องหม่นหมองไหม้
เกิดอะไรถ้าลานขาดอาจถึงตาย
(วรรณศิริ ผลประมุข)

แนวคิดสาระสำคัญของเรื่อง

เก่งจังเลยครับ

เลือกวิเคราะห์หรือกรองเพียงหนึ่ง
ทั้งแง่คิดและสาระที่ปะปน

เสร็จแล้วจึงอธิบายขยายผล
คิดแยกย่อยให้รอบคอบตอบให้ดี
(วรรณศิริ ผลประมุข)

กิจกรรมวิเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ในกลอนสุภาพ

“ อปลักษณ์ ”

ผลงานไม่โดดเด่นเห็นได้ชัด
ทำเพื่อตนพวกพ้องหมองทุกคราว
ทำบางอย่างมีเงื่อนไขอำพรางมาก
วิกฤตแห่งความเชื่อเหลืออะไร
เจอาพลวงทวงถามความคืบหน้า
ไม่น่าไว้วางใจในบุคคล
บางคนไม่เกรงใจพรรคแถมชักยอก
ปล่อยประกาศาสรวลนั่งครวญเพลง
ประชาชนรับไม่ได้เสียหายแน่
วางกฎเกณฑ์ให้เคร่งครัดเร่งจัดการ

ราษฎรอี๊ดอ้นนักการเมืองเรื่องสามหา
จนอื้อฉาวไม่จบสิ้นบาปกินใจ
เป็นเรื่องยากเมื่อเปิดโปงไม่โปรงใส
ใครที่ให้สัญญาประชาชน
เหมือนกับว่าทวนกระแสน้ำทุกหน
อิทธิพลต่อย่ำความยำเกรง
เป็นทางออกแบบลักลอบชอบข่มเหง
ผู้ครั้นเกรงคือรัฐสถัดงาน
หากทำแค่ผิวเผินเกินประสาน
รัฐบาลอยู่ครบathomเต็มศรัทธา
(วรรณศิริ ผลประมุข)

แนวคิด

สาระสำคัญของเรื่อง

แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อจะวัด เรียนสาระสำคัญฝึกกันมา	แบบฝึกหัดจุดประสงค์ตรงเนื้อหา ถึงเวลาประเมินผลทุกคนเป็น
จากแนวคิดมากมายหลายประเภท	หลักสังเกตร้อยกรองต้องมองเห็น
บอกแนวคิดพร้อมวิเคราะห์เจาะประเด็น	ไข่ยากเย็นเขียนคำตอบตรวจสอบกัน
สังเคราะห์คำในร้อยกรองให้ถ่องแท้	ไม่เพียงแต่คำที่ให้ไว้เลือกสรร
แต่งได้ตามลักษณะคำประพันธ์	คะแนนนั้นแปรขึ้นไปให้ผ่านเกณฑ์ (วรรณศิริ ผลประมุข)

แบบฝึกเสริมทักษะ

ก. วิเคราะห์แนวคิดและสาระสำคัญในร้อยกรองที่กำหนดให้ (ข้อละ 2 คะแนน)

แม่รักลูกผูกจิตติดนอน	แม่เห่กล่อมโลมเล้าเยาว์เคียงสา
แม่เกื้อหนุนอุ่นแนบแอบอุรา	แม่นำพาพาสุขปลุกหทัย
ป้อนขนมนมข้าวเช้าเย็นค่ำ	ต้องตราตรำลำบากมากเพียงไหน
ทำเพื่อลูกผูกพันขวัญดวงใจ	คุณใดไซ้ไรใหญ่เท่าเจ้าประคุณ
	(วรรณศิริ ผลประมุข)

แนวคิด

สาระสำคัญของเรื่อง

ทั้งบ้านเกิดไปอยู่กรุงแม่รุ่งโรจน์	ขอได้โปรดคืนถิ่นถวิลหา
นำความรู้มาเร่งรัดพัฒนา	เห็นคุณค่าถิ่นกำเนิดเกิดพวกเรา
ปล่อยพ่อเฒ่าแม่เฒ่าเฝ้านาไร่	ยามเจ็บไข้ไม่เหลียวแลแก่มาเฒ่า
หลงสีแสงจนเหลวไหลแต่้วยเยาว์	หรือแก่เฒ่าจึงรู้ค่ากลับมาตาย
	(วรรณศิริ ผลประมุข)

แนวคิด

สาระสำคัญของเรื่อง

แบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ

เขียนถ้อยคำสำนวนจากคำที่กำหนดให้ มาอย่างละ 2 คำ

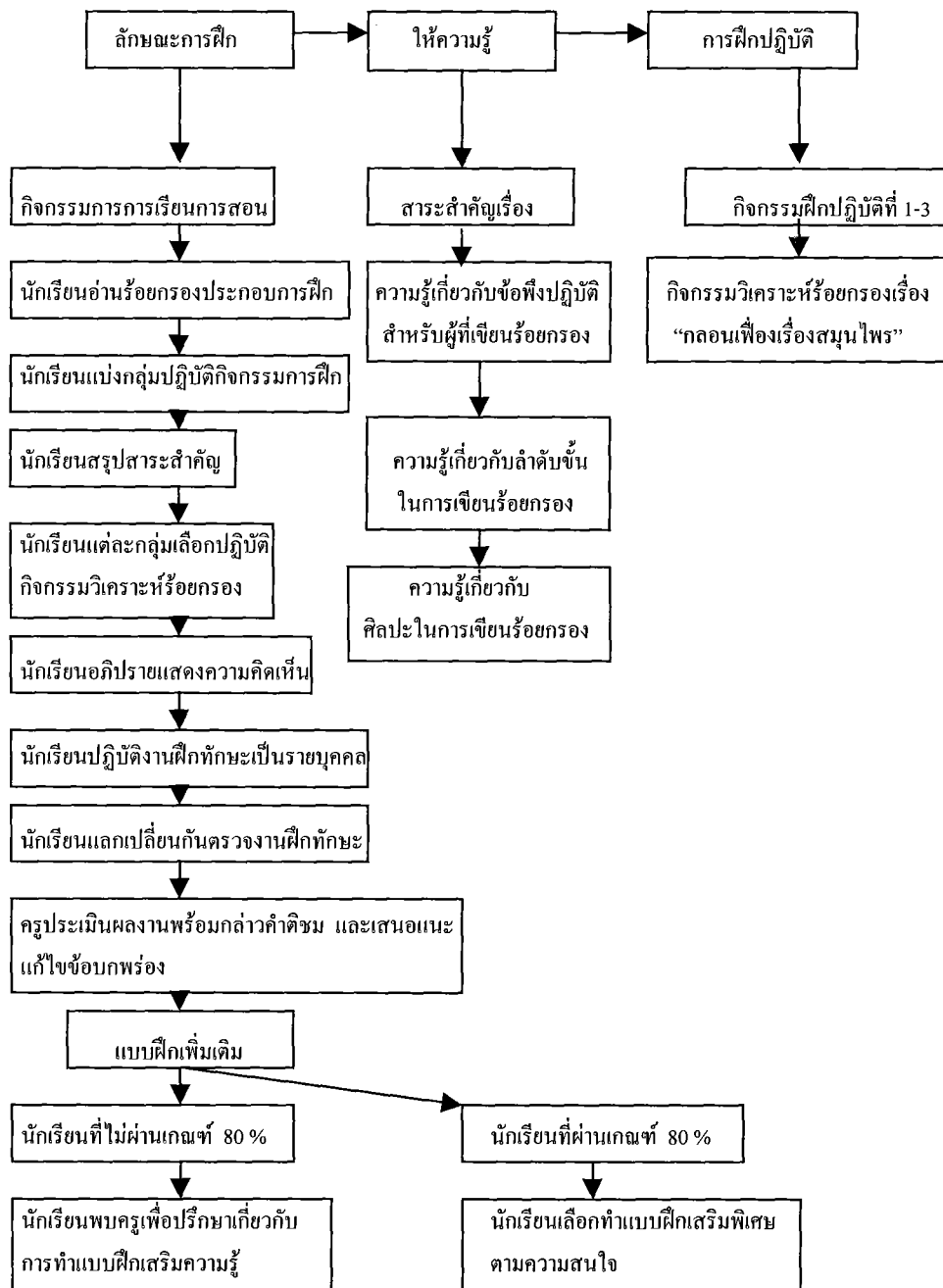
ตัวอย่าง

หน้า	หน้าไหว้หลังหลอก	หน้าเนื้อใจเสือ
1. ปาก		
2. น้ำ		
3. ไม้		
4. คน		
5. ฆ่า		
6. จับ		
7. ซื่อ		
8. ตัก		
9. มือ		
10. กิน		
11. เกลือก		
12. ไก่		
13. ข้าว		
14. ใจ		

องค์ประกอบของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง

หน่วยที่ 4

การเขียนร้อยกรอง

อ่านร้อยกรองในใจให้รอบคอบ เพื่อประกอบการฝึกควรรศึกษา
 ทั้งแบบแผนวรรณศิลป์จินตนา มีคุณค่าใช้วิเคราะห์สังเคราะห์คำ
 (วรรณศิริ ผลประมุล)

ร้อยกรองประกอบการฝึก

ผู้เริ่มเขียนร้อยกรองต้องศึกษา	แสวงหาวัตถุดิบหยิบเลือกสรร
มีความคิดริเริ่มเป็นเดิมพัน	และคอยหมั่นฝึกฝนจนชำนาญ
ลำดับขั้นในการเขียนเรียนก่อนหลัง	เรื่องแผนผังต้องแน่นเป็นพื้นฐาน
จุดมุ่งหมายชี้เฉพาะเจาะผลงาน	คิดโวหารฝึกเรียงถ้อยในร้อยกรอง
อสังการด้านเสียงคำทำให้เพราะ	จังหวะเหมาะลีลางามความสนอง
ด้านความหมายโวหารเด่นไม่เป็นรอง	คุณค่าของวรรณศิลป์ต้องกินใจ
	(วรรณศิริ ผลประมุล)

สาระสำคัญที่ 3

ความรู้เกี่ยวกับศิลปะในการเขียนร้อยกรอง

ภาษากวีเป็นภาษาที่มีความอลังการทางด้านเสียงของถ้อยคำ ทำให้เกิดความรู้สึกและมโนภาพตามจินตนาการของกวี มีความอลังการทางด้านความหมายและเนื้อความในการใช้โวหาร ทำให้เกิดรสในการอ่านที่ลึกซึ้ง ภาษากวีจึงมีลีลาจังหวะในการประพันธ์ สร้างสรรค์ความรู้สึกนึกคิดที่กินใจ ก่อให้เกิดความงามทางด้านภาษา ซึ่งต้องอาศัยศิลปะในการเขียนร้อยกรองให้เกิดความไพเราะ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง โอกาสและเหตุการณ์ สื่อสารความหมายที่เด่นชัด กระชับด้วยคำขึ้นต้นที่เร้าใจ จบแบบให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่อง ประเทืองปัญญาให้คุณค่าทางอารมณ์ ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมกับเนื้อหา สำนวนภาษาตรงความหมาย ได้แก่งคิดแปลกใหม่ ประทับใจผู้อ่านทั้งในด้านภาษาและแนวคิด จึงถือได้ว่ามีประสิทธิภาพในการเขียน

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 3

ศิลปะในการเขียนร้อยกรอง

ขยายแนวคิดเกี่ยวกับศิลปะในการเขียนร้อยกรอง โดยเรียบเรียงเป็นกลอนสุภาพ
โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 หรือกาพย์สุรางคนางค์ 28 ตามความสนใจ
จำนวน 2 บท

กลุ่มที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เก่งจังเลย.....ครับ

ร่วมวิเคราะห์ร้อยกรองลงพินิจ
เด่นหรือด้อยศิลปะคำประพันธ์

คู่มือคิดโวหารการสร้างสรรค์
พร้อมช่วยกันวิจารณ์ด้านติชม
(วรรณศิริ ผลประมุล)

กิจกรรมวิเคราะห์ร้อยกรองเรื่อง " กลอนเฟื่องเรื่องสมุนไพร่ "

พืชสวนครัวเราดีมีประโยชน์
ไทยยุโรปอเมริกาโลกสากล
ไทยนำกานพลูแก้แพ้พิษเลือด
แก้ปวดท้องหืดลมบ่มเหน็บชา
กระเทียมทาถูนิ้วแก้ปวดเมื่อย
ปัสสาวะเสมหะเหงื่อจะลม
เยอรมันทำให้อยู่เย็น
รักษาเส้นเลือดแข็งแบ่งกระจาย
ส่วนกุยช่ายกลั่นแรงตัวแต่งกลิ่น
ส่วนประกอบของยาน่าจดจำ
ใบกะเพราจะจับเชื้อเรื้อรังได้
รากต้นใบตำทาถอนถอนพิษขุขะ
น้ำจากใบทำยาขับกับยาหยอด
ผงใบแห้งทำยานัตถ์อัดสุดคม
ข้าใช้ดื่มขับลมหลอดลมเจ็บ
ฝานเป็นแว่นแช่เหล้าโรงโล่งเมื่อเคลีย
รากขึ้นฉ่ายใช้รักษาเป็นยาขับ
เมื่อดื่มน้ำขับรอบเดือนเลื่อนมาไว
โคนต้นขิงขับลมสมถวิล
ช่วยกระตุ้นอยากอาหารทานอ้วนพี
ขามอีกเสบเชื้อเมือกเลือดกรากจิง
แก้ท้องผูกอาเจียนเลื่อนตรึงตรอง
ผลแตงกวาแก้ระคายร่างกายได้
น้ำแตงกวาปราบแรงเหมือนกัน

ไม่มีโทษอื่นใดให้เกิดผล
ต่างชาติชนคั่นคิดประดิษฐ์ยา
หันผ่านเชื้อดรามะนาตราศึกษา
กลั่นสุราก็ดับได้ใช้เคี้ยวอม
กินเรื่อยเรื่อยเป็นยาขับกลับเหมาะสม
ต่างนิยมนิรักษาค่ามากมาย
ลดความดันเลือดได้คล้ายขาดหาย
ช่วยผ่อนคลายหลายโรคเพียงโขลกตำ
หรือใช้กินแก้ไข้ในไข้ขำ
เมล็ดทำยาพอกกรอกบำรุง
ใช้เพียงไล่แมลงแกงต้มหุง
ดอกใช้ปรุงน้ำผึ้งคั้นกลั่นหลอดลม
นำไปใส่หลอดหยอดหูหูเหมาะสม
รากใช้ดื่มขับรักษามาลาเรีย
หรือจะเก็บเหง้าแห้งแบ่งฝานเสียบ
รูนกขี้เหล็กตากตากเกลื่อนเกลื่อนหายไป
ช่วยระงับการเกร็งแรงเคลื่อนไหว
โรคหัวใจใช้บำรุงมั่งคินดี
เหง้าใช้กินช่วยย่อยพลอยสุขศรี
จึงสดมีประโยชน์โปรดทดลอง
คืออย่างยิ่งประกอบยาเกินค่าของ
จึงใช้คงทาแก้ปวดรวดเร็วพลัน
เมล็ดใช้บำรุงกายคลายแปรผัน
โดยใช้หั่นเป็นแว่นแขวนที่รั้ง

ตะไคร้ใช้ภายนอกพอกให้ร้อน
ปวดบั้นเอวข้อเพลงแรงพลั่ง

พริกชี้ฟ้าภายในใช้กระตุ้น
ภายนอกทาให้ร้อนผ่อนระคาย

เมล็ดของฟักทองลงพอกเนื้อ
ขับพยาธิที่เกิดเถิดไม่เบา

พักขาวจีนบำรุงปฐพีให้เด็ด
ทั้งเนื้องอกเนื้อร้ายหายลุกลาม

มะกรูดใช้ชำระสระถูวนวด
ผ่าครึ่งลูกสระอาบปราบเหงื่อดี

น้ำมันาวใช้เคล้าเหล้าอุ่น
รากชะอมแก้ปวดท้องไม่ต้องกลัว

ขมิ้นชันใช้เหง้าบรรเทาไข้
พริกขี้หนูปรุงเด็ดเพียงเม็ดเดียว

ขมิ้นอ้อยต้มนมคั้นแก้หวัค
ใช้ลดกรดพอกโลหิตฮิดเหมือนกัน

ใบมะขามแก้ไอไล่เสมหะ
ทำยาพอกสมานแผลใช้แก้ทา

เนื้อในผักและส่วนอื่นพื้นยาถ่าย
ใช้ได้ผลร่ำลือถือตามกาล

ใบต้นราสาระแห่นแก้ปวดท้อง
เลือดกำเดาหยุดไหลไม่ทำรุนแรง

อักษะต้องฝักถั่วยาวดกขาวหาย
มะอึกพอกเสมหะเบาได้เข้าที่

ใบบัวบกแก้ไข้ในไมเกรนด้วย
ใบตำลึงแก้ไข้ได้ทันกาล

โหระพาขับลมง่ายได้สันทัด
หัวไชเท้าแก้เลือดไหลตามไรฟัน

มะเขือพวงแก้ไอแม่ในเด็ก
เมล็ดมะระแก้ปวดขอเข็ดขู

เพื่อช่วยดื้อนเลือดเลี้ยงลำเลียงข้าง
ภายในยังใช้ย่อยขับกลับสบาย

หากเมื่อคุณท้องอืดเพื่อเธอไม่หาย
เช่น โรครำยรุมาดิสม์พิษบรรเทา

แก้ติดเชื้อฝีหนองลงกับเขา
เนื้อก็เอาปรุงอาหารใช้จานชาม

นำเมล็ดรักษาน้ำเกรงขาม
โรคตับม้ามบำบัดได้ใช้ไม่มี

รุ่มปฐพีทวดคัมกับเปลือกเลือกขัดสี
หลายชั่วปีต่างสมุนไพรใช้ดูตัว

เพื่อกระตุ้นขับน้ำดีก็ชั่วชั่ว
ขับลมทั่วใบระบายถ่ายดีเขียว

รากก็ใช้เคี้ยวอมชุ่มปากเหนียว
ใช้เพียวเพียวแก้ระคายหายเร็วพลัน

น้ำสกัดแก้ท้องมานทวนกับชัน
หรือใช้ป็นน้ำปูนใสไล่แผลชา

หรือว่าจะเอาเปลือกเลือกรักษา
ฝักเอามาลดไข้ใช้มานาน

ช่วยระบายแก้ท้องผูกให้ลูกหลาน
แม้คาวหวานทานอร่อยลงน้อยคุณ

ต้นใบต้องคำพอกเปลี่ยนเลือดเวียนหมุน
แก้เมาลึ้นรากสลิดถอนพิษดี

ยาระบายจีเหล็กบ้านทานใช้หนี้
เบาหวานมีมะแว้งสดลดน้ำตาล

บวบเหลี่ยมช่วยเสริมคุณค่าสารอาหาร
ถั่วพูทานช่วยย่อยกรดลดไขมัน

ท้องอืดอัดทานผักชีคิมหันต์
ใบมะดันขับเสมหะกับระดู

มะระเล็กล้างน้ำตาลลดไม่อดสู
พยาธิอยู่ยออดกระถิ่นปราบสิ้นไป

แคนไ้ไขเปลี่ยนฤดูแก่ผู้ป่วย
 ผลกระเพาะกระเจี๊ยมมอญพ่อนได้ไว
 มะเชื้อเทศทานเพลินเจริญอาหาร
 ผักบุงไทยใช้ถอนพิษฤทธิ์มากมี
 กระชายใช้ส่วนเหง้าบรรเทาบิด
 รวมกับน้ำปูนใสที่ใส่เชื้อ
 หัวหอมแดงขับลมได้หายใจคล่อง
 เรายังมีพืชดอกออกมามากมาย
 เกสรบัวตากแห้งเผ่งคุณค่า
 เมล็ดผักบัวเขียวชมชมทั่วกัน
 ยางและแก่นลั่นทมแท้แก้กามโรค
 รากทำยาอาเจียนเลี่ยนข้างใน
 เมล็ดโสนขับรอบเดือนที่เคลื่อนหาย
 เกิดอาการท้องเสียเพ็ญไม่น้อย
 เอื้องหมายนาแก้ติดเชื้อเมื่อตกขาว
 ด้อยติ่งใช้เมล็ดเกล็ดละมุน
 พันธุเขียวแก้ปวดข้อคอเจ็บได้
 ดันเทียนแก้ปวดได้หลายประเด็น
 มะลิลาดอกแห้งลมต้มดีแท้
 แพงพวยบกแก้แสบร้อนผ่อนสบาย
 บานไม่รู้โรยนั้นปั่นดอกแห้ง
 แก้วตาเจ็บหอบหืดไอได้เข้าที่
 ยางดอกกรักแก้ปวดฟันพลันหายขาด
 ดอกช่วยย่อยอาหารทานแก้เพ็ญ
 ใบเสลดพังพอนถอนพิษหาย
 เป็นโรคเรื้อนผิวน้ำค้ำเป็นจำแดง
 หางนกยูงฝรั่งพริ้งเมลิ็ด
 กัลปพฤกษ์เนื้อในผักมักับทาน
 ใบเทียนหยดห้ามเลือดดีแผลฝีหนอง
 ตะลิงปลิงรากดีแท้แก้ร้อนใน

ทั้งยังช่วยสมานแผล-แก้เลือดไหล
 ผลแตงไทยธาตุพิการทานแล้วดี
 คนไข้ทานเรื่อยไปใช้หลักหนี
 ต้มได้ที่แก้เหงือกบวมร่วมกับเกลือ
 ย่างไฟนาคำทั้งเหง้าเอาที่เหลือ
 คั้นดื่มเพื่อแก้ปวดท้องต้องกระชาย
 เป็นหวัดต้องใช้ส่วนใบใช้ขาดหาย
 แก้โรคร้ายหลายชนิดดับพิษพลัน
 ผสมยาบำรุงผดุงขวัญ
 แก้อุดตันเลือดลำเลียงเลี้ยงหัวใจ
 แสยกโกลกใบยอดพอกลอกแผลใส
 ส่วนยางใช้กัดหูดดีไม่มีรอย
 พืชสัตว์รื้อช่วยถอนพิษร้อนถอย
 ขงทานน้อยเกล็ดหอยใหญ่ให้สรรพคุณ
 เหง้าเปล่าเปล่านั้นพยาธิรสอาจุน
 ชุบน้ำอุ่นพอกฝีตรงที่เป็น
 คั้นแผลใช้กะทกรกปกให้เห็น
 ใบเลือกเฟ้นแก้พิษงูง่ายตาย
 ดอกสดแช่น้ำเย็นเป็นกระสาย
 มะเร็งหายโรคร้ายสิ้นน่ายินดี
 ไม่แสดงน้ำดื่มลิ้มกลิ่นสี
 รำเพยนี้เปลือกรักษามาลาเรีย
 ขับพยาธิเปลือกแก้เรื้อนน้ำเหลืองเสีย
 ประหยัดเบี้ยคำรักษาราคาแพง
 แมลงร้ายฝักฆ่าทำแผล
 โมกบ้านแรงเพียงใช้รากหากทันกาล
 ต้มสุกเค็ดลอกเยื่อขาวทำคาวหวาน
 ช่วยลูกหลานถ่ายดีไม่มีภัย
 โรคไตต้องไม่ยราบปราบกษัย
 ผลนั้นใช้พอกเลือดคดียีนานวล

รากคุณแก้โรคหัวใจได้ผลแน่ อัมพาตต้องใช้ใบใคร่เชิญชวน ประทัดจีนรากเป็นยารักษาไข้ ผีฝักบัวครอบจักรวาลสมานไว แก้ตกเลือดดอกคำฝอยเพียงน้อยนิด แก้หน้ามืดเตือนย้าดอกจำปา ใบพลับพลึงฝนไฟฝนพลันแก้เคล็ด ระดูขาวขับออกดีไม่มีภัย กาหลงลดความดันดีชั้นหนึ่ง โพธิ์ทะเลรากรักษายาระบาย รากดอกใบยี่เข่งเร่งถ่ายท้อง ดอกชงโคดับพิษไข้ให้ทุเลา ชุมเห็ดเทศต้นระงับพิษพยาธิ แก้ผมร่วงใบช้องแมวตำแล้วทา รากบานเย็นแก้ทอลซินได้สิ้นซาก ลมบ้าหมูต้องใช้ใบราตรี รากนมแมวดีแก้ไข้กลับ ใบยี่โถแก้บวมได้บวมทันใจ เปลือกนนทรีขับลมแน่นแก้เลือดเสีย รสสุคนธ์ลำควนลั่นลำแดง โองเทงแก้เบาหวานดีชานด้วย ต้นกระสังตำพอกดีฝีหายไว วันโรคแรกเริ่มลองทองพันชั่ง ใบทองหลางกดประสาทหายขาดพลัน ยาบำรุงหัวใจใช้รากข่อย ใบคว่ำตายหงายเป็นแน่แก้ไอหวัด ดับอักเสบบาดทะยักการรักษา แ่งกระโทกขับลมคิมิน้ำนม โรคมะเร็งควรเลือกเหงือกปลาหมอ โลกกระสุนแก้หนองในไตพิการ ขำมะนาวยางดีแก้ไข้แผลสด แก้ไอใช้หนุ่มนานประสานกาย	เนื้อไม้แก้รำมะนาดอาจไม่หวาน เปลือกคุณลั่นช่วยเร่งคลอดได้ปลอดภัย แพร่เชียงใช้ดับพิษร้อนตอนแก้ไข้ ท้องเสียใช้เปลือกตะแบกแทรกเป็นยา เมื่อเป็นบิดดีปลีอ่อนย่อนรักษา กระดังงาปรุงยาหอมย้อมหัวใจ จำปีเตี้ยใบแห้งลมตัมน้ำใส เมื่อยามไอรากพุทซ้อนช่วยผ่อนคลาย เหง้าดอกคิงแก้ปวดข้อก็พอหาย หมามูยหมายรากดีแก้แก้ขัดเบา ไขข้อต้องผกากรองลงกับเขา เลือดกำเดาหยุดไหลใบชบา ดอกกระดาดขับลมบ่มรักษา กรรณิการ์แก้ลมเหมาะสมดี ปวดท้องมากดันคาวเรื่องเปลือกหมองศรี จามจูรีแก้บิดพิชิตไว พะยอมขับได้ผลจนเลื่อมใส ห้ามเลือดใช้พุทธรักษาเป็นยาแรง นมตำเลียขับปัสสาวะไม่แสดง นำเสริมแต่งยาบำรุงผดุงใจ หมอน้อยช่วยแก้ไข้ไอไล่ภัย ท้องร่วงใช้ใบจากนี้ดีครบครัน ใบแอหนังแก้หวัดลามยามคับขัน ใบแสงจันทร์แก้บวมซ้ำตำพอกทา ว่านกาบหอยห้ามเลือดได้ไม่กังขา ผักตบชวาแก้พิษฤทธิ์โรคลม ลำมะงาจำเพาะใช้เหมาะสม หญ้าคาต้มน้ำอบลมพิษจิตเบิกบาน เมื่อเจ็บคอหนามแดงแบ่งสมาน โรคท้องมานยางรงทองลงโรคคลาย ช่วยไข้ลดต้นเล็บครุฑที่ทรุดหาย ยาระบายถ่ายสำเร็จเมล็ดอัญชัน
---	---

อังคาบหนูแก๊ไอกรนได้ผลแน่
 ต้นข้าวโพดแก่นี้จะได้หายเร็วพลัน
 พืชสวนครัวพืชดอกผลต้นเครือเถา
 เมื่อเป็นโรคใช้บำบัดสัปดาห์

ฟางข้าวแท้จับลมร้ายได้มหันต์
 กัดหูดนั้นพญาไรไปใช้อย่างทา
 พืชหัวเหง้าผักหญ้าว่านทานรักษา
 ประมวลมาเพียงบางส่วนล้วนสรรพคุณ
 (วรรณศิริ ผลประมูล)

1. วิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรอง การเลือกสรรถ้อยคำของผู้ประพันธ์ร้อยกรองเรื่อง “กลอนเพื่องเรื่องสมุนไพรมะนาว” ว่ามีความไพเราะ เล่นสัมผัสสระ สัมผัสอักษร มากน้อยเพียงใด ใช้กลวิธีการนำเสนอแนวคิดแปลกใหม่ที่น่าสนใจหรือไม่

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ร้อยกรองเรื่อง “กลอนเพื่องเรื่องสมุนไพรมะนาว” ทั้งข้อดีและข้อเสีย พร้อมเขียนข้อเสนอแนะ

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

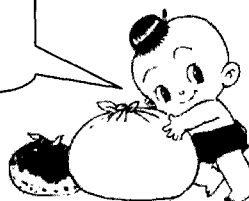
.....

.....

.....

.....

เก่งจังเลย.....ครับ

แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อจะวัด
เรียนสาระสำคัญฝึกกันมา
ลักษณะบังคับ ได้รับรู้
นำแนวคิดมาวิเคราะห์เจาะประเด็น
สังเคราะห์คำบรรยายภาพได้ซาบซึ้ง
พร้อมกับใช้ศิลปะคำประพันธ์

แบบฝึกหัดจุดประสงค์ตรงเนื้อหา
ถึงเวลาประเมินผลทุกคนเป็น
คำพรั่งพรูเลือกใช้ให้ยากเชิญ
หน่วยสืบเขียนร้อยกรองลงฝึกกัน
ต้องคำนึงคลังคำนำเลือกสรร
คะแนนนั้นแปดขึ้นไปให้ผ่านเกณฑ์
(วรรณศิริ ผลประมูล)

แบบฝึกเสริมทักษะ

ก. วิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรองที่กำหนดให้ พร้อมวิจารณ์ทั้งข้อดี ข้อเสีย และเขียนข้อเสนอแนะ

“คนกินเมือง”

ใครได้เป็นนายกฯ ถกกันทั่ว
ราษฎรขาดความเชื่อถือลื้อกันไป
หัวหน้าพรรคถูกพรรคใครยกยก
การหาเสียงส่วนใหญ่ใช้เงินตรา
ส่วนผู้แทนแสนดีไม่มีสิทธิ์
เป็นทุกยุคทุกสมัยในแผ่นดิน
ต่างหว่านพืชหวังผลเพื่อตนใหญ่
หัวคะแนนถูกฆ่าอย่างทำทนาย
การเลือกตั้งเป็นเรื่องที่เปลืองเปล่า
ปฏิวัติมีบ้างบางครั้ง
วอนประชาใส่ใจในหน้าที่
อย่าปล่อยให้คนชั่วสร้างตัวตน

สาดโคลนมั่วเประเปื้อนสร้างเงื่อนใจ
แล้วหน้าไหนไม่โกงเปิดโปงมา
เที่ยวปลิ้นปลอกทำเพื่อชาติศาสนา
ดื้อนประชาลงคะแนนวางแผนกิน
แม้อุทิศงานดีแท้แพ้ทรัพย์สิน
ล้วนมลทินเมื่อแลก็แค่อาช
หุ้มกันไปซื้อเสียงเถียงกฎหมาย
กลับซ้ำร้ายได้คนผิดคิดศก
เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์พาลผวา
รวยล้นฟ้าถูกยึดทรัพย์ถึงอับจน
เลือกคนดีบริหารงานเกิดผล
ทรชนปราบให้สิ้น “คนกินเมือง”
(วรรณศิริ ผลประมูล)

1. วิเคราะห์ศิลปะการเขียนร้อยกรอง การเลือกสรรถ้อยคำ จำนวนโวหาร ตลอดจนทักษะของผู้ประพันธ์ร้อยกรองเรื่อง “คนกินเมือง” เกี่ยวกับการให้แง่คิด ข้อเตือนใจ ในการเลือกผู้แทน

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิจัยร่อยกรองเรื่อง “คนกินเมือง” ทั้งข้อดี และข้อเสีย พร้อมเขียนข้อเสนอแนะ

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข. สั้เคราะห์กลุ่มคำ จำนวน พังเพยที่กำหนดให้ มาเขียนเป็นร้อยกรอง

เขียนกลอนสุภาพอธิบายความหมายของสำนวนและคำพังเพยที่กำหนดให้ มา 1 สำนวน

จำนวน 2 บท

ชวานผ่าซาบ

คมในฝัก

จนไม่ลง

ແຈງສີເບ້ຍ

ใจปลาซิว

น้ำท่วมปาก

[illegible]

แบบฝึกเสริมความรู้

ก. วิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรองที่กำหนดให้ พร้อมวิจารณ์ทั้งข้อดี ข้อเสีย และเขียนข้อเสนอแนะ

“ชนเรือจ้าง”

เรือจ้างขวางลำคว่ำจม	เรือคว่นชนล่ม
คนตื่นแหวกว่ายวนที่	
เปรียบครูถ้าสอนไม่ดี	ลูกศิษย์หน่ายหนี
แห่เรียนติวกวดวิชา	

(วรรณศิริ ผลประมูล)

1. วิเคราะห์ศิลปะในการเขียนร้อยกรองการเลือกสรรถ้อยคำสำนวนโวหารตลอดจนทัศนะของผู้ประพันธ์ร้อยกรองเรื่อง “ชนเรือจ้าง” เกี่ยวกับการให้แง่คิด ข้อเตือนใจในการสอนลูกศิษย์

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิจารณ์ร้อยกรองเรื่อง “ชนเรือจ้าง” ทั้งข้อดีและข้อเสีย พร้อมเขียนข้อเสนอแนะ

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกเสริมทักษะพิเศษ

เลือกวรรณคดีที่กำหนดให้ เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ตามลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ และได้ใจความ

สังคมเย่นารังเกียจถูกเหยียดหยาม

สิ่งหวงแหนแผนพัฒนารุดหน้าไกล

เศรษฐกิจตกต่ำน่าอับอาย

เงินกลายเป็นพระเจ้าเอาตัวแลก

เกือบถึงขั้นวิกฤตจิตสับสน

“ สันดานดิบ ”

พัฒนาจิตใจให้เรื่องง่าย

อุตสาหกรรมนำประเทศทั่วเขตซันท์

คนในชาติขาดศีลธรรมนำกมล

ยาเสพติดแพร่หลายไปไม่ขาดวัน

สันดานดิบมากลั่นจนเกินแก้

เมื่อสมบัติผู้ดีทิ้งดงาม

การศึกษาเป็นจุดยืนพื้นความรู้

พัฒนาคนก่อนป้อนทดแทน

ยิ่งเลวร้ายเมื่อวัตถุลูเป่าหมาย

อาจจะสายเกินแก้แพ้ภัยตน

จึงส่งผลมีช่องว่างทิ้งห่างกัน

ลัทธิแปลกเกิดลบล้างใช้สร้างสรรค์

ที่นี้ก็หวั่น “พุทธพานิช” ควรติดตาม

ถูกมองข้ามลดบทบาทชาติขาดแคลน

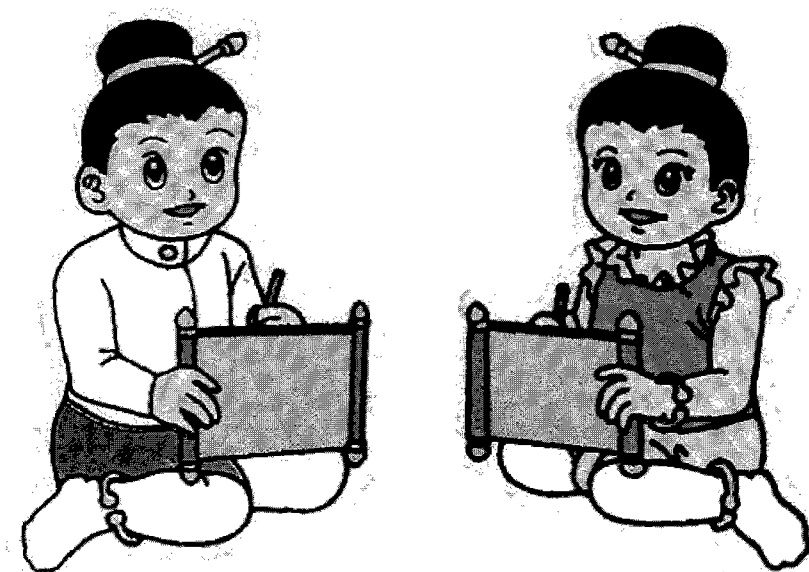
ต้องควบคู่คุณธรรมนำแบบแผน

(วรรณศิริ ผลประมุข)

เก่งจัง...ครับ

ภาษาไทย
 รายวิชา ท 041 การเขียน 1
 หน่วยที่ 1
 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับร้อยกรอง

ชื่อ นามสกุล

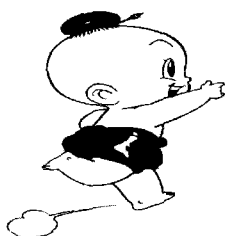
ห้อง เลขที่

กลุ่มที่

นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 1 - 5 พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในใบงานที่ 1 - 5

ใบความรู้ที่ 1

คณะ

คณะหมายถึง ชื่อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบของร้อยกรองแต่ละประเภท ซึ่งประกอบด้วย
บท บาท วรรค และคำ เช่น

กลอนสุภาพ 1 บท มี 2 คำกลอน คำกลอนละ 2 วรรค วรรคละ 8 คำ
ดังแผนผังกลอนสุภาพ

วรรคสดับ	วรรครับ	
00000000	00000000	คำกลอน
วรรครอง	วรรคส่ง	
00000000	00000000	คำกลอน

โคลงสี่สุภาพ 1 บท มี 4 บาท บาทละ 2 วรรค วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 2 คำ
วรรคสุดท้าย 4 คำ บาทที่ 1 และบาทที่ 3 อาจมีคำสร้อยบาทละ 2 คำ
ดังแผนผังโคลงสี่สุภาพ

00000	00 (00)
00000	00
00000	00 (00)
00000	0000

ภาพยัยานี 11 1 บทมี 2 บาท บาทละ 2 วรรค วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ
 ดังแผนผังภาพยัยานี 11

วรรคหน้า	วรรคหลัง	
00000	000000	บาทเอก
00000	000000	บาทโท

ภาพยัณบัง 16 1 บทมี 3 วรรค วรรคที่ 1 และวรรคที่ 3 มี 6 คำ วรรคที่ 2 มี 4 คำ
 ดังแผนผังภาพยัณบัง 16

000000	0000
000000	

ภาพยัสุรางคนางค์ 28 1 บทมี 7 วรรค วรรคละ 4 คำ
 ดังแผนผังภาพยัสุรางคนางค์

0000	0000	0000
0000	0000	0000

ใบงานที่ 1
คณะ

1. เขียนสรุปลักษณะบังคับคณะของกาพย์ยานี 11

.....

.....

.....

2. เขียนสรุปลักษณะบังคับคณะของกาพย์สุรางคนางค์ 28

.....

.....

.....

3. เขียนสรุปลักษณะบังคับคณะของโคลงสี่สุภาพ

.....

.....

.....

4. เขียนสรุปลักษณะบังคับคณะของกาพย์ฉันทนึ่ง 16

.....

.....

.....

5. เขียนสรุปลักษณะบังคับคณะของกลอนสุภาพ

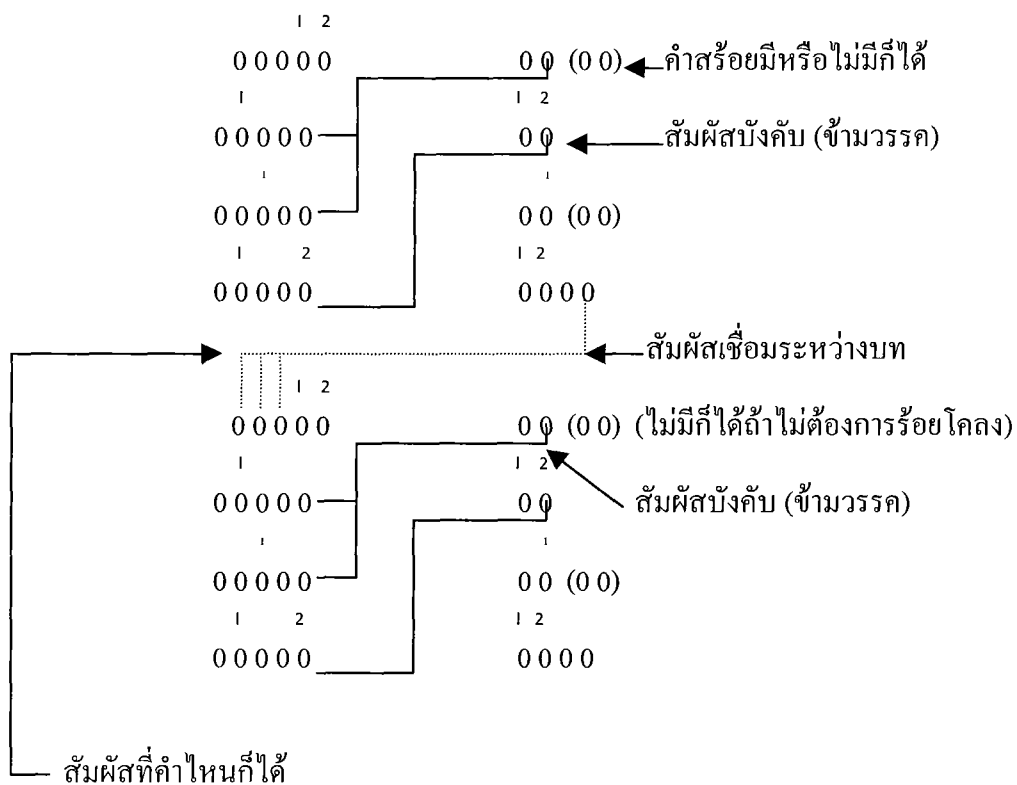
.....

.....

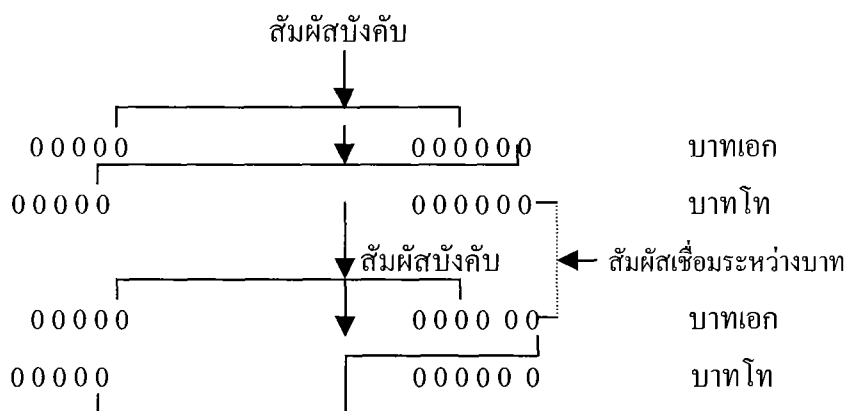
.....

แผนผังลักษณะบังคับสัมพัทธ์ของโคลงสี่สุภาพ

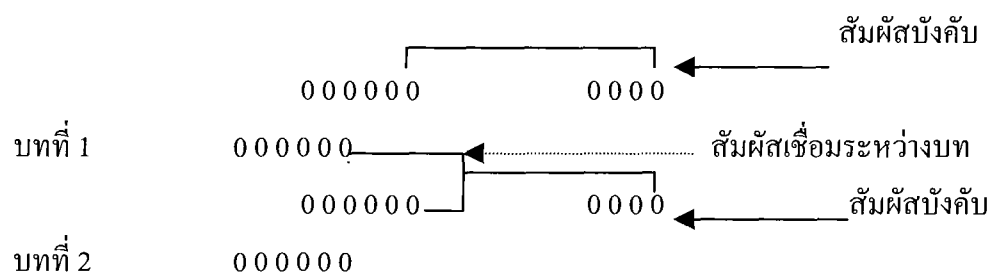
เอก 7 โท 4

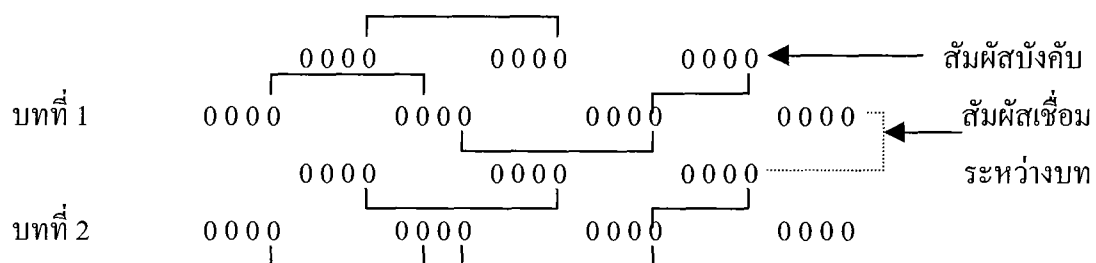
แผนผังลักษณะบังคับสัมพัทธ์ของกาพย์ยานี 11

แผนผังลักษณะบังคับสัณณัของภาพย้ง 16

แผนผังลักษณะบังคับสัณณัของภาพย้งูรณคณงค้ 28

ใบงานที่ 2
สัมผัส

ก. เขียนแผนผังบังคับของร้อยกรองที่กำหนดให้

1. เขียนแผนผังบังคับของกลอนสุภาพ โดยโยงเส้นบังคับสัมผัสทำยวรรค

.....

.....

.....

2. เขียนแผนผังบังคับของโคลงสี่สุภาพ พร้อมคำเอกคำโท โดยโยงเส้นบังคับสัมผัสทำยวรรค

.....

.....

.....

.....

3. เขียนแผนผังบังคับของกาพย์ยานี 11 โดยโยงเส้นบังคับสัมผัสทำยวรรค

.....

.....

.....

4. เขียนแผนผังบังคับของกาพย์ฉบัง 16 โดยโยงเส้นบังคับสัมผัสทำยวรรค

.....

.....

.....

5. เขียนแผนผังบังคับของกาพย์สุรางคนางค์ 28 โดยโยงเส้นบังคับสัมผัสทำยวรรค

.....

.....

.....

ข. หาคำที่มีเสียงสัมผัสกับคำเหล่านี้เท่าที่จะหาได้

1. จิน
2. ตุม
3. แก้น
4. สุก
5. กิด
6. ตก
7. สอน
8. ลม
9. ปา
10. เตือน

ใบความรู้ที่ 3

เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ หมายถึง ข้อกำหนดที่บังคับใช้ในการแต่งกลอน และเป็นข้อห้ามใช้ในบางตำแหน่งของกลอน เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง มีดังนี้

ก. เสียงสามัญ ได้แก่ พื้นเสียงคำเป็นของอักษรกลางและคำ เช่น กล ยอม

ข. เสียงเอก ได้แก่ เสียงอักษรสูงและอักษรกลางที่บังคับไม้เอก เช่น แก่ ตุ่น จำย
เสียงอักษรสูงและอักษรกลางที่เป็นคำตาย เช่น จิต ขอบ อวด และเสียงอักษรต่ำที่มี ห นำ
และบังคับไม้เอก เช่น หนุ่ม เหลี่ยม ใหม่

ค. เสียงโท ได้แก่ เสียงอักษรสูงและอักษรกลางที่บังคับไม้โท เช่น ข้าว ให้ สร้าง
เสียงอักษรต่ำ ที่บังคับไม้เอกแต่อ่านเป็นเสียงโท เช่น รุ่ง ที่ คำ และคำตายอักษรต่ำที่เป็นสระยาว
เช่น ยาก มีด ชูบ

ง. เสียงตรี ได้แก่ เสียงอักษรกลางที่บังคับไม้ตรี เช่น โฉก เจ้ อักษรต่ำคำเป็น
ผันด้วยวรรณยุกต์โทจะเป็นเสียงตรี เช่น คำ ร้อง ท้อง น้อง นอกนั้นเป็นเสียงตรี
และคำตายอักษรต่ำที่เป็นสระสั้น เช่น นะ นึก ชิด

จ. เสียงจัตวา ได้แก่ เสียงอักษรกลางและอักษรต่ำที่บังคับไม้จัตวา เช่น แต้ แ้ว ปุ้ย
อักษรสูงที่ใช้สระยาว เช่น ขาว ผอม สวย และ อักษรต่ำที่มีสระยาวผันอักษรให้มี ห นำ เช่น
หมอ หนั ง แหวน

ลักษณะบังคับเสียงวรรณยุกต์ทำยวรรคของกลอนสุภาพ

ทำยวรรคสดับ ใช้เสียงวรรณยุกต์ได้ทุกเสียง แต่ไม่นิยมเสียงวรรณยุกต์สามัญ

ทำยวรรครับ ห้ามใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ ตรี นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์จัตวา

ทำยวรรครอง ใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ ตรี ห้ามใช้เสียงวรรณยุกต์เอก โท จัตวา

ทำยวรรคส่ง ใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ ตรี ห้ามใช้เสียงวรรณยุกต์เอก โท จัตวา นิยมใช้
เสียงวรรณยุกต์สามัญ

ใบงานที่ 3

เสียงวรรณยุกต์

ก. การลงเสียงวรรณยุกต์ทำวรรณของกลอนสุภาพ ผู้ประพันธ์กลอนมีหลักอย่างไร

ตอบ.....

ข. เติมเสียงวรรณยุกต์ของคำที่กำหนดให้

1. หลง	เป็นเสียงวรรณยุกต์
2. ช่วย	เป็นเสียงวรรณยุกต์
3. รัก	เป็นเสียงวรรณยุกต์
4. ใจ	เป็นเสียงวรรณยุกต์
5. น้ำ	เป็นเสียงวรรณยุกต์
6. เศษ	เป็นเสียงวรรณยุกต์
7. ตก	เป็นเสียงวรรณยุกต์
8. สอน	เป็นเสียงวรรณยุกต์
9. หญ้า	เป็นเสียงวรรณยุกต์
10. จริง	เป็นเสียงวรรณยุกต์

ใบความรู้ที่ 4

คำเอก คำโท

คำเอก – คำโท เป็นข้อบังคับพิเศษที่มีในคำประพันธ์ประเภทโคลง และร่าย

คำเอก หมายถึงคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับและคำตายแทนรูปวรรณยุกต์เอก ไม่ว่าจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใด ๆ ก็ตาม เช่น **ไม้ ปา แม่** เป็นต้น

คำโท หมายถึงคำที่มีรูปวรรณยุกต์โท ไม่ว่าจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใดก็ตาม เช่น **ยัม ฟา ข้าว** เป็นต้น

คำเอกโทษ หมายถึงคำโทที่นำมาเขียนใหม่ โดยใช้รูปวรรณยุกต์เอก เช่น **ข้าง** เป็น **ค่าง**
คำโทโทษ หมายถึงคำเอกที่นำมาเขียนใหม่โดยใช้รูปวรรณยุกต์โท เช่น **ช่วย** เป็น **ฉ่วย**

ลักษณะบังคับคำเอก คำโท ของโคลงสี่สุภาพ

โคลงสี่สุภาพ มีลักษณะบังคับคำเอก 7 คำโท 4

ผังแผนผังลักษณะบังคับคำเอก 7 คำโท 4 ของโคลงสี่สุภาพ

	1 2	
0 0 0 0 0		0 0 (0 0)
1		1 2
0 0 0 0 0		0 0
1		1
0 0 0 0 0		0 0 (0 0)
1 2		1 2
0 0 0 0 0		0 0 0 0

ใบงานที่ 4

คำเอก คำโท

ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้องและได้ใจความ

1. บอกความหมายของคำเอก คำโท ที่ใช้ในร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ

ตอบ.....

2. เอกโทษ โทโทษ มีลักษณะอย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง

ตอบ.....

ใบความรู้ที่ 5

คำเป็น คำตาย

คำเป็น คำตาย มีบังคับใช้ในโคลงและร่ายเป็นพื้น คำเป็นคำตายมีวิธีสังเกตดังนี้

ก. คำเป็น ได้แก่

1. คำที่ประสมสระเสียงยาวในแม่ ก กา เช่น มา ดู โต และคำที่ประสมสระอำ
ไอ โอ โอ เอ เช่น ข้า ไก่อ ไป มา
2. คำที่สะกดอยู่ในมาตรา กง กน กม เกย เกอว ไม่ว่าจะประสมสระเสียงสั้นหรือยาวก็ตาม เช่น นาง คน ล้ม ตาย เร็ว

ข. คำตาย ได้แก่

1. คำที่ประสมสระเสียงสั้นในแม่ ก กา เช่น จะ ตี ดู ผู
3. คำที่สะกดอยู่ในมาตรา กก กค กบ ไม่ว่าจะประสมเสียงสั้นหรือยาวก็ตาม เช่น
ดัก เก็บ มด ติด

ใบงานที่ 5
คำเป็น คำตาย

ก. คำตายมีความสำคัญในการแต่งโคลงสุภาพอย่างไร

ตอบ.....
.....
.....
.....
.....

ข. รวบรวมคำตายประมาณ 20 คำ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม จับฉลากเลือกปฏิบัติกิจกรรมวิเคราะห์ในใบงานที่ 6 - 10
กลุ่มละ 1 หัวข้อ พร้อมส่งตัวแทนอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการปฏิบัติกิจกรรม

ใบงานที่ 6

กิจกรรมวิเคราะห์ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ

เมื่อวันใหม่เริ่มขึ้นเหนือพื้นโลก
โชคชีวิตเปรียบเป็นเช่นขวยยาน
พวงมาลัยไปกลับบังคับได้
มีทั้งโกรธเกลียดรักมักรวนเร

หมายถึงทุกข์สุขโศกวิญสังสาร
ที่เล่นผ่านบนถนนจนจำเจ
เหมือนหัวใจมนุษย์สุดหั่นเห
สุดคะแนนพวงมาลัยหัวใจคน
(จราจรชีวิต : นิ่มนวล หาญทงศ์)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะบังคับของกลอนสุภาพที่ปรากฏ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 7

กิจกรรมวิเคราะห์โคลงสี่สุภาพ

โลกนี้มีอยู่ด้วย
 ทรายและสิ่งอื่นมี
 ปวงธาตุต่ำกลางดี
 ภาคจักรพาลมีร้าง
 ภพนี้มีใช้หล้า
 กาก็เจ้าของครอง
 เมาสมมุติจองหอง
 น้ำมิตรแล้งโลกม้วย

มณี เดียวนา
 ส่วนสร้าง
 คุลภาพ
 เพราะน้ำแรงไหน
 หงส์ทอง เดียวนา
 ชีพด้วย
 หินชาติ
 หมดสิ้นสุขสานต์
 (โลก : อังคาร กัลยาณพงศ์)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพที่ปรากฏ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 8
กิจกรรมวิเคราะห์กาพย์ยานี 11

เสื่อพิเพราะป่าปก
ดินเย็นด้วยหญ้าบัง
ถ้อยที่ถ้อยอาศัย
สืบสายสัมพันธ์นี้

อันป่ารกเพราะเสื่อยัง
และหญ้างด้วยดินดี
ยืนชีพได้ด้วยไมตรี
ให้ดีเกิดเกิดคุณหลาย
(จูฬปะณีย์ นาคทรพรพ)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะบังคับของกาพย์ยานี 11

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 9
กิจกรรมวิเคราะห์ภาพยนต์ 16

ฉันทำงำนมำกเหลือทน	เหนื่อยกำยใจจน
จັกแทบระย๋อ์ท้อถอย	
ตื่นเช้ำเฝ้ำกำรงำนคอย	ประดิษฐ์ประคอย
จนเที่ยงจนส่ำยบ่ำยเย็น	
	(ฉันทำนจริง ๆ : ครูเทพ)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะบังคับของภาพยนต์ 16

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 10

กิจกรรมวิเคราะห์ภาพยี่สุรางคณงค์ 28

เกิดมาเป็นคน หนังสือเป็นต้น วิชานาเจ้า
ถ้าแม่ไม่รู้ อดสูอาเขา เพื่อนฝูงเยาะเย้ย ว่าเง่าเงาโง่
กลางคนเกิดมา ไม่รู้วิชา เคอะอยู่จนโต
ไปเป็นข้าเขา เพราะเขาเง่าโง่ บ้างเป็นคนโง่ เทียวขอก็มี
(ประถม ก กา ฉบับหอสมุดแห่งชาติ)

1. สรุปสาระสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะบังคับของภาพยี่สุรางคณงค์ 28

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกหัด

ก. เขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์ลักษณะบังคับของร้อยกรองที่กำหนดให้

ฝนตกน้ำท่วมทัน	ธรณี นองเฮย
สวนลุ่มเหล่านาดี	เหี่ยวแห้ง
คงสดแต่บัวศรี	งามขึ้น อยู่เนา
ราวช่างธรรมชาติสร้าง	สิ่งสร้างปริศนา
อุปมาความทุกข์คล้าย	สายชล
ไม้ดอกคั่นคือคน	โศกเศร้า
บัวดั่งปราชญ์อดทน	ทำจิต สงบนา
ผิวทุกข์จักยั่วเหยา	ห่อนได้เสียขวัญ
	(ฝนตก : จูติมา)

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

.....

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

.....

.....

.....

.....

.....

มีกบฝูงหนึ่ง อาศัยในบึง อยากได้เจ้านาย
 จึงขอเทวา คู้มข้าทั้งหลาย จึงวอนวุ่นวาย ได้ซ่อนไม้มา
 กบไม่พอใจ ต้องการนายใหม่ ร้องขอเทวา
 เทพยื่นหีบยก ส่องนกกกระสา ฝูงกบมรณา เพราะเลือกมากเอย
 (นิ่มนวล หาญทนต์)

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

.....

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คีรีรอบขอบเขื่อนคูเหมือนเมฆ
เห็นทะเลเคหาหน้าหาดทราย
ได้ชมเพลินเมิลมั่งคูทุ่งกว้าง
ฝูงวิหคนกกาเที่ยวหากิน

แลวิเวกวาดห้วยยิ่งขวัญหาย
คูเรียงรายเรียบเรียบตี้ยึดดิน
มีแถวทางเถื่อนหน้าชลาลัย
บ้างโอบบั้นว้าวอนบ้างร้อนเรียง
(นิราศเมืองเพชร : สุนทรภู่)

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

.....

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วันเดียวทำประโยชน์ยังดี
 มิเป็นประโยชน์แก่ใคร
 คนเก่งการทำงานชาญชัย
 มีวัยเจริญอยู่ฟูศรี

กว่าอยู่ร้อยปี

มีเกียรติเชื่อถือได้

(ครูเทพ)

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

.....

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

.....

.....

.....

.....

.....

ศึกคนธำช้กผู้
ฝ่ายข้างค้ำคาวนั้น
ประสบสัตว์สี่เท้า
โดยอ้างว่าตัวไซ้รู้

ศึกนกกหนูใหญ่่มหันต์
บ่มีขันสู้กับใคร
ก็พลอยเข้าเป็นพวกไป
มีสี่เท้าค้ำหน้าเหมือน
(นิทานที่ข้าพเจ้าชอบ : ครูเทพ)

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

.....

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข. สั้งเคราะห์คำที่เหาะสมในการเลือกแต่งร้อยกรองที่กำหนดให้

1. เรียงกลุ่มคำที่กำหนดให้เป็นร้อยกรองที่ถูกต้องตามลักษณะบังคับ คณะ สัมผัส
เสียงวรรณยุกต์ทำยวรรคของกลอนสุภาพและได้ใจความ

สืบต่อ / เรืองแค้น / พอกรบศอก จึงกาหล / ขยายออก / บอกวา
กว่าปากคน / ยังสั้น / ปากกานัน ยังค่อย / เสียงปิ่นกล / กว่าถ้อยคำ
(ก้าชย ทองหล่อ)

ตอบ

2. เลือกกลุ่มคำที่กำหนดให้ เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของกาพย์ยานี 11
และได้ใจความ

ในปฐพี

ในทุกที่

ที่เรายัง

ให้รอดิน

ตอบ

ก้าวแรก

จะสร้างทาง

ป่าเถื่อน

ยังมีไว้

(เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

3. เติมคำสัมผัสนอกให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของกาพย์สุรางคนางค์ 28 และได้ใจความ

รมเย็น

เด็กไทย

คุณค่า

เคหา

ต้นไม้

สุริยา

ตอบ

ขอเชิญ

นึกถึง

ในด้าน

ปลูกเพื่อประดับ

ตกแต่ง

กันแสง

ด้วยเงา

(คุณค่าพฤษาชาติ : ศรีนาถสุริยะ)

4. เลือกคำเอก คำโท ที่กำหนดให้ เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพและได้ใจความ

เพราะ

ข้า

เก่ง

น้อย

ศิษย์

ตอบ

ไม่เรียนใหญ่

คอยดี

ครุ่นหวังให้ดี

ใช้

เติบโต

ทวี

ความ

กาจเอย

เป็นใหญ่โตกายหน้า

ได้คุณครู

(ครู : จำเนียร ทิพย์เดช)

5. เลือกคำที่กำหนดให้ เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของกาพย์ฉบัง 16 และได้ใจความ

เสรี

อุดม

โชยชม

ตอบ

ลมเมืองผ่านเมือง

ดีگرام

รื่นรมย์สายลม

(ฝนกล่อมเมือง : ไพวรินทร์ ขาวงาม)

ภาคผนวก ข

- **แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง**
- **แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย**

แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง
วิชาการเขียน 1 ท 041 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นข้อสอบอัตนัย มีทั้งหมด 2 ตอน ให้เวลาทำ 100 นาที
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบทั้งสองตอนลงในกระดาษคำตอบ
3. เมื่อหมดเวลา ให้นักเรียนส่งแบบทดสอบและกระดาษคำตอบคืนครูผู้คุมสอบ

ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรอง (30 คะแนน)

1. ให้นักเรียนเลือกเขียนคำคล้องจองต่อจากคำที่กำหนดให้มา 5 ข้อ ข้อละ 4 คำ
(5 ข้อ 5 คะแนน)

1. ยิ้มแย้ม.....
2. หลอนหลอก.....
3. เรืองราว.....
4. จับจ่าย.....
5. ท้อแท้.....
6. สืบสวน.....
7. วุ่นวาย.....
8. ขัดขวาง.....
9. เล่าลือ.....
10. สั่งสอน.....
11. เรียบร้อย.....
12. งดงาม.....
13. นิดหน่อย.....
14. เปลี่ยนแปลง.....
15. เปรียบเปรย.....
16. ชื่นชม.....
17. หิวโหย.....
18. สร้างสรรค์.....
19. รุ่งเรือง.....
20. ซิดเขียน.....

2. ให้นักเรียนเลือกเขียนคำไวพจน์ที่มีความหมายเหมือนกับคำที่กำหนดให้มา 5 ข้อ
ข้อละ 4 คำ (5 ข้อ 5 คะแนน)

1. ดอกไม้.....
2. นก.....
3. ป่า.....
4. ช้าง.....
5. ใจ.....
6. แผ่นดิน.....
7. น้ำ.....
8. ท้องฟ้า.....
9. ดวงจันทร์.....
10. พระอาทิตย์.....
11. ดอกบัว.....
12. เมือง.....
13. สวรรค์.....
14. ภูเขา.....
15. ผู้หญิง.....
16. ม้า
17. ดาวย.....
18. ขี้ศึก
19. ต้นไม้.....
20. พระมหากษัตริย์.....

3. ให้นักเรียนเลือกเขียนความหมายของคำสัญลักษณ์ต่อไปนี้ว่าเป็นความหมายของสิ่งใด
มา 5 ข้อ ข้อละ 4 คำ (5 ข้อ 5 คะแนน)

1. เมฆหมอก.....
2. หงส์.....
3. กา.....
4. กุหลาบ.....
5. ฝน.....
6. แก้ว.....
7. ฝั่ง.....
8. สุนัขจิ้งจอก.....
9. นกขมิ้น.....
10. ทับทิม.....
11. พลอยหุ้ง.....
12. เข็มทิศ.....
13. เต่า.....
14. ราชสีห์.....
15. เพชร.....
16. ลา.....
17. สีขาว.....
18. แสงสว่าง.....
19. สีดำ.....
20. สีแดง.....

4. ให้นักเรียนเขียนแผนผัง จำแนกประเภทและวิเคราะห์แนวคิดของร้อยกรอง
ที่กำหนดให้ (5 ข้อ 10 คะแนน)

<p>1. มองสังคมเสื่อมทรามในยามนี้
แม้แต่หมอยมโง่ทำได้ลง
พ่อข่มขืนลูกในไส้ใกล้อาเพศ
คอรัปชั่นกันมากยากปราบปราม</p> | <p>ก็เพราะมีปัจจัยให้ลุ่มหลง
ครูต๋วยงข่มขืนศิษย์มีจิตทราม
ก่อกิเลสคือพระองค์ไม่เกรงขาม
อยากประณามหนักแผ่นดินไร้ศีลธรรม
วรรณศิริ ผลประมุล</p> |
|--|--|

แผนผัง

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

แนวคิด

.....

.....

.....

<p>2. สัตว์พิษแตกต่างจากพันธุ์
กราบไหว้ชุดถูจนโถม
แตกตื่นกับข่าวครึกโครม
ควรใช้ปัญญาไต่ตรอง</p> | <p>งมงายน่าขัน

มาอย่างจุใจ

วรรณศิริ ผลประมุล</p> |
|---|--|

แผนผัง

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

แนวคิด

.....

.....

.....

3. กฎหมู่เหนือกฎหมาย
แบบอย่างมีให้ยล
ห้วงใยเยาวชน
ที่เห็นภาพลวงตา

โลกเลวร้ายโกลาหล
ที่ส่งผลสืบต่อมา
ต้องผจญโลกมายา
ใช้ปัญญาอย่าวู่วาม
วรรณศิริ ผลประมุข

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท.....

แนวคิด

.....

.....

.....

4. เป็นชายสมชาติเชื้อ
ให้เกียรติอย่างเต็มที
รักชาติศาสน์กษัตริย์
ลูกแก้วและเมียขวัญ

ต้องเอื้อเพื่อแก่สตรี
สิทธิ์เสรีเท่าเทียมกัน
ปฏิบัติอย่างครบครัน
สิ่งยึดมั่นอย่าปันใจ
วรรณศิริ ผลประมุข

แผนผัง

.....

.....

.....

.....

ร้อยกรองประเภท

แนวคิด

.....

.....

.....

5. สบายแบบหญิงไทย งามนอกงามใน จิตใจสำคัญ
 บทบาทผู้หญิง มาดนิ่งเชื่อมั่น คราวเรือนไม่หวั่น เพราะฝีมือดี
 เมื่อเข้าประกวด ทุกอย่างเข้มงวด ไหวพริบต้องมี
 รอบรู้ภาษา สง่าราศี สมกุลสตรี ทุตวิฒนธรรม
 (วรรณศิริ ผลประมล)

แผนผัง

ร้อยกรองประเภท

แนวคิด

5. ให้นักเรียนเลือกวิเคราะห์ศิลปะในการประพันธ์ร้อยกรองที่กำหนดให้มา 5 ข้อ

ว่ามีความงามเชิงวรรณศิลป์ด้านใด (5 ข้อ 5 คะแนน)

1. เมื่อเธอเป็นดารา
พ่อแม่ของเธอจะ
ทำอะไรเพื่อเธอ

ทั้งที่ตอนนี้เธออยู่กรุงเทพฯ
ที่บ้านแม่และพี่สาว
แต่เธอคิดถึงบ้าน

ตอบ

2. เมฆหมอกชีวิตผ่านมา เป็นหงส์หรือกา
แสงสว่างถ้ามีชี้ทาง

ตอบ

3. ห่วงหวงหึ่งคือคำย่ำความหมาย มองเหมือนคล้ายแต่แตกต่างกันที่เห็น
เบาหนักแน่นรุนแรงแผ่ประเด็น การเลือกเฟ้นคำใช้ต้องใคร่ครวญ
วรรณศิริ ผลประมุล

ตอบ.

4. ชีเมฆชมสวรรค์
ไต้รุ่งกลับสยาย
โสฬสนั้นเหนือบรรยาย
เกี่ยวหน้าย้ายชมโลกันต์
วรรณศิริ ผลประมุล

ตอบ

5. ม่านฟ้าเปิดฤกษ์ดีไม่มีฝน ดาวเดือนชนหยอกล้อร่วมทอแสง
ลมหอบเมฆไปซ่อนจนอ่อนแรง ไปไม้แกว่งเล่นลมชมหนา
วรรณศิริ ผลประมุข

ตอบ

6. นอนเต็มตื่นกินอิมก็ยืมได้ สายกลางไว้เป็นสุขทุกขสถาน
เหมือนนกสร้างรังพออยู่ประมาณ ความต้องการพอดีไม่มีจน
วรรณศิริ ผลประมุข

ตอบ

7. ฝนตกเปาะเปาะ พื้นดินเฉอะแฉะ อี้อ่างระงม
ฟ้าร้องคำราม ต้นปาล์มต้านลม ใครเดินทางร่ม ลมตึงตึงเอน
วรรณศิริ ผลประมุข

ตอบ

8. เด็กจุกจกรจัดจ้อ จริงจ้ง
เจอจำจับจุกขัง จาบจ้วง
โจษจันจำสมหวัง ใจจิต
จุกไซ้โจรนักล้วง อย่าได้จองจำ
วรรณศิริ ผลประมุข

ตอบ

ตอนที่ 2 ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ได้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของร้อยกรอง และใช้ภาษาในการนำเสนอโดยแสดงความรู้สึกนึกคิดได้ตรงตามความหมายของภาพที่กำหนดให้ (20 คะแนน)

เลือกภาพที่กำหนดให้จำนวน 1 ภาพ แล้วเลือกเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ย่น 16 หรือกาพย์สุรางคนางค์ 28 มา 1 ประเภท ตามความสนใจจำนวน 2 บท โดยสร้างจินตนาการ บรรยายความรู้สึกนึกคิดพร้อมตั้งชื่อเรื่อง (20 คะแนน)

[illegible]

ตอนที่ 2 ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ได้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของร้อยกรอง และใช้ภาษาในการนำเสนอโดยแสดงความรู้สึกนึกคิดได้ตรงตามความหมายของภาพ ที่กำหนดให้ (20 คะแนน)

เลือกภาพที่กำหนดให้จำนวน 1 ภาพ แล้วเลือกเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉก 16 หรือกาพย์สุรางคนางค์ 28 มา 1 ประเภท ตามความสนใจจำนวน 2 บท โดยสร้างจินตนาการ บรรยายความรู้สึกนึกคิดพร้อมตั้งชื่อเรื่อง (20 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามวัดความสนใจฉบับนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. การตอบแบบสอบถามแต่ละข้อจะไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่ประการใด นักเรียนมีอิสระในการตอบอย่างเต็มที่ ผลการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป
3. วิธีตอบแบบสอบถามวัดความสนใจ แต่ละข้อจะมีช่องว่างให้นักเรียนเลือกตอบ
- 4 ช่อง คือ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับความสนใจของนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความสนใจ			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1	เมื่อครูแนะนำให้ปฏิบัติกิจกรรมภาษาไทย ข้าพเจ้าจะรีบลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน				
2	ข้าพเจ้าวางแผนที่จะทำกิจกรรมภาษาไทยตามที่ครูกำหนด เพื่อให้ได้ผลดี				
3	ทุกครั้งที่ทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาไทย ข้าพเจ้าทำอย่างเต็มความสามารถ				
4	ข้าพเจ้าฝึกกิจกรรมต่างๆในคาบเรียนภาษาไทยได้อย่างเข้าใจและครบถ้วน				
5	ข้าพเจ้าส่งงานครบและทันตามเวลาที่ครูภาษาไทยกำหนด				
6	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับวิชาภาษาไทยด้วยความอยากรู้อยากเห็น				
7	ข้าพเจ้าอยากทำกิจกรรมภาษาไทยต่อไปให้เสร็จ ถึงแม้หมดเวลา				
8	ข้าพเจ้าพยายามหาวิธีที่จะเรียนวิชาภาษาไทยให้ดีขึ้น				
9	ข้าพเจ้าได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อนขณะปฏิบัติกิจกรรมภาษาไทย				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความสนใจ			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
10	ข้าพเจ้าพยายามแก้ไขแบบฝึกหัดวิชาภาษาไทย ที่ทำให้ผิดให้ถูกต้อง				
11	ข้าพเจ้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิชาภาษาไทย นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน				
12	เมื่อขาดเรียนวิชาภาษาไทย ข้าพเจ้าจะติดตามบทเรียน และการบ้านจากเพื่อนหรือครูทุกครั้ง				
13	เมื่อมีอุปสรรคในการเรียนวิชาภาษาไทย ข้าพเจ้าจะรีบแก้ปัญหาตามคำชี้แนะของครู				
14	ข้าพเจ้าสนุกกับการคิดขณะทำกิจกรรมภาษาไทย				
15	ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ขณะเรียนวิชาภาษาไทย				
16	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมภาษาไทยด้วยความจำเอนาเบื่อหน่าย				
17	เนื้อหาจากบทเรียนวิชาภาษาไทยที่ข้าพเจ้าเรียน ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร				
18	ข้าพเจ้ามักขาดความตั้งใจ ในขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย				
19	ขณะเรียนวิชาภาษาไทย ข้าพเจ้าอยากให้ หมดชั่วโมงเร็วๆ				
20	เมื่อมีโอกาสเรียนต่อ ข้าพเจ้าจะเลือกเรียนวิชาภาษาไทย ไว้อันดับสุดท้าย				

ภาคผนวก ค

- คุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง
- คุณภาพของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย
- คะแนนวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
- คะแนนแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง

ตาราง 9 แสดงการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของความสามารถในการเขียนร้อยกรอง
(จากผู้ตรวจ 3 คน)

เลขที่	อันดับที่คะแนน			ผลรวมของ	ผลต่าง	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	อันดับที่	D	D2
1	25	20	22	67	26.27	690.11
2	11	14	12	37	3.73	13.91
3	19	20	22	61	20.27	410.87
4	19	20	22	61	20.27	410.87
5	28	30	30	88	47.27	2234.45
6	14	11	14	39	1.73	2.99
7	14	6	7	27	13.73	188.51
8	11	14	14	39	1.73	2.99
9	14	14	22	50	9.27	85.93
10	8	6	7	21	19.73	389.27
11	25	14	14	53	12.27	150.55
12	1	3	3	7	33.73	1137.71
13	1	1	1	3	37.73	1421.29
14	11	11	12	34	6.73	45.29
15	28	20	22	70	29.27	856.73
16	14	27	14	55	14.27	203.63
17	3	3	3	9	31.73	1006.79
18	19	14	14	47	6.27	39.31
19	10	6	7	23	17.73	314.35
20	19	20	22	61	20.27	410.87
21	4	1	1	6	34.73	1206.17
22	14	14	14	42	1.27	1.61

ตาราง 9 (ต่อ)

เลขที่	อันดับที่คะแนน			ผลรวมของ	ผลต่าง	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	อันดับที่	D	D2
23	28	27	29	84	43.27	1872.29
24	8	11	7	26	14.73	216.97
25	4	6	7	17	23.73	563.11
26	9	20	14	43	2.27	5.15
27	4	5	3	12	28.73	825.41
28	25	27	14	66	25.27	638.57
29	19	20	22	61	20.27	410.87
30	4	6	3	13	27.73	768.95
				1222	596	16525.52
				40.73		

สูตร สัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของ Kendall (วิเชียร เกตุสิงห์ 2530 : 122)

$$W = \frac{12 \sum D^2}{m^2 N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ	W	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความสอดคล้อง
	D	แทน	ผลต่างระหว่างผลรวมของอันดับที่ของคนที่แต่ละคน ที่ได้รับจากการจัดอันดับทุกชุดกับค่าเฉลี่ยของผลรวม อันดับที่เหล่านั้น
	m	แทน	จำนวนชุดของอันดับที่
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ถูกจัดอันดับ

แทนค่า

$$W = \frac{12 \times 16525.52}{3^2 \times 30 (30^2 - 1)}$$

$$= \frac{198306.24}{9 \times 30 (899)}$$

$$= \frac{198306.24}{242730}$$

$$= 0.82$$

ค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้ตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถ
ในการเขียนร้อยกรอง เท่ากับ 0.82

คุณภาพของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียน
วิชาภาษาไทย

ข้อที่	X_H	S_H^2	X_L	S_L^2	t
1	2.88	0.28	2.56	0.34	2.09
2	3.2	0.33	2.52	0.34	4.14
3	2.96	0.37	2.48	0.26	3.02
4	3.12	0.19	2.48	0.55	3.79
5	3.48	0.34	3.12	0.28	2.29
6	3.24	0.19	2.4	0.67	4.54
7	2.92	0.33	2.04	0.54	4.73
8	3.08	0.49	2.64	0.32	2.44
9	3.04	0.45	2.52	0.76	2.36
10	2.96	0.37	2.36	0.41	3.38
11	2.44	0.42	1.6	3.57	4.76
12	3.32	0.39	2.88	0.36	2.54
13	3.16	0.31	2.6	0.58	2.97
14	2.88	0.36	2.08	0.2	5.34
15	2.88	0.28	2.16	0.52	4.05
16	2.76	0.36	2.28	0.29	2.98
17	2.76	0.52	2.32	0.31	2.41
18	2.88	0.36	2.52	0.26	2.29
19	2.64	0.32	2.04	0.37	3.6
20	2.52	0.51	1.96	0.54	2.73

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย
เท่ากับ 0.87

ตาราง 11 แสดงคะแนนความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
(โดยใช้รวมคะแนนจากผู้ตรวจทั้ง 3 คน)

เลขที่	กลุ่มทดลอง		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
1	23.33	37.33	14
2	29.67	36	6.33
3	16.33	35.67	19.34
4	18	35	17
5	26.33	40	13.67
6	30	33.33	3.33
7	39.33	40.67	1.34
8	28.67	36.33	7.66
9	31	35.67	4.67
10	24.33	31.67	7.34
11	35	38	3
12	31.67	38.67	7
13	13	34.33	21.33
14	4	28.67	24.67
15	33	35.33	2.33
16	31.33	39.33	8
17	21.67	37.33	15.66
18	17	32	15
19	22.67	30.67	8
20	31.35	37.33	6
21	30.33	35	4.67
22	34.67	37.33	2.66
23	34.67	43	8.33
24	32.67	35.67	3
25	25	31	6

เลขที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
1	19.33	27.67	8.34
2	22.33	28	5.67
3	21.67	27	5.33
4	16.33	35	18.67
5	28.67	33.33	4.66
6	29	36	7
7	24	33	9
8	26	35.67	9.67
9	19	35.67	16.67
10	19.33	24.67	5.34
11	30	39	9
12	31.33	33.67	2.34
13	30.33	35.33	5
14	19	30.33	11.33
15	16.67	32	15.33
16	24.33	31	6.67
17	25	33	8
18	23	23.33	0.33
19	29	35	6
20	25.67	34	8.33
21	17.33	31.67	14.34
22	29	32	3
23	24.33	28	3.67
24	23.33	28	4.67
25	5.67	24.67	19

ตาราง 11 (ต่อ)

เลขที่	กลุ่มทดลอง		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
26	21.67	35	13.33
27	12	34.67	22.67
28	36.33	39.67	3.34
29	36	37.67	1.67
30	28.33	30	1.67
รวม	799.33	1072.34	273.01
X	26.64	35.74	
S²	46.95	-	-

เลขที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
26	14.33	31.67	17.34
27	24	32.33	8.33
28	16.33	28.33	12
29	21	33.67	12.67
30	29.67	31	1.33
รวม	684.64	714.01	259.03
X	22.82	30.47	-
S²	26.55	-	

ตาราง 12 แสดงคะแนนแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย
ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เลขที่	กลุ่มทดลอง		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
1	54	68	14
2	32	52	20
3	46	59	13
4	34	44	10
5	55	57	2
6	41	61	20
7	34	42	8
8	64	66	2
9	41	60	19
10	54	60	6
11	43	58	15
12	49	49	0
13	43	54	11
14	50	55	5
15	52	60	8
16	55	61	6
17	48	55	7
18	47	54	7
19	47	56	9
20	62	66	4
21	53	63	10
22	48	50	2
23	52	54	2
24	49	54	5
25	59	64	5

เลขที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
1	49	52	3
2	31	52	21
3	47	50	3
4	62	62	0
5	42	44	2
6	42	51	9
7	51	53	2
8	55	55	0
9	48	51	3
10	35	47	12
11	39	42	3
12	50	55	5
13	51	55	4
14	51	55	4
15	52	61	9
16	45	48	3
17	50	53	3
18	36	43	7
19	40	43	3
20	51	59	8
21	46	50	4
22	46	58	12
23	45	46	1
24	46	53	7
25	43	57	14

ตาราง 12 (ต่อ)

เลขที่	กลุ่มทดลอง		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
26	51	54	3
27	34	40	6
28	50	63	13
29	50	52	2
30	44	49	5
รวม	1441	1680	239
X	48.03	56	
S²	63.34	48.34	

เลขที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	แตกต่าง
26	48	56	8
27	49	49	0
28	58	63	5
29	52	53	1
30	56	57	1
รวม	1416	1573	157
X	47.2	52.43	
S²	46.3	31.36	

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการสอน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์ โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)
2. อาจารย์ดารกา ทองมิตร โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)
3. อาจารย์สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรอง

1. อาจารย์สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
2. อาจารย์ดารกา ทองมิตร โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์ โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง

1. อาจารย์ดารกา ทองมิตร โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์ โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)
3. อาจารย์สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย

1. รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพินท์ ชูชม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.พรณี บุญประกอบ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววรรณศิริ ผลประมูล
วัน เดือน ปี เกิด	9 ตุลาคม 2502
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	784 ซอยเจริญนคร 40 ถนนเจริญนคร แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอัสสัมชัญ 26 ซอยเจริญกรุง 40 เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนช่างตากูส์ศึกษา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน ธนบุรี กรุงเทพมหานคร วิชาเอกบัญชี
พ.ศ. 2529	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรุงเทพมหานคร แขนงวิชามัธยมศึกษา วิชาเอกภาษาไทย
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร วิชาเอกการมัธยมศึกษา (การสอนภาษาไทย)